

**A MAGYAR ÉLELMISZERGAZDASÁG
TERMELŐI ÉS FOGYASZTÓI ÁRAI AZ
EURÓPAI UNIÓ ÁRAINAK TÜKRÉBEN**

**Budapest
2002**

Kiadja:
az Agrárgazdasági Kutató és Informatikai Intézet

Főigazgató:
Kapronczai István

Szerkesztőbizottság:
Alvincz József, Dorgai László, Harza Lajos, Kamarásné Hegedűs Nóra (titkár),
Kartali János, Kapronczai István, Kovács Gábor, Popp József, Potori Norbert

Készült:
a Kutatási Igazgatóság
Agrárpiaci Kutatások Osztályán

Szerző:
Orbáné Nagy Mária

A számításokat végezte és közreműködött:
Bürger Béláné

Opponensek:
Fertő Imre, tudományos főmunkatárs
MTA Közgazdaságtudományi Kutatóközpont
Szűcs István, egyetemi tanár
Szent István Egyetem, Társadalomtudományi Kar

HU ISSN 1418 2122
ISBN 963 491 438 1

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	5
1. Mezőgazdasági termelői árak.....	7
1.1. Termelői ártendenciák 1990-2000 között.....	7
1.2. A termelői árak különbségei az egyes uniós tagországok között.....	9
1.3. A spanyol és a portugál termelői árak változása az Unióhoz történt csatlakozás után	13
1.4. A termelői árak eltérései és a közeledés mértéke Magyarország és az Európai Unió között.....	15
1.5. Árkülönbségek 2001-ben.....	19
1.6. A világpiacon termelői árak, valamint az EU és Magyarország termelői árainak várható alakulása 2003-ig.....	20
2. Élelmiszerárak.....	31
2.1. A mezőgazdasági termelői árak és a fogyasztói árak változásának összefüggései Magyarországon.....	31
2.2. Az élelmiszerárak változása az EU tagországaiban és Magyarországon 1995-2000 között	32
2.3. Különbségek az EU tagországok élelmiszerfogyasztói árai, valamint az EU és a magyar árak között	33
2.4. A 2001-ben történt áremelkedések hatása	37
2.5. Várható magyar élelmiszerár tendenciák a csatlakozásig.....	40
Összefoglalás	43
Summary	47
Kivonat.....	51
Abstract	52
Irodalomjegyzék.....	53
Mellékletek.....	55

Bevezetés

Az Európai Unióhoz való csatlakozás közeledtével számos kutatás foglalkozik azzal, hogy megvizsgálja, a magyar agrárgazdaság különböző ismérvek alapján milyen pozíciót foglal el az unióhoz képest. Tanulmányunk is e vizsgálatok sorába tartozik.

Munkánk **fő célja Magyarország és az Unió közötti termelői és fogyasztói árak különbségeinek vizsgálata volt.** Támpontot kívántunk adni arra nézve, hogy a csatlakozás kiválthat-e sokszerű áremelkedést vagy éppen ellenkezőleg, az integrálódás nem gyakorol majd jelentős hatást a magyar árakra. A termelői árak várható változásánál a csatlakozás előtti (2003) feltételezett állapotot vizsgáltuk. Az Unióba való belépés – az intézményi árak érvényesülésével és a tanulmányunk írásakor még bizonytalan mértékű támogatások hatása miatt – olyan új szituációt fog teremteni, amely hatás csak modellszámítások segítségével mérhető. Ilyen modellszámítás készült intézetünkben Mészáros Sándor – Spítálszky Márta – Udovecz Gábor (2000) vezetésével, az intézet számos munkatársának közreműködésével.

Tanulmányunkban az alábbi fő kérdéseket kutattuk:

- az EU tagországai között meglévő árkülönbségeket mind a termelői, mind a fogyasztói árak tekintetében
- a magyar és az unióbeli termelői és fogyasztói árak eltéréseit
- az Unióhoz később csatlakozott országok árkonvergenciáját
- a csatlakozásig várható ártendenciákat.

A **kutatás módszere** döntően különféle statisztikai összehasonlítások alkalmazása volt. A termelői árak prognózisához lineáris trendszámítást végeztünk. Előrejelzésünket az egyes külföldi prognosztizáló műhelyekben (FAPRI, OECD, EU) készült munkákkal is egykeztünk alátámasztani.

A termelői és a fogyasztói árak konvergenciájára nézve viszonylag csekély számú szakirodalmi forrás állt rendelkezésre, ugyanakkor az élelmiszerárakat is befolyásoló bérkonvergencia és GDP alakulás tekintetében már bővebb kutatási eredményekből meríthettünk.

Kutatásunk az 1990-2003 időtávot öleli fel, közel 5000 alapadat feldolgozására épül. A termelői árak vizsgálatánál 18 termék, a fogyasztói áraknál 15 alapvető élelmiszer tendenciáit kutattuk. Míg a termelői árak tekintetében mind a 15 EU tagország alapadatai rendelkezésre álltak, addig a fogyasztói árak esetében Németország és Görögország adathiány miatt kimaradt a vizsgált uniós országok köréből. Ezért az uniós élelmiszerárak átlagának jelölésekor az EU13 jelet alkalmaztuk a szokásos EU15 helyett. Németország 1995-ben állt le az élelmiszerár alapadatok közzlésével, sem a német statisztikai évkönyv, sem a német mezőgazdasági statisztikai évkönyv nem tartalmaz ilyen adatokat, csak a változás indexeit.

Az EU-beli termelői árak **fő adatforrása** az Eurostat Agricultural Prices c. kiadványa volt, az élelmiszerárakat a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO, Genf) kiadványaiból gyűjtöttük. Ez utóbbi kiadványban nem éves átlagárak, hanem adott év október havának árai szerepelnek, nemzeti valutában megadva. Ezeket az adatokat euróra számítottuk át, ahogy minden más adat is a tanulmányban euróban szerepel.

Az Eurostat éves termelői ár adatai csak két esztendővel késéssel jelennek meg (2001 októberében láttak napvilágot az 1999. évi adatok), ezért a 2000. évi termelői ár adatokat egy másik Eurostat kiadvány havi adataiból dolgoztuk fel, ami azonban a vizsgált 18 termékből csak 12 árura terjedt ki.

Az egyes EU tagországok eltérő termelési potenciállal rendelkeznek. Annak érdekében, hogy a köztük lévő termelési különbségek kifejezésre jussanak, **az egyes tagországok termelői árait a hozzá tartozó termeléssel súlyoztuk**. Várakozásainknak megfelelően a súlyozott átlagárak rendre alacsonyabbak voltak, mint az egyszerű számtani átlaggal számolt átlagok, mivel a domináns termelést adó országok olcsóbban termelnek.

Az Unió országainak élelmiszerárait az egy főre jutó élelmiszerfogyasztással és az adott ország népességének számával súlyoztuk. A súlyozott számtani átlagárak alacsonyabb értékeket mutatnak, mint az egyszerű számtani átlagárak. Ez abból fakad, hogy a magas fogyasztói árú országok között több, igen kis népességű állam található (pl. Luxemburg, Dánia, Finnország), míg az olcsó országok között olyan nagy népességű állam is van, mint pl. Spanyolország.

Az uniós és a magyar termelői árak tartalmának jobb közelítése érdekében néhány terméknél átlagárakat alkalmaztunk. A **vágómarhára** az Unióban 11 féle ár van, míg Magyarországon a KSH egyetlen árat közöl. Az EU-beli árak közül a fiatal marha (young cattle) a tehén B és a tehén C árát átlagoltuk, mert a szakértők szerint ez az összetétel áll a legközelebb a magyar vágómarha árhoz.

A magyar kertészeti termékek közül az **alma, az uborka és a paradicsom** esetében, ahol a feldolgozóipar felé nagy mennyiség értékesül igen alacsony felvásárlási áron, a termelői és a piaci árát súlyoztuk, és ezekből alakítottuk ki az átlagárát. A súlyok az alábbiak voltak: uborka: 70 % termelői, 30 % piaci; paradicsom: 75 % termelői, 25 % piaci; alma: 60 % termelői, 40 % piaci. Az Európai Unió árainál csak a szántóföldi (open air) árakkal dolgoztunk a zöldség- és gyümölcsféléknél.

Számos mellékletben az országok jelölésére az Eurostatnál szokásos betűjelet alkalmazzuk. A rövidítések a következő országneveket takarják:

B = Belgium, DK = Dánia, D = Németország, GR = Görögország, ESP = Spanyolország, F = Franciaország, IRL = Írország, I = Olaszország, L = Luxemburg NL = Hollandia, A = Ausztria, P = Portugália, FIN = Finnország, S = Svédország, UK = Nagy-Britannia.

Tanulmányunkban termelői ár alatt termelői-értékesítési árat értünk, ami az Eurostat kiadványban selling price-ként szerepel. Az élelmiszerár kifejezés fogyasztói (kiskereskedelmi) árat takar. Az élelmiszerár és a fogyasztói ár kifejezéseket szinonimaként használjuk.

A jelentős mértékű adatbázis feldolgozásáért és a számítások elvégzéséért köszönettel tartozunk Bürger Bélánének, aki nélkül ez a tanulmány nem készülhetett volna el.

Munkánkat nem tekintjük lezártnak. Kutatásunk folytatásaként a fogyasztás és az élelmiszerárak konvergenciájával kívánunk foglalkozni az EU tagországai, valamint a Tizenötök és Magyarország között.

1. Mezőgazdasági termelői árak

1.1. Termelői ártendenciák 1990-2000 között

Az Európai Unióban az agrártermékek döntő többségének az ára 1990-2000 között csökkent. Ez a trend megfelel az évtizedek óta mért irányzatnak. Fertő Imre e tárgyban gyűjtött szakirodalmi munkája szerint a mezőgazdasági termékek világpiaci ára az elmúlt száz évben folyamatosan csökkenő tendenciát mutat (Anderson, 1987). Grilli és Yang (1988) vizsgálatai szerint az élelmiszerek reálára (cereáliák, hús, tejtermékek, cukor) évente átlagban 0,5 százalékkal csökkent 1900 és 1986 között. Cuddington (1992) a búza és a kukorica árát vizsgálta meg 1900 és 1983 között. Úgy találta, hogy a reálárak átlagban 0,7 százalékkal csökkennek évente. (Fertő, 2000.)

A **gabonafélék és az állattenyésztési termékek körében** hasonló nagyságú, 9-10 százalékos körüli áresés volt tapasztalható az elmúlt tíz évben az Unióban. A gabonafélék piaci ára tekintetében az 1997-99 évek képezték a mélypontot, míg az állattenyésztésben 1998-99 bizonyult a legrosszabb két esztendőnek a kilencvenes évtized során. A 2000. év mindkét szektorban az árak mérsékelt javulását hozta, de az áremelkedés mértéke nem volt elég ahhoz, hogy a 10 évvel ezelőtti árszintre tornássa fel az árakat. (1. ábra)

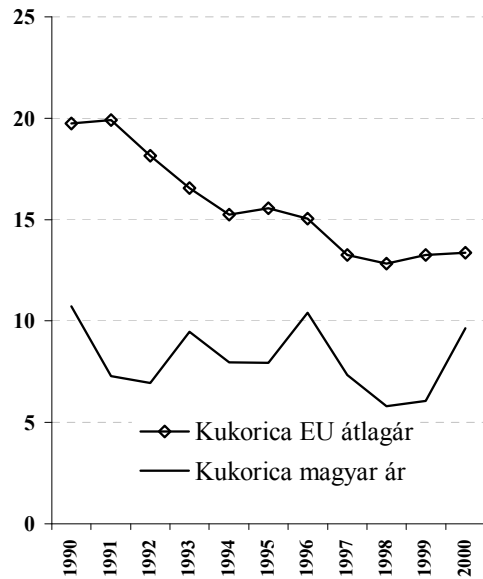
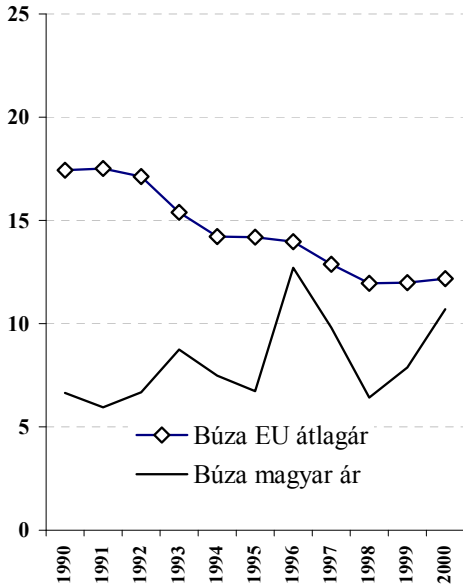
Az **ipari növények** közül egyedül a cukorrépa ára emelkedett, bár igen mérsékelt, 10 év alatt 5 százalékkal. Az olajnövények ára az 1992. évi csaknem 50 százalékos árzuhanást követően enyhén javult, de 1998-ban még mindig egyharmaddal alatta maradt az 1990. évi szintnek.

Az **állattenyésztési szektorban** összességében 10 százalékosnyi áresést regisztráltak a vizsgált időszakban. Az egyes húsfélék termelői ára erősen ingadozott. A szarvasmarha termelői ára 1996-ban, majd 1999-ben és 2000-ben volt a mélyponton. A juh ára 17 százalékkal volt magasabb 2000-ben 1990-hez képest. A sertés és a baromfi ára 1999-ben volt a mélyponton, az előbbi 30 százalékkal, az utóbbi 10 százalékkal maradt el az 1990. évi árszinttől. A tehéntej ára 1999-ig mérsékelt, de az utóbbi 2 évben néhány százalékkal visszaesett az Agenda 2000-ben elhatározott árcsökkenésnek is köszönhetően. (1. melléklet)

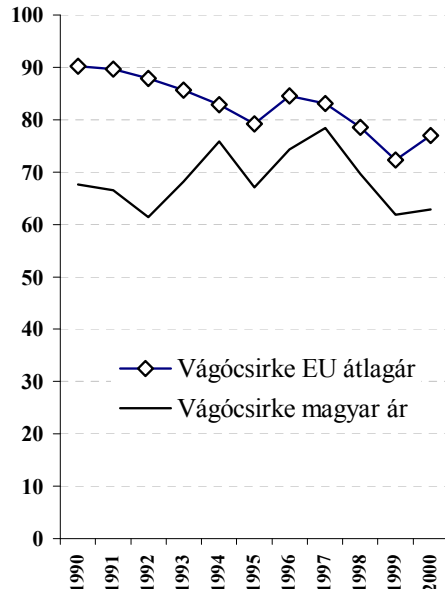
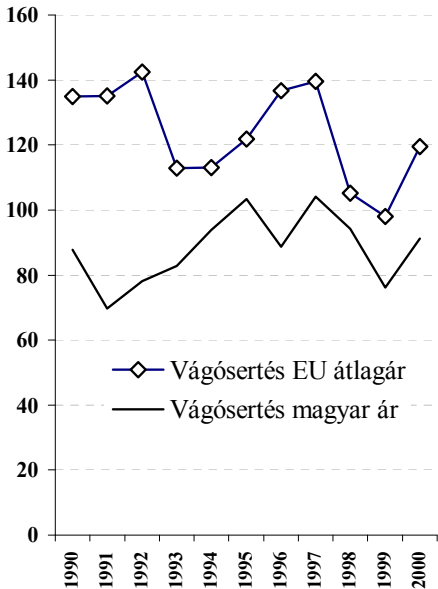
A **kertészeti szektorban** a gyümölcsfélék ára – a nagy kilengések mellett – 1994 óta emelkedik, és 2000-ben közel 10 százalékkal volt magasabb, mint 10 évvel korábban. Ugyanakkor az alma ára nem követte a fenti trendet, mert 1996-99 között alacsonyabb áron kelt el, mint az évtized elején és a körte ára is nyomott maradt. Legnagyobb mértékben, 20 százalékkal a zöldségfélék ára emelkedett 1990-2000 között. A paradicsom ára közel 50 százalékkal lett magasabb, míg a hagyma és az uborka árának változása nagy szórást mutat. (1. melléklet)

1. ábra

A búza és a kukorica árainak alakulása 1990-2000, euró/100 kg

A vágósertés és a vágócsirke árainak alakulása, 1990-2000 euró/100 kg

Forrás: Agricultural prices, EUROSTAT és KSH adatokból számítva

Az euróban mért **magyar termelői árak** rendkívül nagymértékben ingadoztak az egyes évek között (2. melléklet). Az árstabilitás hiánya visszavezethető a tulajdonosi struktúra instabil voltára, a jövedelem stabilitás hiányára és a birtok struktúra bizonytalanságára. Alig van olyan magyar mezőgazdasági termék, amelynek ára viszonylag egyenletes változást mutatna. Megállapítható, hogy a magyar és az EU árak változása többnyire eltérő irányú. **Míg az EU árak az esetek többségében csökkentek, közelítve az alacsonyabb világgazdasági árszinthez, addig az euróban mért magyar árak nagyobb részt magasabbak lettek vagy stagnáltak.** Az euróban kifejezett magyar termelői árak többsége a kilencvenes évtized folyamán 1995-ben és 1998-ban volt a legalacsonyabb. Ez a kedvezőtlen trend az állattenyésztési szektorban 1999-re is áthúzódott.

Az **áringadozás** mindkét szektorban igen erős volt, ami a **gabonaféléknél** különösen szembevetendő. Mint ismeretes, volt olyan időszak, amikor a búza ára egyik évről a másikra megkétszereződött (1995-96 között és 2000-ben), majd 30 - 50 százalékkal zuhant (1. ábra). Némileg csillapítottabb, de hasonló ármozgás jellemezte a többi gabonafélét is.

A gabonafélékhez képest az **olajos magvak** ára egyenletesebben alakult. 1998-ig fokozatos árerősödés volt regisztrálható, amit 1999-ben és 2000-ben áresés követett.

A magyar **vágóállat** árak a szarvasmarha, a sertés és a brojler esetében – a fluktuáció mellett – enyhe emelkedést mutatnak 1990-1997 között, de 1999-re mindhárom ár a mélypontra zuhant. A vágómarha és a vágócsirke ára egy évvel később is nyomott maradt. Viszonylag egyenletesebben és a vágóállatokéhoz mérten gyorsabban emelkedett a tej termelői ára 1990-2000 között. 2000-ben 37 százalékkal haladta meg az 1990. évi árszintet.

A vizsgált **kertészeti termékek** többségénél az árkilengések csaknem kiegyenlítik egymást, összességében egy minimális áremelkedés mutatható ki. Kivételt képez a paradicsom, amelynek ára 2000-re megkétszereződött.

(A termékenkénti uniós és magyar áralakulás nyomon követhető a 13/1-18. mellékletekből is, amelyek az 1990-2000. évi árváltozást és a matematikai-statisztikai prognózisszámítás eredményeit ábrázolják.)

1.2. A termelői árak különbségei az egyes uniós tagországok között

Az Európai Unió egyes tagállamainak termelői-értékesítési árai nagymértékben különböznek egymástól még a szabályozott árú termékkörben is. Bár felfedezhető egy olyan tendencia, hogy a garantált, minimál és irányítás termékkörben valamivel közelebb áll egymáshoz ugyanazon termék legkisebb és legnagyobb piaci ára, a köztük lévő különbség még ebben a szabályozott termékkörben is 31 (tej), 35-57 (gabonafélék) illetve 70 (cukorrépa) százalék volt az utóbbi két évben. Még nagyobbak a különbségek az állati termékek esetében. **Csaknem kétszeres az eltérés a vágómarha, vágósertés és a brojler termelői árai között a legolcsóbb és a legdrágább országban, a pecsenyebarány és a tojás esetében pedig közel háromszoros a differencia.** A legszélsőségesebb árkülönbségek a vizsgált zöldség és gyümölcsféléket jellemzik, nem ritka a négyszeres különbség sem (1. táblázat, 2., 3., 4. ábra).

Különbségek az EU tagországainak termelői-értékesítési árai között

Termék	Legalacsonyabb árú ország	Legmagasabb árú ország	Legmagasabb ár/ Legalacsonyabb ár, %		
			2000-ben		
			1990	1995	2000
Vágómarha	ír	brit	155	137	194
Vágósertés	dán	görög	169	161	174
Vágócsirke	dán	görög ^{1/}	183	185	197
Pecsenye bárány	ír ^{1/}	görög ^{1/}	-	288	269
Tej, 3,7 %	brit	svéd	163	127	131
Tojás	brit	görög	184	285	278
Búza	ír	olasz	185	147	144
Árpa	luxemburgi	olasz	191	150	157
Kukorica	osztrák	olasz	143	134	135
Rizs	görög ^{1/}	portugál ^{1/}	124	145	120
Burgonya	belga	görög	248	224	420
Cukorrépa	francia ^{1/}	görög ^{1/}	179	162	170
Napraforgó	osztrák	görög	145	220	147
Vöröshagyma	osztrák	francia	209	281	433
Paradicsom	spanyol	görög	292	277	169
Uborka	osztrák ^{1/}	görög ^{1/}	399	317	440
Alma	spanyol	finn	176	328	395
Körte	spanyol	görög	169	256	200

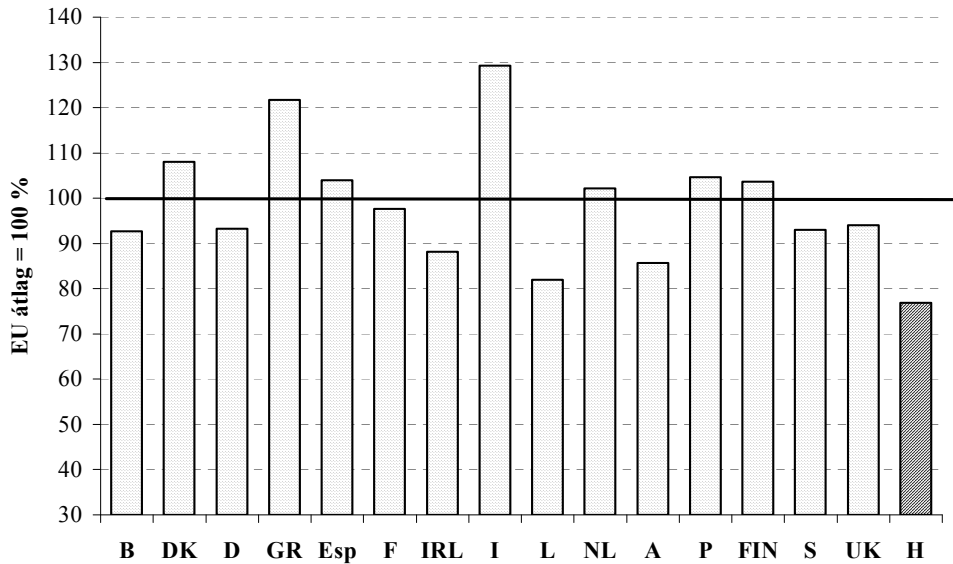
^{1/} 1999. évi adat

Forrás: Saját számítás a 4. melléklet (EUROSTAT adatok) alapján

A legmagasabb árat fizető ország az esetek többségében Görögország, a gabonaféléknél pedig Olaszország. A legkisebb árnál ilyen ismétlődés nem alakult ki, annyi azonban megállapítható, hogy a húsféléknél Dánia árai a legalacsonyabbak.

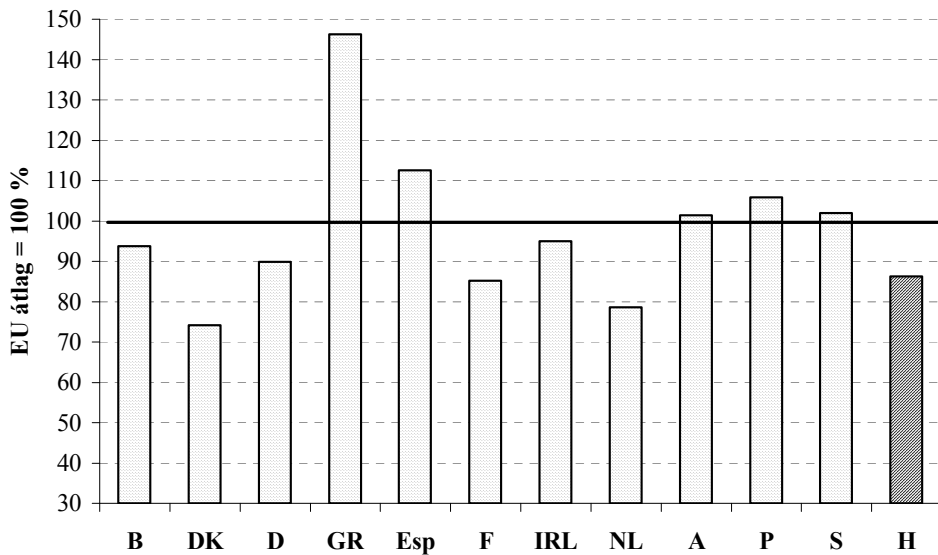
A legnagyobb árat fizető országokban rendszerint összekapcsolódik a kedvezőtlen természeti adottság az alacsony hatékonysággal, ami magas termelői árakat eredményez.

2. ábra

Az árpa termelői árának szóródása az egyes EU tagországokban 2000-ben

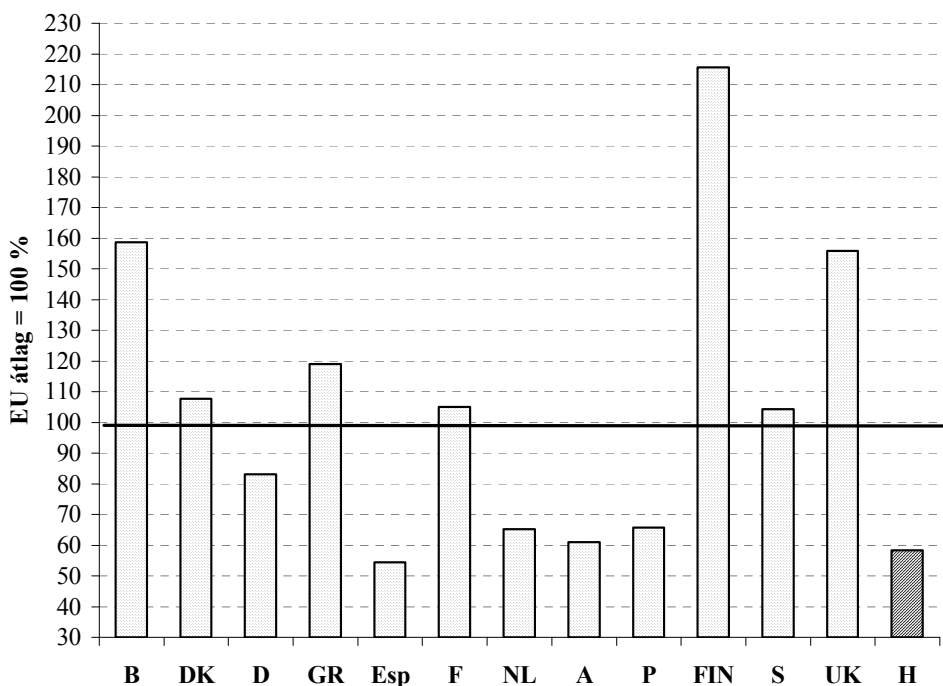
Forrás: EUROSTAT adatokból saját számítás

3. ábra

A vágócsirke termelői árának szóródása az egyes EU tagországokban 2000-ben

Forrás: EUROSTAT adatokból saját számítás

**Az alma termelői árának szóródása az egyes
EU tagországokban 2000-ben**

Forrás: EUROSTAT adatokból saját számítás

Nem csupán a termelői-értékesítési árak tekintetében figyelhető meg szóródás az EU tagállamok között, hanem az **input árak** körében is. Kürthy Gyöngyi (2000) kutatásai rávilágítanak arra, hogy a termelői árak szóródásának nagyságához hasonló mértékű különbségek fedezhetők fel az input termékek árai között az Unió országaiban. A műtrágyák¹ esetében például a legolcsóbb és a legdrágább ország árai között átlagosan 2,6-szeres a különbség, az állati tápoknál kétszeres, az energiahordozóknál pedig a legszélesebb a sáv, 2,8-szeres.

A fentiek fényében megállapíthatjuk, hogy általánosságban uniós árról nem beszélhetünk, az országról-országra változik. Csak az intézményi árak azonosak minden államban, de a piaci kereskedelem nem ezeken a kötött árakon folyik. Az EU átlagár egy olyan ár, ami körül a tényleges tranzakciós árak nagymértékben szóródnak. Egységes termelői-értékesítési ár az Unióban nem létezik. Az egyes országok termelői árai közötti nagy különbségeket a termelési költségek (pl. az input árak) eltérései, a természeti adottságokban tapasztalható differenciák, a termelékenységben, az adókban, a munkabérekben és a föld árában mutatkozó különbségek okozzák. Ezekben a tényezőkben az Európai Unió piaca messze nem egységes, a különbségek nemcsak országok között, hanem régiók között is érzékelhetők.

¹ Hat féle műtrágya (kálium klorid, ammónium szulfát, ammónium nitrát, karbamid, szuperfoszfát és 17-17-17 keverék műtrágya) szóródásának átlaga.

Megvizsgáltuk azt is, vajon közeledtek-e egymáshoz az uniós tagországok piaci termelői árai az elmúlt 10 évben? Az esetek többségében nem mutatható ki konvergencia. A termékek nagyobb hányadának ára nem közeledett egymáshoz, sőt számos termék esetében a legalacsonyabb és a legmagasabb ár között 2000-ben szélesebb volt a sáv, mint 1995-ben vagy 1990-ben.

A szabályozott termékkörben azonban észlelhető némi közeledés a termelői árak között az elmúlt 10 évben, azonban ez elsősorban az 1990-95 között megvalósult gyorsabb konvergenciának tulajdonítható. Később ez a folyamat az árpa, kukorica, tej esetében megfordult.

A húsfélék és a vizsgált kertészeti termékek országokénti árai 1995-2000 között még távolodtak is egymástól, azon termékek árai is, amelyeknél az előző öt évben némi közeledés volt tapasztalható.

Néhány nagy szomszédos termelő, illetve nagy exportáló EU tagország esetében külön megvizsgáltuk az **árközeledés vagy távolodás tendenciáját** az elmúlt 10 év alatt. (5. melléklet) Bár ebben az országkörben az árak nem térnek el olyan szélsőségesen, mintha 15 tagállamot vizsgálnánk, egy kivétellel árkonvergencia ez esetben sem mutatható ki. A kivétel Ausztria, ahol a tagság előtti magas termelői árak az esetek többségében, de nem minden terméknél némileg közeledtek az alacsonyabb francia árakhoz, a nélkül azonban, hogy visszaestek volna a francia árak szintjére.

Össességében tehát megállapítható, hogy néhány termék kivételével az Európai Unió tagországainak árai az utóbbi 10 évben nem közeledtek egymáshoz, **nem jellemző az országok közötti kiegyenlítődési tendencia**. Ez fontos válasz arra nézve, hogy Magyarországnak fel kell-e zárkóznia valamely nem létező uniós egységárhoz, különösen akkor, ha az adott termék nem tartozik a szabályozott körbe. Véleményünk szerint nem, az ár oldaláról nincs ilyen kényszer. Más kérdés, hogy ha emelkednek az input költségek, ha valamely termék erősen exportorientált, akkor az a belső piac keresleti-kínálati viszonyain túl befolyásolja az árszínvonal alakulását is. Az árváltozást indukáló említett tényezők azonban csak közvetve vagy egyáltalán nem kapcsolódnak a csatlakozás tényéhez.

1.3. A spanyol és a portugál termelői árak változása az Unióhoz történt csatlakozás után

A közösségi agrárpolitika teljes megvalósítására Spanyolország és Portugália a görögországinál hosszabb, **7-10 éves átmeneti időszakban** állapodott meg az Unióval. Általános szabályként az átmeneti időszak 7 évig tartott. Az érzékeny termékekre az átmenet tíz évre nyúlt, ez esetben szakaszos átmenetet alkalmaztak. A spanyol megállapodásban érzékeny termékeknek számítottak a zöldségek-gyümölcsök és a növényi zsiradékok. Ezen kívül szektorra szabott mechanizmusokat alkalmaztak a gabona-, a tej- és a húszágaztatban. **Portugáliában lényegesen több termékre terjedt ki a szakaszos átmenet:** tej-, hús-, baromfi- és gabonaszektor, rizs, friss zöldség és gyümölcs, bor. Az érzékeny termékeknél az első 5 évben csak a feltételeket kellett megteremteni a CAP alkalmazásához (Green Europe, 1986.)

Az átmeneti időszak adaptációt elősegítő mechanizmusai négy csoportra oszthatók (Baintner, 1997, Anaya, 1997):

- az eltérő árszínvonalak kiegyenlítése árkompenzációval (ACA=Accession Compensatory Amount), amit a FEOGA-ból finanszíroztak

- a támogatások szintjének a közösségihez történő közelítése, a belföldi támogatások progresszív lebontásával
- kiegészítő kereskedelmi intézkedések alkalmazása (SMT=Supplementary Trade Mechanism)
- fokozatos vámlebontás, a termékek szabad forgalmának biztosítása.

A fenti mechanizmusok mindegyike hathatott a belső árak alakulására, értelemszerűen legerősebben az árkompenzáció.

Az árszínvonal kiegyenlítéséhez hét év állt rendelkezésre. Abban az esetben, ha minimális (3%) volt az eltérés, a belépéstől kezdve a közösség intézményi árait alkalmazták. Ha a csatlakozó állam valamely mezőgazdasági termékének intézményi ára magasabb volt a közösséginél, az előbbi befagyasztották, egészen addig, míg a közösségi árak utolérték a spanyol, ill. portugál árat. Ha az árak a közösséginél alacsonyabbak voltak, akkor alkalmazták a kompenzációs kifizetéseket. A kompenzációs összegek egyenlők voltak a Spanyolországra (Portugáliára) kiszabott **intézményes** – nem piaci – **árak** és a közösségi árak közti különbséggel. Évenként 1/7-del növelték az árakat. Spanyolországból történő import esetén az importáló ország az árkülönbséget, mint lefölözést vetette ki. Spanyolországba történő export esetén ezt az összeget, mint exporttámogatást adta az exportáló ország. (Baintner, 1997.) Spanyolországban a gabona, az olajosmagvak, az olaj, a bor, a marhahús és a baromfi garantált ára volt alacsonyabb, mint az EU-ban, a cukor és a tej ára viszont magasabb.

Portugáliában, ahol a csatlakozás előtt az input és az output árak támogatását jóval szélesebb körben alkalmazták, mint Spanyolországban, egyes nemzeti ártámogatások 5 évig érvényben maradhattak, saját költségvetésből finanszírozva. Portugáliában a csatlakozás előtt a főbb mezőgazdasági termékek intézményi (garantált) árai és termelők-felvásárlási árai egyaránt – a zöldség-gyümölcs kivételével – lényegesen magasabbak voltak, mint az EU legtöbb országában.

Bár az Unió 1995. évi kibővülésekor átmeneti időt már nem alkalmaztak, és minden bizonnyal így lesz az újabb bővítések esetén is, nem tanulság nélküli megvizsgálni a spanyol és a portugál termelők árak alakulását a szomszédos országokhoz képest. Azt vettük górcső alá, hogy **a spanyol és a portugál termelők-piaci árak milyen mértékben tértek el a szomszédos Franciaország és Németország/Olaszország² áraitól 1986-2000 között.** Vajon közeledés vagy távolodás történt-e a tényleges termelők árak között?

Annak ellenére, hogy – mint említettük - az intézményi (garantált) árak többsége Spanyolországban a csatlakozás előtt alacsonyabb volt, mint az Unióban, a termelők-felvásárlási árakra nézve a helyzet csaknem fordított képet mutat.

- **Szántóföldi nagykulturák és állattenyésztési termékek ártendenciái:**

Spanyolországban a belépés előtt, 1985-ben néhány kivétellel (tej, árpa, kukorica) a szóban forgó termékek termelők árjai 15-25 százalékkal haladták meg a francia-német árakat. **A csatlakozást követő 7-8 évben az esetek döntő többségében a spanyol árak egyáltalán nem közeledtek a két legnagyobb termelő, Franciaország és Németország áraihoz. Néhány esetben azonban – búza, sertéshús, tej - az árkülönbségek mérséklődése az utóbbi 2-3 évben már érzékelhető,** ami azt jelenti, hogy a spanyolországi termelők árak nagyobb árcsökkenést szenvedtek el, mint a franciaországi vagy a német termelők árak (6. melléklet).

² Az állattenyésztés termékei és a szántóföldi nagykulturák esetén Franciaország és Németország árai, zöldség-gyümölcs áraknál Franciaország és Olaszországé.

Portugáliában a gabonafélék és az állati termékek csatlakozás előtti árai a spanyolországinál is nagyobb mértékben haladták meg a francia-német termelői árakat (20-50-100 százalékkal - ez utóbbi a gabonafélék és az élőmarha árára volt jellemző). A portugál termelői árak tendenciáját vizsgálva a fenti termékkörben megállapítható, hogy a spanyolországinál korábban, **már 90-es évek elejétől kezdve a termékek többségénél az árak közeledtek a francia-német árakhoz** (búza, kukorica, tej, sertéshús). Ezzel együtt a portugál termelői árak a kilencvenes évtized második felében is 10-30 százalékkal magasabbak maradtak, mint a francia-német árak. Erre magyarázatul szolgálhat, hogy a természeti adottságok a vizsgált termékek előállítására kedvezőtlenebbek és a termelékenység is alacsonyabb (6. melléklet).

- Más a helyzet a **kertészeti termékek** frontján. Itt **a spanyol árak 40-60 százalékkal**, a portugál árak 5-50 százalékkal **voltak alacsonyabbak** a belépés előtt, mint a francia-olasz zöldségek és gyümölcsök termelői árai (az alma kivételével). A vizsgált kertészeti termékek többségénél **ezek a különbségek Spanyolországban a teljes időszak alatt megmaradtak**, így az ország fő exporttermékeiből megőrizte árversenyképességét az Unió piacain.

A portugál gyümölcsárak szélsőséges ingadozása miatt határozott tendenciáról nem beszélhetünk, a vizsgált zöldségféléknél viszont a spanyolországihoz hasonlóan az árak alacsonyak voltak és maradtak (6. melléklet).

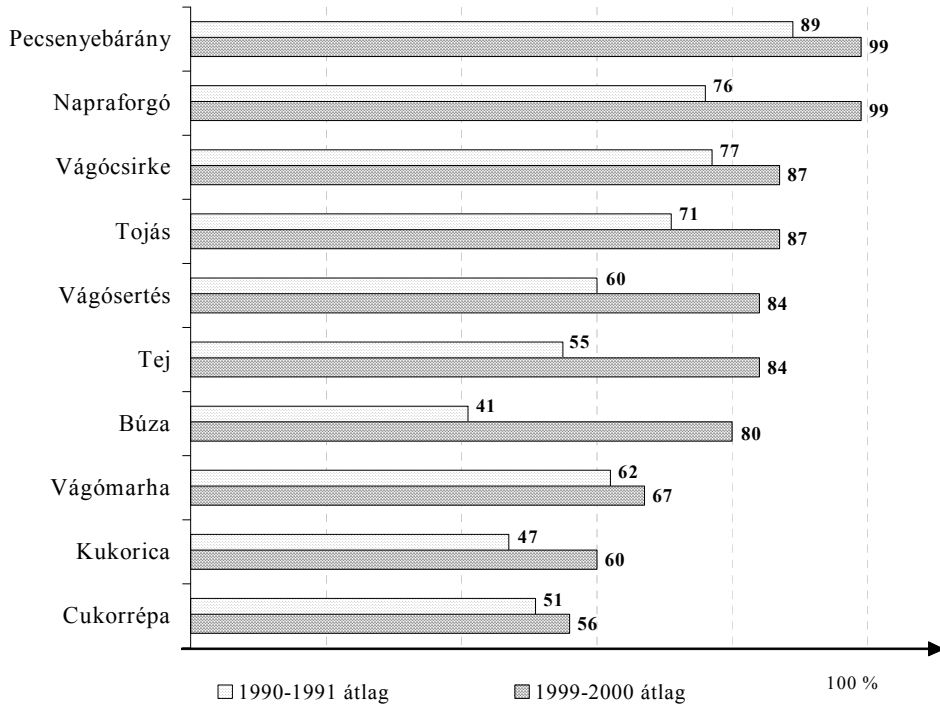
Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy az átmeneti időszak rendelkezései és mechanizmusai különösen az első öt évben fékeztek a termelői árszint gyors változását. Az árkiegnyomlítás kompenzációs eszközei az intézményi árak közötti különbségre vonatkoztak. A tényleges termelői-felvásárlási árak ettől eltérhettek, és el is tértek. Franciaország és Németország termelői áraihoz hasonlítva a gabonafélék és az állati termékek esetében a spanyol árak csak az utóbbi 6-7 évben, a portugál árak 1990-től kezdtek közeledni a francia-német árakhoz, azaz az átmenet első szakaszában nem. A zöldség- és gyümölcsfélék ára Spanyolországban a belépés előtt lényegesen alacsonyabb volt, mint Franciaországban és Olaszországban. Az árkülönbség mértéke napjainkig sem változott, azaz Spanyolország megőrizte árversenyképességét az exportjában fontos szerepet játszó kertészeti termékeknel.

1.4. A termelői árak eltérései és a közeledés mértéke Magyarország és az Európai Unió között

Az Európai Unió és Magyarország mezőgazdasági termelői árai között jelentős közeledés ment végbe a kilencvenes évtizedben, különösen az évtized második felében. Van olyan termékcsoport, pl. a gabonafélék és néhány kertészeti termék, ahol éppen a 2000. év erős magyarországi áremelkedése hozta meg az árak közötti különbségek csökkenését. Általánosságban az a jellemző, hogy az uniós és a magyar árak közötti közeledés mintegy fele részben az uniós árak kilencvenes években is tapasztalt visszaeséséből fakadt. Hasonló mértékben járult hozzá a távolság csökkenéséhez a magyar árak euróban mért emelkedése. Ez utóbbi tendencia a gabonafélék, a tojás, a tej és a legtöbb kertészeti termékek magyar árára volt jellemző.

A közeledés mértéke a vizsgált termékek csaknem felénél elérte a 25-39 százalékot 10 év alatt, ami igen gyors tendenciának mondható: a vágósertés, a tej, a búza, az árpa, a rizs, a napraforgó, az uborka és az alma magyar termelői ára tartozik ebbe a kategóriába. A másik oldalon viszont 4 termék esetében csak minimális árközeledés történt a kilencvenes évtizedben a magyar és az uniós árak között: a vágómarha, a cukorrépa, a vöröshagyma és a körte tartoznak ebbe a csoportba (5. ábra, 2. táblázat).

**Magyarország termelői árai az EU árakhoz képest
(100= EU-15 súlyozott átlagár)**

Forrás: EUROSTAT és KSH adatok alapján saját számítás

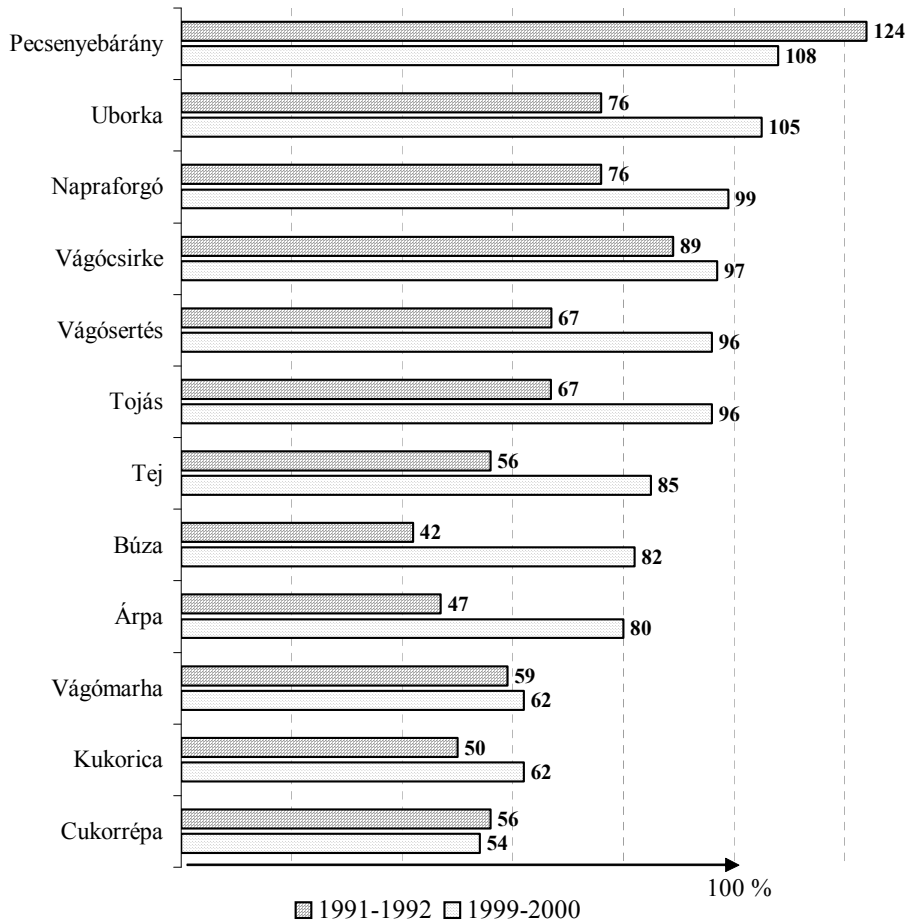
Mielőtt megvizsgáljuk az uniós és a magyar árak közötti különbségek jellemző mértékeit, említést kell tennünk arról, hogy ezt az összehasonlítást két változatban készítettük el. Egyrészt összevetettük az EU 15 tagországának termeléssel súlyozott árait és a magyar árakat, másrészt megvizsgáltuk az EU három legnagyobb termelője és/vagy exportőre árai és a magyarországi árak közötti eltéréseket. Ez utóbbi változatra azért volt szükség, hogy képet kapjunk arról, hogy az EU domináns termelői és exportálói árakhoz képest hol állnak a magyar árak (6. ábra és 4. melléklet).

6. ábra

Magyarország termelői árai az EU három legnagyobb termelőjének áraihoz képest

(EU 3 súlyozott termelői átlagár = 100 %)

Forrás: EUROSTAT és KSH adatok alapján saját számítás

Mivel az EU domináns termelő országaiiban az árak általában alacsonyabbak, mint a kisebb, esetleg rossz éghajlati körülmények között termelő, gyengébb termőképességű országaiiban, ezért a második, három országos változat több termék esetében jelez kisebb különbséget a magyar és az adott 3 EU ország átlagára között, mint az EU15 változat.

2. táblázat

**Árarányok Magyarország és az Európai Unió termelői árai között
(magyar ár/EU ár, százalék)**

Termékek	1. változat			2. változat		
	EU 15 (termeléssel súlyozva)			EU 3 (termeléssel súlyozva)		
	1990-1991 átlag	1999-2000 átlag	Köz- ledés mértéke	1990-1991 átlag	1999-2000 átlag	Köz- ledés mértéke
Vágómarha	62	67	5	59	62	3
Vágósertés	60	84	24	67	96	29
Vágócsirke	77	87	10	89	97	8
Tojás	71	87	16	67	96	29
Pecsenyebárány ^{1/}	89	99	10	124	108	16
Tej	55	84	29	56	85	29
Lágy búza	41	80	39	42	82	40
Árpa	44	78	34	47	80	33
Kukorica	47	60	13	50	62	12
Rizs	62	112	50			
Napraforgó	76	99	23	76	99	23
Cukorrépa	51	56	5	56	54	-2
12 termék átlaga	61	83	22	67	84	17
Burgonya	90	101	11	110	118	-8
Vöröshagyma	43	51	8	45	64	19
Paradicsom	37	58	19	36	60	14
Uborka	73	100	27	76	105	29
Alma	34	65	31	34	62	28
Körte	29	37	8	30	40	10

^{1/} 1992-93 átlag

Forrás: saját számítás az EUROSTAT Agricultural Prices és a KSH adataiból

Milyen tendenciák olvashatók ki az árak összehasonlításából?

- A vágómarha kivételével az állattenyésztési szektor magyar árai igen közel kerültek már az uniós árakhoz, közelebb, mint a növénytermesztés termékei.
- A pecsenyebárány magyar ára csaknem megegyezik az uniós átlaggal, ami nyilvánvalóan abból fakad, hogy a teljes magyar termelés 90 százaléka az Unióban értékesül.
- A vágósertés, vágócsirke és a tej magyar termelői ára csak mintegy 15 százalékkal marad el az Unió átlagárától, de az előbbi két termék magyar ára és az EU három legnagyobb termelőjének ára között a különbség minimális, 3-4 százalék.

- A vizsgált kertészeti termékek esetében a legnagyobb a lemaradás a magyar és az uniós árak között.
- A gabonafélék magyar árának 2000. évi megugrása jelentősen szűkítette a távolságot a magyar és az EU árak között, a különbség az árpanál és a búzánál 20-22 százalékra csökkent.
- Igen nagy a lemaradás a cukorrépa magyar és uniós ára között (44 százalék) és a közeledés is csak minimális volt a kilencvenes évtizedben.
- A növényi termékek közül a napraforgó és az uborka magyar ára csaknem megegyezik az uniós árral.
- Megfigyelhető egy olyan tendencia, hogy azon termékek magyar ára, amelyek exportjának döntő hányada az Unióban talál gazdára, közel áll az uniós átlagárhoz. Ilyen termékek az általunk vizsgált körben a bárány, a napraforgómag és olaj, a baromfihús és az uborka.)

A fenti árösszehasonlításban a terméken, terméksoporton belüli minőségi különbségeket megfelelő adatok hiányában sajnos nem tudtuk mérni. Ez nem csupán a zöldség- és gyümölcsfélénél okoz problémát, hanem pl. a vágósertésnél, a vágómarhánál, búzánál (étkezési vagy takarmány) is. Közismert, hogy az EU-ban nagyobb arányban található S, E, U minőségű vágósertés a vágásra kerülő állatok között, mint Magyarországon. Ha a minőségbeli különbségeket is figyelembe vesszük, a magyar vágósertés árelőnye minimálisra olvad az uniós árhoz képest.

Intézetünkben Kovács Gábor és munkatársai vizsgálták a mezőgazdasági input árakban mérhető különbségeket Magyarország és az Európai Unió között. A távolság még meglehetősen nagy a magyar és az EU 15 árak között 1998-1999 átlagában. A takarmánytápok magyar átlagára csak 59 százalékra közelíti meg az uniós árat. A műtrágyáknál a differencia kisebb, 29 százalék. Az üzemanyagnál vegyes a kép, a magyar benzin ára 17, a magyar fűtőolaj ára 56 százalékkal marad el az Unió átlagárától, ugyanakkor a magyar dízelolaj ára 34 százalékkal felülmúlja az uniós átlagárát.

A dízelolaj kivételével tehát a magyar mezőgazdasági input árak még lényegesen alacsonyabbak az EU megfelelő átlagárainál. Ez arra utal, hogy a termelési tényezőkben (input árak, földár, munkabér) rejlő lehetőségeket csak kevés esetben tudjuk úgy kihasználni, hogy alacsonyabb termelői árakat eredményezzenek, hiszen – mint fentebb láttuk – termelői áraink nagyobb része már igen közel áll az EU átlagáraihoz.

1.5. Árkülönbségek 2001-ben

Erre az időszakra uniós árak a szokott, részletező forrásból még nem állnak rendelkezésre, más forrásból számított százalékos árváltozás alapján azonban módunk nyílt az összehasonlításra öt alapvető mezőgazdasági termék esetében. 2001-ben két időszak áralakulását vetettük egybe. Vizsgáltuk az első félévben történt árközeledést az Unió és Magyarország között, valamint a tanulmány írásakor fellelhető legfrissebb adatok, azaz 2001 első 10 hónapjának áralakulását.

2001 első félévében a magyar termelői árak többsége meredeken emelkedett, míg az uniós árak közül csak a sertés és a brojler áralakulása mutatott pozitív tendenciát. Ennek következtében a magyar és az uniós árak közel kerültek egymáshoz, csaknem azonossá váltak a sertés, a tojás, a búza és az árpa esetében (3. táblázat és 7. melléklet).

Három hónappal később, **2001. októberére** az árviszonyok ismét más képet mutatnak. A magyar sertésár csaknem 20 százalékkal magasabb volt az EU átlagnál, ami főleg a fogyó hazai sertésállomány és a kedvező exportpiaci helyzet eredménye. Ugyanakkor a bőséges hazai gabonatermés okozta árcsökkenés miatt a búza magyar ára és az uniós ár közötti különbség visszaállt a korábbi 3-4 év szintjére (3. táblázat).

A fenti tendenciák eredményei is rávilágítanak arra, hogy csak hosszabb időszak vizsgálata vezethet megalapozott konklúziók levonásához az árvizsgálatok esetében, mivel az árak fluktuációja éven belül és évek között egyaránt igen nagymértékű lehet. E probléma áthidalására kétéves átlagárrakkal (1990-91, 1999-2000) dolgoztunk. Nem lenne szerencsés tehát egyetlen félév adatai alapján hosszú távú tendenciákra következtetni, annál is inkább, mert éppen a fenti termékek azok, amelyeknek az árai - Magyarországon jobban, mint az EU-ban - ciklikusan mozognak. (Hosszú távú ártendenciák és ciklikus ármozgások vizsgálatával foglalkozik Tunyoginé Nechay Veronika et al. 2001) A gabonaféléknél máris egy erős áresés mutatkozik 2001 második félévében a magyar árakban és ez várható a sertés ár esetében is 2002-ben.

3. táblázat

Árkülönbségek Magyarország és az EU néhány termelői ára között 2001-ben

Termék	Magyar ár/EU ár, százalék	
	2001 első félév	2001. I.-X. hó
Vágósertés	100	119
Vágóbrojler	92	96
Tojás	95	83
Búza	108	79
Árpa	95	101

Forrás: Agrár Európa egyes számai, Eurostat, Statisztikai Havi Közlemények, KSH alapján saját számítás (Részletesen lásd a 7. mellékletben)

1.6. A világpiacon termelői árak, valamint az EU és Magyarország termelői árainak várható alakulása 2003-ig

Az alábbiakban kísérletet teszünk arra, hogy a csatlakozás előtti időpontban várható magyar és uniós termelői árakat előre vetítsük. Mint a bevezetőben említettük, az Unióba való belépés olyan új helyzetet hoz létre, amelynek hatása véleményünk szerint csak részletes modell számításokkal állapítható meg.

Tisztában vagyunk azzal, hogy minél távolabbra prognosztizálunk, annál nagyobb az adatok bizonytalansági faktora, hiszen még a negyedévre előre vetített nemzetgazdasági prognózisok is rendszeres kiigazításra szorulnak. Ezért prognózisunk adatai a várható **tendenciák** előrejelzésére alkalmasak elsősorban. Az árelőrejelzések pontos megvalósulása inkább véletlennek, mintsem a prognózis jóságának tudható be. Még a nagy agrárprognosztizáló műhelyek (FAPRI, OECD, EU) is évről-évre korrigálják az előző évi prognózis adataikat az időközben történt makro- és mikrováltozások függvényében.

Prognózisunk két fő forrásból táplálkozik. Egyrészt számításba vettük a már említett előrejelző műhelyek termelésre, kereskedelemre, készletekre és árra vonatkozó legfrissebb prognózisait, másrészt matematikai-statisztikai számításokat végeztünk. Az egyes termékek árváltozásának előrejelzésére lineáris trendszámítást alkalmaztunk. Ezekből az eredményekből alakítottuk ki **közgazdasági becslés** útján a végső prognózis értékeket.

A lineáris trendszámításon kívül jó pár terméknél próbálkoztunk hatvány, illetve logaritmikus függvény számítással is, ott, ahol a lineáris trendhez tartozó R^2 eredménye alacsony volt, azaz gyenge korrelációt mutatott. A tapasztalat az volt, hogy a hatvány és logaritmikus függvények R^2 értékei sem jobbák a lineáris függvény értékeinél.

Az erős ciklikus ármozgást mutató termékek (pl. vágósertés, vágócsirke, tojás) esetében negyed és hatodfokú polinom számításokat végeztünk³. A polinom görbe a tényadatokhoz nagyon jól illeszkedett, ennek ellenére a számított prognózis adatokat nem lehetett használni előrejelzésre, mert valószínűtlenül magas, illetve alacsony (nemegyszer negatív) értéket mutattak.

Mindezek következtében csak a lineáris trendszámítás eredményeit tudtuk támpontul használni azon termékek árelőrejelzésére, ahol az R^2 statisztikailag elfogadható volt⁴. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a végső prognózis értékekhez a lineáris függvény előrejelzései mellett a világgpiaci árakra vonatkozó FAPRI, EU, OECD prognózisok értékeit is felhasználtuk és mindezen árelőrejelzések alapján szakértői becslést végeztünk.

A prognóziskészítők a harmadik évezred első évtizedére a világ élelmiszer szükségletének növekedését várják, aminek kiváltó oka részben a népesség növekedése, részben a gazdaságok teljesítményének javulása, harmadrészt az urbanizáció fokának emelkedése, negyedrészt a vásárlóerő növekedése lesz. Az élelmiszerpiaci kilátások a kilencvenes évek második felének nyomott áraihoz és keresletéhez képest javulni fognak. Főleg a fejlődő országok részéről, ezen belül is Ázsiából várnak emelkedő keresletet. A mezőgazdasági készletek várhatóan csökkennek, ami szintén az árak erősödését vonja maga után.

Ugyanakkor bizonytalansági tényezőkkel is számolni kell, mint pl. a mezőgazdasági reformok sikere, a WTO tárgyalások kimenetele, az USA és Japán gyengélkedő gazdasága, a termelékenység növekedésének a mértéke és a BSE kór az EU-ban. A prognosztizált GDP változás alapján úgy tűnik, hogy kissé optimistán jelezték előre a prognosztizáló műhelyek a gazdasági növekedés mértékét, különösen az USA-ban és az Európai Unióban. (8. melléklet)

Meg kell jegyezni, hogy az egy évvel korábban készült hosszú távú prognózisokkal szemben **az ideai előrejelzések az elkövetkező 5 évre alacsonyabb világgpiaci árakkal számolnak**. A árprognózisok közös jellemzője, hogy csak az évtized második felére várják az erőteljesebb árjavulást.

³ Ebben a munkában Stummer Ildikó és Varga Tibor is segítségünkre volt, amiért köszönettel tartozunk.

⁴ 5%-os szignifikancia szinten a lineáris trend elfogadhatóan írja le az idősor törvényszerűségeit, ha

8 elemű idősor esetén az $R^2 \geq 0,4966$

9 elemű idősor esetén az $R^2 \geq 0,4411$

10 elemű idősor esetén az $R^2 \geq 0,3965$

11 elemű idősor esetén az $R^2 \geq 0,3599$

12 elemű idősor esetén az $R^2 \geq 0,3294$.

(Manczel, 1983)

Az Európai Unióban várható termelői-piaci árakat befolyásolja, hogy milyen intézményi árak lesznek a Közös Agrárpolitika felülvizsgálatának eredményeképp. Ismeretes, hogy a tejszektor termékein kívül jelentős árcsökkenést határozott el az Unió a kompenzáció egyidejű felemelése mellett. Potori at al. (2001) szerint az EU gabonapiaci szabályozása 2000. július 1-jétől az intervenciós árakat két lépcsőben csökkentette és ezzel párhuzamosan a területalapú közvetlen kifizetéseket ugyancsak két lépcsőben 63 euró/referenciahozam-tonnára emelte. Az EU marhahúspiaci szabályozása 2000. július 1-től az intervenciós árat 2002-ig összesen 20 százalékkal csökkenti, majd pedig lényegesen alacsonyabb árszinten ún. biztonsági hálós intervenciós rendszert léptet életbe. A cukorrezsimet 2003-ban vizsgálják felül, a garantált ár várhatóan csökkenni fog (9. melléklet).

Vannak olyan elképzelések is, hogy a tejrendtartás intervenciós árának csökkenését a jelenleg várható 2006. évi időpontról előbbre hozzák.

A világpiacon árról és az EU-ban várható termelői árakról szóló USDA, FAPRI és EU prognózisokat az 10-11. mellékletek tartalmazzák. Az általunk kialakított prognózis értékeket a jelen pont végén található 4. táblázat mutatja be. A matematikai-statisztikai számítások eredményeit a 12. és 13. mellékletek szemléltetik.

A továbbiakban sorra vesszük a főbb mezőgazdasági termékek termelői árának várható alakulását az említett források és a számításaink alapján.

Vágómarha - marhahús

Az Európai Unióban kitört BSE kór miatt várható, hogy a világpiacon árról és az EU piacain realizált árak ellentétes irányban fognak mozogni. Míg a hizott bika ára az USA-ban várhatóan erősen emelkedik a következő 2 évben, addig az EU-ban 2001-03 között több mint 10 százalékpontos árcsökkenésre számíthatnak.

Az EU-ban a BSE kór miatt a termelés 10 százalékkal, az export 30 százalékkal esett vissza. 2000-ben 6 százalékkal csökkent a marhahús fogyasztás és csak 2005 végére tér vissza a korábbi fogyasztási szint.

Az Unióban 2000-ben mintegy 5 százalékkal lett kevesebb a szarvasmarha piaci ára az egy évvel korábbi állapothoz képest. Mint említettük, a BSE kór miatti fogyasztás csökkenés, a felhalmozódott készletek és az intervenciós ár jelentős mérséklődése okán 2003-ig további árvisztaesés várható. A lineáris trendszámítás adatai is erre utalnak. Várhatóan 2001-2003 között további 10 százalékkal mérséklődik az EU-ban a vágómarha termelői ára úgy, hogy a nagyobb visszaesés a prognosztizált időszak első két évére esik.

Magyarországon az utóbbi két és fél évben szintén nyomottak voltak a vágómarha árak. Várható, hogy az ár erről a szintről kissé felfelé mozdul el, mert mind az EU ártól, mind a világpiacon ártól még meglehetősen elmaradás mutatkozik. Az is valószínűsíthető, hogy 2003-04 körül a BSE kór fogyasztást visszavetítő hatása már halványul. Bár nem feladatunk a csatlakozás hatásának modellezése, az azonban előre vetíthető, hogy tagságunk első évében még további árnövekedéssel kell számolni egyrészt az intézményi árak és szabályozás életbe lépése miatt, másrészt azért, mert ekkor már megszűnik az EU-ból származó, olcsó, támogatott marhahús import lehetősége.

Vágósertés - sertéshús

A sertéshús kínálat továbbra is bőségesnek ígérkezik a világkereskedelemben. Az Észak-Amerikában folyamatosan megvalósuló termelékenység növekedés miatt a következő években a sertéshús ára várhatóan a kilencvenes évek átlaga alatt marad. A világpiacon ciklikusan alakul, a 2000. évi magasabb szintről 2002-re az 1999. évi alacsonyabb szintre csökken, majd ismét emelkedésnek indul. Az EU prognózisa a térségre stagnáló, de a 2000. évinél alacsonyabb árat vár a sertésre 2001-2003 között, míg a FAPRI-nak az EU-ra vonatkozó előrejelzése 2003-ban vár árcsökkenést.

Az **Unióra** vonatkozó árprognózisunkban döntően az EU és a FAPRI előrejelzésére támaszkodtunk, figyelembe véve a várható ciklikus ármozgásokat. 2003-ban az Unióban 105 euró/100 kg körüli vágósertés árral számolhatunk, ami az 1999. évi árhoz áll közel.

Várható, hogy az EU átlagárát az utóbbi években megközelítő, és 2001-ben jóval el is hagyó **magyar ár** együtt fog mozogni az uniós és a világpiacon árral. Feltételezhető, hogy a tagság nem fog különösebb ármozgást indukálni, az uniós és a magyar árszint közel azonos lesz. Meg kell jegyeznünk, hogy a magas önellátottsági fokú, illetve nagytermelő EU tagországokhoz képest (pl. Németország, Spanyolország, Dánia, Hollandia) már ma sincs árelőnyünk, Dánia alacsonyabb áron vásárolja fel a sertést, mint Magyarország.

Vágócsirke - csirkehús

A baromfihúsról adott világprognózisok tulajdonképpen brojlerhúsról vonatkoznak. A csirke világpiacon ára várhatóan a 2000. évi alacsonyabb szinten stabilizálódik 2003-ig. Az EU előrejelzése a tagországokra némileg visszaeső csirkehús árat vetít előre.

Prognózisunkban avval számolunk, hogy az **EU-ban** a kilencvenes évek közepén realizált magas vágócsirke árak a jövőben már nem térnek vissza és 2003-ban a 2000. év némileg javuló árszintje lesz a meghatározó, ami 75 euró/100 kg vágócsirke árat jelent. A vágócsirke ár szinttartását a BSE kór miatti átterelődött magasabb kereslet is indokolja. A világpiacon áremelkedés a várható nagy kínálati nyomás miatt nem valószínű.

A **magyar vágócsirke ára** 2000-ben még nem, de 2001 első tíz hónapjában már szorosan megközelítette az uniós átlagárát. A sertéshez hasonlóan az Unió nagy baromfitermelő országaihoz képest már nincs árelőnyünk. Várható, hogy az uniós és a magyar vágócsirke árak együtt fognak mozogni 2003-ig, amit az is befolyásol, hogy az Unió a legnagyobb exportpiacunk.

Pecsenyebárány

A pecsenyebárány ára az **Unióban** a kilencvenes évtizedben a többi húsféléhez hasonlóan ciklikusan alakult, 1999-ben volt a mélyponton, 2000-ben mintegy 5 százalékkal javult. Várhatóan csökken az EU-ban a juhok után fizetett prémium, ami visszafoghatja a termelési kedvet. Ezáltal az EU még nagyobb importra szorulhat juhhúsból. Prognózisunkban azzal számolunk, hogy 2003-ra az 1998-99. évi mélypontonál magasabb, de az azt megelőző évek csúcspontjaitól elmaradó ár fog kialakulni az Unióban.

A **magyar** és az uniós bárányárak a kilencvenes években együtt mozogtak, hiszen a magyar bárányállomány csaknem teljes egészében az Unióban, azon belül is koncentráltan Olaszországban értékesül. Ez a trend várhatóan a jövőben sem fog változni.

Tej

A tej és tejtermékek iránt erős kereslettel számolnak a világpiacon. Ez azonban elsősorban a kereskedelmi forgalomban részt vevő tejtermékek (vaj, tejpör, sajt) árát veri fel, a folyadék teje kevésbé hat. Várhatóan a folyadék tej világpiacon ára nem emelkedik, az Európai Unióban pedig még némi árcsökkenésre is számítanak a prognosztizáló műhelyek.

Az **EU-ban** a tej volt az egyetlen termék, amelynek ára a kilencvenes években alig ingadozott – nyilván a szoros szabályozásnak köszönhetően -. Várható, hogy ezt a stabilitást 2003-ig is megtartja. Az EU prognózisát alapul véve némi árcsökkenést jeleztünk előre 2003-ig a tehéntej piaci árára vonatkozóan, ami 0,5 euró/100 kg áresést jelent 2001-2003 között.

A **tej magyarországi ára** 1997-től egyre közelebb kerül az EU átlagárához, a különbség jelentősen szűkül. A forint 2001 első félévi felértékelődésével és a tej árának egyidejű emelkedésével a magyar ár már 27 euró/100 kg volt 2001 első 10 hónapjában. Várható, hogy a magyar ár mérsékelten tovább emelkedik 2003-ig az előző évek tendenciájának folytatásaként.

Meg kell jegyezni, hogy az Unióban kialakult átlagos piaci tejár tartósan az intervenciós ár alatt helyezkedik el. Mivel az intervenciós ár csökkentése csak 2006 után várható, a 2003-ra prognosztizált árak szintén az intervenciós ár alatt fognak maradni.

Tojás

A tojás ára az **Unióban** 1996-tól erősen ingadozik, korábban meglehetősen stabil volt. A tojás árak 1998-99-ben mélyponton voltak, majd egyetlen év alatt 18 százalékkal erősödtek, de még így sem haladták meg a kilencvenes évek közepének átlagát. Az EU-ban a tojás iránti kereslet mérsékelt növekedésére lehet számítani, mert napjainkra ért be az a pozitív kampány, amit a tojásfogyasztás növelése érdekében fejtettek ki a termelők, cáfolva a tojás koleszterintartalmának egészségre káros hatását. Ezen túl, a tojás, mint helyettesítő termék is szóba jöhet a marhahúsról más fehérjeforrásra áttérő kereslet miatt. Úgy véljük, a 2000. évi némileg meghaladó tojásár várható 2004-ben az EU-ban.

A **magyar tojásár** szorosan követi az EU átlagárát és ez az arány várható 2003-ig is. Meg kell jegyezni, hogy vannak olyan EU országok, ahol kevesebbet fizetnek a termelőknek, mint Magyarországon. Hollandia, Belgium, Nagy-Britannia tartozik ebbe a körbe.

Búza

A búza **világpiacon** 1996-ban volt a csúcson, azóta folyamatosan és nagymértékben csökken. 2000-ben érte el a mélypontját és 2001 sem hozott jelentős javulást. A prognózisok szerint 2003-ig évi 2-3 százalékkal javul a búza világpiacon ára, de ezzel az emelkedéssel még alatta marad az előző 5 év átlagának. A mérsékelt árjavulás annak tudható be, hogy a világkereslet – főleg Ázsiából – gyorsabban nő, mint a termés, ami lenyomja a készleteket.

Az **Európai Unióban** az Agenda 2000 direktívái szerint a gabonafélék intervenciós ára 101,3 euró/tonnára csökkent, a jövedelempótló támogatás 63 euróra emelkedett és a kifizetéseket harmonizálták a szántóföldi növények között. A területpihentetési program 10 százalék lesz 2006-ig.

A különböző prognózisok szerint az euró várható – de eddig még nem realizált – dollárhoz képesti felértékelődése ellenére az EU-ban a búza ára a világpiaci ár alatt marad, ami növeli az uniós búza versenyképességét és csökkenti a vetésterületet. Az Európai Unió előrejelzése szerint az idei mélypont után a búza ára némileg emelkedik 2003-ig.

(Meg kell jegyezni, hogy Az Eurostat által közölt búza termelői árak magasabbak, mint az EU prognózisában feltüntetett árak).

Bár az intervenciós ár jelentős csökkenése az uniós búza piaci árára is mérséklően hathat, a búza tőzsdei jegyzésének árai jelentősen meghaladják az intervenciós árat. A francia tőzsde adatai szerint a 2002. április 2-án jegyzett malmi búzaár 2003. január 3-ára 115,50 euró/t volt.

A két ellentétes irányú ármozgás eredőjeként saját prognózisunkban a búza 2000-ben realizált uniós árát – figyelembe véve a 2001-ben várható áresést is – csak minimális mértékben korrigáltuk lefelé 2003-ig.

A **magyar gabonaárak** az utóbbi öt évben sem a világpiaci ármozgásokat, sem az intézményi árakkal befolyásolt EU gabonaárak esését nem követik, igen erős, de a világpiaci ármozgásokkal nemegyszer ellentétes ciklikus mozgást mutatnak. Ezért kevés kapaszkodónk van a várható tendenciák jellegének előrejelzéséhez. 2000-ben a magyar és az EU árak már igen közel kerülnek egymáshoz. A 2001/2002 gazdasági év magas termése miatt árcsökkenés várható, aminek következtében 100 euró körüli mértékre csökkenhet az éves búzaár 2002-ben. A tőzsdei jegyzések viszont 2002 márciusára 105 euró/100 kg körüli búzaárat jeleznek. A világpiacon 2003-ig évi 2 százalékos áremelkedést várnak, amire alapozva 2003-ban 102 euró/100 kg magyar búzaárat feltételeztünk.

Szemes takarmányok

A szemes takarmányok világpiaci árának mozgása a kilencvenes években a búzáét követte és a későbbiekben is hasonló irányú mozgás várható, de alacsonyabb szinten. A világgészletet valamivel magasabbra várják, mint búzából.

A világ szemes takarmány termelése, főleg a hozamemelkedésnek köszönhetően erőteljesen emelkedik, a fogyasztás várhatóan évi 1,35 százalékkal nő. Ázsia kereslete fogja meghatározni a világkereskedelmet. A szemestakarmány évi áremelkedése az árpa 1,3 százalékos és a kukorica 1,3-3,5 százalékos értéke között fog mozogni. Ennek ellenére a kukorica ára 30 százalékkal az 1995/96 évi csúcshoz alatt marad.

Az **Európai Unióban** a Tizenötök előrejelzése szerint a búzához képest kisebb mérvű, évi 1 százalék alatti áremelkedés valószínűsíthető 2003-ig a szemestakarmányok esetében.

Az EU-ban az **árpa** kilencvenes évekbeli ára a búzáét követte némileg alacsonyabb szinten és várhatóan 2003-ban is a búza ára alatt marad.

Az EU országai közül csak 7 tagállam közül **kukorica** árat, azon országok, ahol a termelés nagyobb volumenű. Németország és Franciaország kivételével a többi 5 országban igen magas a kukorica piaci ára, ami a termeléssel súlyozott átlagárat is magasán tartja, magasabban, mint a búzáét. Bár a prognózisok szerint 2003-ig a kukoricaár mérséklődésével lehet számolnunk, a párizsi tőzsde jegyzési alapján az árszint meg fogja haladni az intervenciós árat. Prognózisunkban az utóbbi 4 év átlagárához közeli kukorica árat feltételeztünk az Unióban (120 euró/t), ami felülmúlja az intervenciós árat.

Magyarországon az árpa ára 1999-ig valamivel a búza ára alatt maradt, de 2000-ben és 2001 első 10 hónapjában már meghaladta azt. Ez utóbbi jelenséget azonban kivételnek tekinthetjük és várható, hogy a prognosztizált időszak utolsó 2 évében az árpa ára valamivel a búza alatt fog elhelyezkedni.

A kukorica magyar ára 10-25 százalékkal alacsonyabb a búzáénál és várhatóan 2003-ban is elmarad majd a búza árától. 2001-ben a második félév alacsony kukoricaára miatt átlagosan 90 euró/t magyar kukoricaár várható. A tőzsdei jegyzések még ennél is alacsonyabb árat mutatnak. A várható világpiacon is figyelembe véve 2003-ra 90 euró/t árat feltételezhetünk.

Rizs

A világ rizsfogyasztása a termeléssel párhuzamosan emelkedik, várhatóan évi 0,86 százalékkal. Főleg a nem tradicionális rizsfogyasztó országokban bővül a fogyasztás, pl. az USA-ban, az EU-ban és Kanadában. Az urbanizáció és az emelkedő jövedelmek miatt az egy főre jutó fogyasztás az ázsiai országokban várhatóan visszaesik.

A világpiacon az ár a 2000. évi mélypont után fokozatosan emelkedik, a készletek stabilizálódnak.

Az Unióban a rizs termelői ára meghaladja a világpiaconit. Részben ennek tudható be, hogy 2001-2003 között a világpiaconit enyhébb emelkedést feltételeztünk.

A rizs **magyar ára** már 1997-től szorosan az EU ár körül alakul és a jövőre nézve is ezt tartjuk irányadónak.

Repcemag, napraforgómag

2001/02-ben a **repcemag** világpiaconit ára 5 százalékkal esett, a termelés megugrása és a szójarmag árának 3,5 százalékos csökkenése miatt. A termelés várható mérsékelt növekedése és a szójabab árának javulása várhatóan évi 2 százalékos áremelkedést fog hozni a repcemag árában az évtized végéig. Az EU-ban a repcemag támogatás csökkenése mérsékelheti a termesztési kedvet, ugyanakkor az állati takarmányok betiltása éppen az ellenkező irányba hat. Összességében az évtized végéig 5 százalékkal csökkenhet a termőterület az EU-ban. Az Unióban a repcemag árának érezhető emelkedésére csak a 2003/04 gazdasági évtől számítanak, amikor a világpiaconit a készletek lecsökkennek.

A **napraforgómag** ára a 2000/2001. évi mélypont után várhatóan 2003-ig ezen a szinten marad, majd enyhén emelkedni kezd. A 2002-re lecsökkent világpiaconit ezen az alacsonyabb szinten stabilizálódnak az egész évtizedben.

A magyar napraforgómag ára már 1994-től együtt mozog az uniós árral, szorosan megközelítve, egyes években el is érve azt. Ezt a tendenciát a jövőre nézve is irányadónak tekinthetjük.

Cukorrépa – cukor

A 2000. évben történt 8 százaléknyi termelés csökkenés miatt a nyerscukor ára egyetlen év alatt 28 százalékkal emelkedett a világpiaconit. További 32 százaléknyi áremelkedést várnak az évtized végéig. Az áremelkedés termelésnövekedést von maga után. A prognosztizált évtized első felében azonban még csak gyenge árjavulás várható a világpiaconit, 2001-2003 között évi 2,5 százalék.

Az **EU-ban** a jelenlegi cukorszabályozás szerint a minimálár 2002-ig nem fog változni. Ha 2003-ban változik is a cukorszabályozás, drasztikus lépés egy év alatt még nem várható. (Az EU-ban a termelők tulajdonában van a feldolgozás 50 százaléka, ezért nem valószínű, hogy nagyléptékű árcsökkenés mellett döntenek.) Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a cukorrépa piaci ára a 46,72 euró/t minimum ár alatt helyezkedik el évek óta.

A világpiacon ártendenciákat figyelembe véve vélhetően az EU-ban is emelkedett a cukorrépa ára 2000-ban, de erre pontos adat még nem ismert. A rendelkezésre álló prognózisokat figyelembe véve 2003-ban az EU-ban az 1998-99 évinél kissé magasabb cukorrépa ár várható.

A cukorrépa **magyarországi ára** jelentősen elmarad az EU 15 átlagárától. 2003-ig még csak enyhe közeledés várható az uniós árhoz. Az Unióhoz való csatlakozáskor azonban, a cukorszabályozásba bekerülve jelentős áremelkedésre kell számítani. Szakértői vélemények szerint a magyar cukorrépa ára a csatlakozás első évében mintegy 80 százalékban meg fogja közelíteni a minimál árat, ami a jelenlegi arányokhoz képest erős közeledést jelent az EU átlagárhoz.

Burgonya

A burgonya ára az **EU-ban** még erősebben ingadozik, mint Magyarországon. Egyik évről a másikra akár 100 százalékos különbség is adódhat az árak között. A kilencvenes évek második felében kissé csillapodott az áringadozás, de még mindig erős maradt. Pl. 1999 és 2000 között csaknem 80 százalékkal esett az Unióban a burgonya ára. Ezért 2003-ra az utolsó 10 év átlagértékével számoltunk.

A burgonya **magyar** ára – az ingadozás mellett – egy irányban mozog az EU árral, kivéve a 2000. évet. Feltételezhető, hogy az EU-magyar arányok 2003-ban hasonlóak lesznek a jelenlegihez.

Vöröshagyma

Az **EU-ban** a legtöbb zöldségféle ára emelkedik, ez alól azonban a vöröshagyma kivételt képez. Erősen ingadozó, összességében kissé lefelé tartó trend jellemzi a vöröshagyma áralakulását. Az EU-ban várható árra vonatkozóan az elmúlt 10 év átlagárhoz közeli előrejelzést tartunk valószínűnek.

Az EU átlagárhoz képest lényegesen alacsonyabb **magyar** vöröshagyma ár várhatóan kissé emelkedni fog, de még 2003-ban sem fogja elérni az EU átlagárát.

Paradicsom

A 2000. évi kiugróan magas átlagárától eltekintve a paradicsom ára az Unióban enyhén emelkedő tendenciát mutat. Jóval alacsonyabb szinten ez jellemző a magyarországi paradicsom árra is. Bár a magyarországi ár, éppen az alacsony szint miatt feltehetően gyorsabban emelkedik az uniós árnál, még 2003-ban is jelentős különbség várható.

Uborka

A szántóföldi uborka átlagára az Unióban az elmúlt tíz évben valamelyest csökkent, igaz, 1997-99 között a korábbiaknál némileg magasabb szintet ért el. Vélhetően e szint körül állapodik meg a következő pár évben is.

A vizsgált kertészeti termékek közül egyedül az uborka magyar ára került közel az EU árhoz a kilencvenes évtized végére. Valószínűsíthető, hogy a későbbiekben a magyar és az uniós ár már együtt halad. Mivel a magyar uborka exporttermék is az EU piacain, nem valószínű, hogy az uniós árnál tartósan magasabb lehet a magyarországi ár.

Alma

Az általában növekvő gyümölcsárakkal szemben az alma és a körte ára visszaeső tendenciát mutat az Unióban, ami döntően a bőséges kínálatból fakad. Úgy tűnik azonban, hogy a hosszú távú negatív trend mellett az utolsó három évben az áresés megállt és az alma ára megállapodott. Vélhetően e szint körül alakul 2003-ig.

Magyarországon az uniós ártól jóval elmaradó almaár mérsékelt emelkedésével lehet számítani, ami némi közeledést fog hozni az EU és a magyar ár között 2003-ig.

Körte

Az uniós körteár az utóbbi négy évben a korábbiaknál kissé magasabb szint körül ingadozik. Ennek az időszaknak az átlagát vettük alapul a prognózisunkban, míg a körte igen alacsony magyar ára tekintetében – az EU ártól jóval elmaradva – mérsékelt emelkedésre számíthatunk.

Összefoglalásul megállapítható, hogy 2004. évi EU tagságot feltételezve, a csatlakozás előtti évben a magyar termelői árak – a kertészeti termékeket kivéve – még közelebb kerülnek az uniós árakhoz. Ez egyrészt abból fakad, hogy rövidtávon a világpiacon több termék esetében enyhe áremelkedés várható, amely tendenciát a magyar termelői árak is vélhetően követnek. Másrészt az Agenda 2000 direktíváiból következően az EU-ban a termelői árak többsége – folytatva az elmúlt 10 évben követett tendenciát – tovább csökken. Várható, hogy csatlakozáskor az erősebb lemaradást mutató vágómarha és cukorrépa ár esetében az intézményi árak belépése erős magyarországi áremelkedést indukál. Az is feltételezhető továbbá, hogy éppen az uniós árakhoz való közelség miatt a többi szántóföldi nagykultúra és állattenyésztési termék ára már csak kismértékben változik a belépéskor. Sem a tej, sem a gabonafélék esetében nem várható nagy áremelkedés az intervenciós árak belépésével, mivel ezen termékek magyar termelői ára az utóbbi 2-3 évben erőteljesen megemelkedett és ezáltal sokkal közelebb került mind az uniós intervenciós, mind a termelői-értékesítési árhoz, mint korábban.

Úgy véljük, hogy sokszerű termelői áremelkedést a csatlakozás nem fog okozni.

4. táblázat

**Az EU tagság előtt (2003) várható termelői árak Magyarországon és az EU-ban
(euró/100 kg)**

Termékek	Magyar ár	EU15 súlyozott ár	magyar/EU ár, %
	2003	2003	2003
Vágómarha	84	105	80
Vágósertés	105	105	100
Vágócsirke	72	75	96
Pecsenyebárány	200	200	100
Tehéntej, 3,6 %	27,2	29,0	94
Tojás	5,2	5,8	90
Búza	10,5	11,2	94
Árpa	10,2	11,0	93
Kukorica	9,0	11,8	76
Rizs	29	28,6	101
Burgonya	12	13	92
Cukorrépa, tonna	25	41	61
Napraforgómag	19	19,5	97
Vöröshagyma	1405	23,0	63
Paradicsom	37	62	60
Uborka	43	43	100
Alma	23	35	66
Körte	19	45	42

Forrás: saját számítás lineáris trendszámítás, világpiacon áprógnózisok és közgazdasági becslés alapján

2. Élelmiszerárak

2.1. A mezőgazdasági termelői árak és a fogyasztói árak változásának összefüggései Magyarországon

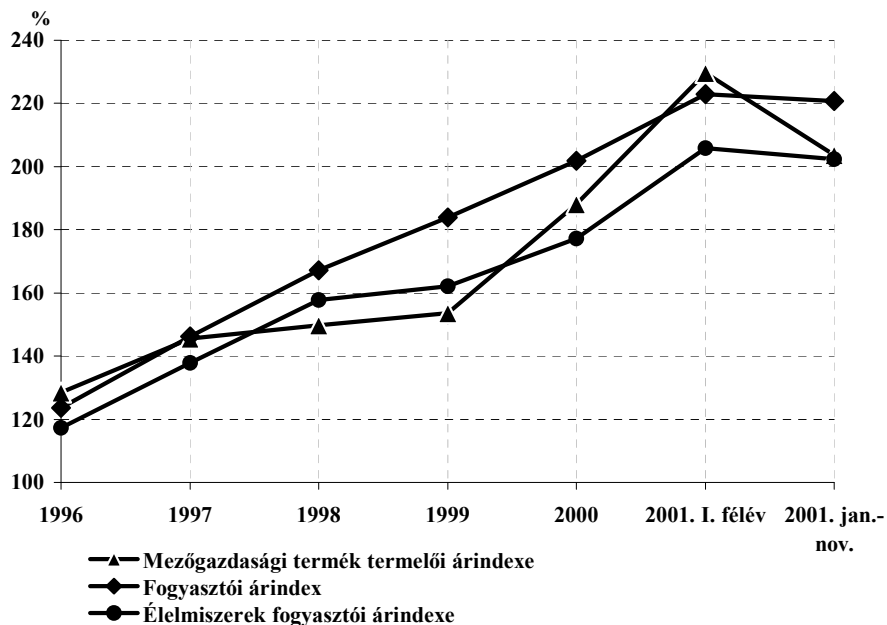
1995 és 2001 első 11 hónapja között az időszak egészét tekintve az élelmiszerek fogyasztói árai valamivel kisebb mértékben emelkedtek, mint a mezőgazdasági termékeké. Az évenkénti árváltozások mértéke azonban messze nem volt azonos a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek árváltozását tekintve (14. melléklet). A vizsgált hat év alatt egy év kivételével hol a mezőgazdasági termékek termelői árindexe, hol az élelmiszerek fogyasztói árindexe nőtt lényegesen gyorsabban.

Az élelmiszerárak emelkedése a fogyasztói árszínvonal átlagos emelkedésétől 1995-2000 közötti minden esztendőben elmaradt, kivéve 2001 első 11 hónapját, amikor 5 százalékponttal meghaladta azt.

Az alábbi ábra a mezőgazdasági termékek, az élelmiszerek és az összes fogyasztás árindexeinek 1995-2001. november közötti mozgását reprezentálja.

7. ábra

**Termelői és fogyasztói árindexek változása, 1996-2001
(1995=100)**

Forrás: Statisztikai Havi Közlemények adataiból számítva

2.2. Az élelmiszerárak változása az EU tagországaiban és Magyarországon 1995-2000 között

Az **Európai Unióban** az alapvető élelmiszerek árai (euróban mérve) az elmúlt öt évben csekély mértékben emelkedtek. A vizsgálatba vont 15 élelmiszer árának átlagos emelkedése mindössze 3 százalék volt. Az áremelkedés 1999-ben és 2000-ben a tagországok többségében csaknem megállt. Vannak olyan élelmiszerek, amelyek 1995-2000 között olcsóbbak lettek. A vásárlóknak 2000-ben a legtöbb uniós országban kevesebbet kellett fizetniük több, az alapélelmiszerbe sorolható élelmiszerért, így a cukorért, a sertés- és marhahúsért, a lisztért és az étolajért. Csak a szezonális cikkek ára emelkedett az átlagosnál nagyobb mértékben a vizsgált időszakban az Unióban. Nem minden tagországban alakult azonban ilyen kedvezően a helyzet. Míg az országok mintegy harmadában az élelmiszerárak átlagos változása csökkenést mutat (a később és magas árral csatlakozó Ausztriában és Finnországban, valamint Belgiumban), addig néhány országban az átlagost meghaladóan, 5 év alatt 6-7 százalékkal emelkedtek az árak. Ezen országok között magasan fejlett államot (Dánia, Olaszország, Luxemburg) és kevésbé fejlett tagországot (Portugália, Spanyolország, Írország) egyaránt találunk. Az 5 év alatti 6-7 százalékos átlagos árnövekedési ütem sem minősíthető azonban gyors áremelkedésnek. (15. melléklet)

A mérsékelt árváltozásban valószínű az is szerepet játszott, hogy egy OECD felmérés szerint az EU élelmiszerárai legalább egyötödével magasabbak, mint más fejlett államok élelmiszerárai. (Agra Europe, 2001. márc. 23.)

Magyarországon az euróban mért, 1995-ben még igen alacsony élelmiszerárak növekedése 1995-2000 között gyorsabb volt, mint az EU-ban (14 százalék), ezért az EU árszinttől jóval elmaradó magyar árak közelítettek az uniós átlaghoz. Az árnövekedés 1999 második félévétől gyorsult fel. 1995-2000 között az átlagosnál lényegesen erőteljesebben emelkedett a tej és a vaj ára (35-50 százalék) valamint néhány zöldség-gyümölcs ára (pl. alma, vöröshagyma).

Mivel az élelmiszer- és élvezeti cikk fogyasztás súlya a teljes fogyasztásban Magyarországon 34 százalék szemben a nyugat-európai 15-19 százalékkal, a gyorsabb áremelkedés erőteljesebb inflációs hatást váltott ki annál, mintha ez az Unióban történt volna.

Ha összevetjük az Unióban mért termelői és élelmiszerfogyasztói árak tendenciáit, akkor többnyire ellentétes irányzatot tapasztalunk. A termelői árak ugyanis – néhány zöldség és gyümölcsféle kivételével – mind az elmúlt 10 évben, mind korábban csökkenő irányzatot mutatnak, míg az élelmiszerárak – a fentiekben részletezett néhány kivétellel - vagy enyhén növekednek vagy stagnálnak. Az élelmiszerfogyasztói árak tehát sem ütemükben, de sokszor tendenciájukban sem követik a termelői árak változását. Más szóval **nincs szoros összefüggés a termelői és a fogyasztói árak mozgása között**. Ezzel a jelenséggel függ össze az az amerikai felmérés, amit az USDA ERS (Economic Research Service) Intézetében készítenek hosszú évek óta azzal a céllal, hogy kimutassák, **mekkora a farmerek bevétele a végső fogyasztói árból**. Ilyen számítások 40 élelmiszere vonatkozóan már 1950 óta készülnek és az eredmények azt mutatják, hogy egyre kisebb a farmhányad a végső árban. Míg 1950-ben a farmer átlagosan 41 százalékát kapta meg az élelmiszerfogyasztói árak, addig 1990-ben már csak 24 százalékát és 1999-ben 20 százalékát. A többi költséget a feldolgozás, csomagolás, szállítás és egyéb marketing járulékok tették ki. Ezek az értékek azt is magukba foglalják, hogy az USA-ban a házon kívüli étkezés aránya rendkívül magas, minden egyes dollárból 47,5 centet házon kívül költöttek el az amerikaiak 1999-ben. A

kevésbé feldolgozott termékeknel a farmhányad természetesen magasabb, így pl. a húsféléknél 30-50 százalék közötti, a tej és tejtermékeknel 24-39 százalék közötti, de a lisztnél már csak 19 százalék (16. melléklet).

Az Európai Unióban bizonyára valamivel magasabb farmhányadot kapnánk mint az USA-ban, nem is beszélve Magyarországról, ahol a magasan feldolgozott termékek és a házon kívüli étkezés aránya még jóval alacsonyabb. Mégis ez a vizsgálat rámutat arra, hogy **a termelői ár csak kisebb részben határozza meg a kiskereskedelmi árat, a nagyobb arányt egyéb tényezők alakítják.** Így szabályozott termelői árakkal sem lehet teljes mértékben befolyásolni az élelmiszer árakat, az agrárpolitika az értéképzés első, rendszerint kisebb fázisára tud csak hatni. Az árképzés későbbi fázisait csak a gazdasági környezet általános szabályozásán keresztül lehet befolyásolni.

2.3. Különbségek az EU tagországok élelmiszerfogyasztói árai, valamint az EU és a magyar árak között

Az Európai Unió tagországai között az élelmiszerárak rendkívül nagymértékben szóródnak, nagyobb arányban, mint a termelői árak. A legalacsonyabb és a legmagasabb ár között nem ritka a háromszoros különbség sem és ezek nem csupán szezonális termékek. (Emlékeztetőül megjegyezzük, hogy háromszoros különbség a termelői áraknál csak a zöldség- és gyümölcsfélék esetében áll fenn.)

Ha sorra vesszük **a legalacsonyabb és a legmagasabb fogyasztói ár közötti különbségeket** az EU-ban, akkor azt látjuk, hogy

- két és fél – háromszoros eltérés van a kenyér, a marhahús, a tojás, az étolaj, az alma és a vöröshagyma esetében,
- kétszeres a különbség a sertéshús, a csirke, a főtt sonka, a tej, a vaj, a margarin és a burgonya esetében
- másfélszeres a különbség a búzaliszt és a kristálycukor legalacsonyabb és legmagasabb ára között (5. táblázat).

A fentiekből arra következtethetünk, hogy az Unióban az élelmiszerfogyasztói átlagár csak egy statisztikai érték, mint ahogy ezt már a termelői árnál is megállapítottuk. Ebből az is következik, hogy számunkra nem egy elméleti EU átlagár az irányadó tagságunk esetén, hanem valószínűbb, hogy a kevésbé fejlett országok árai lehetnek az igazodási pontok.

**Az élelmiszerfogyasztói árak különbségei az Európai Unió tagállamaiban
2000. októberében, százalék**

Élelmiszerek	Legmagasabb árú ország	Legalacsonyabb árú ország	Legmagasabb ár/ Legalacsonyabb ár, %
Búzaliszt	dán	finn	169
Kenyér	osztrák	brit	269
Marhahús, csont.n.	luxemburgi	spanyol	321
Sertéshús, csont. n.	luxemburgi	portugál	213
Főtt sonka	svéd	portugál	202
Egész csirke	luxemburgi	portugál	227
Tojás	brit	spanyol	239
Tehéntej	olasz	finn	179
Vaj	spanyol	holland	185
Margarin	luxemburgi	dán	189
Étolaj	svéd	spanyol	399
Kristály cukor	dán	holland	157
Alma	ír	portugál	327
Burgonya	dán	spanyol	204
Vöröshagyma	francia	portugál	250

Forrás: ILO, Genf adataiból számítva

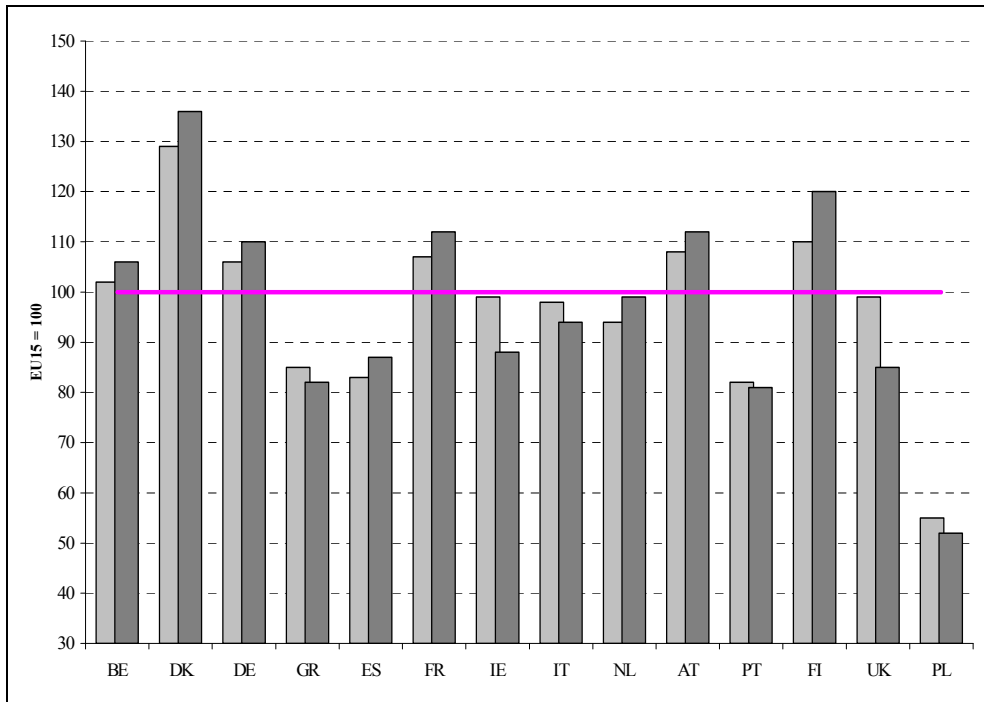
Mely országokban a legdrágább, illetve a legolcsóbb az élelmiszer az EU-n belül?

Alacsonyak az élelmiszerárak Portugáliában és Spanyolországban, a legmagasabbak Luxemburgban és Dániában. Egy, az Európai Unióban készült tanulmány (Price differences between EU Member States, EU Scoresurvey, 2001. nov.) is arra a megállapításra jutott, hogy Portugália és Spanyolország a legolcsóbb, Dánia a legdrágább uniós tagország. Az említett tanulmány az élelmiszerárak és az elektronikai cikkek szóródását vizsgálta az EU tagországok között, és azt a következtetést vonta le, hogy az élelmiszerárak sokkal jobban szóródnak, mint az elektronikai cikkek árai. Erre több magyarázat is adódik. A friss termékek kevésbé szállíthatók, az összehasonlított termékek karaktere, belső tulajdonságai különbözhetnek egymástól és tegyük hozzá azt is, hogy minden ország arra törekszik, hogy az alapvető élelmiszereket maga termelje meg. Az alapvető élelmiszerek sokkal kevésbé vesznek részt az EU intra külkereskedelmében, mint pl. az elektronikai cikkek.

Ferenczi – Jakab – Nagy (2002) tanulmánya is nagy élelmiszerár különbségeket jelez (Eurostat források alapján) az egyes tagországok között. Arra is rávilágítanak, hogy a vizsgált négy évben (1995-98) nem közeledtek egymáshoz az egyes uniós tagállamok árszintjei⁵. Portugália, Görögország és Spanyolország fogyasztói vásárolhatnak a legolcsóbban élelmiszert a boltokban, míg Dánia, Finnország, Franciaország és Ausztria tűnik a legdrágább uniós országnak az élelmiszerek tekintetében. A vizsgálatba vont Lengyelország árszintje csak valamivel haladja meg a magyarországi árak színvonalát (8. ábra).

⁵ Luxemburg nincs a vizsgált tagországok között

Az élelmiszerárak szóródása az EU tagállamaiban
Teljes élelmiszer csoport (Food)
EU15 = 100%

Világos oszlop = 1995

Sötét oszlop = 1998

Forrás: Ferenczi – Jakab – Nagy (2002) az Eurostat HICP adatbázisa (New Cronos) alapján

Kutatásaink szerint **az élelmiszerárak nagysága az esetek döntő többségében szoros összefüggést mutat a vásárlóerő nagyságával**, sokkal szorosabban, mint az adott ország mezőgazdasági termelői árainak nagyságával. Jó példa erre Franciaország, ahol a kedvező természeti adottságok és a magas termelékenység miatt az EU átlagnál alacsonyabbak a termelői árak, az élelmiszerárak tekintetében mégis a drágább országok közé tartozik. Görögországban a helyzet éppen fordított. Azonban ellenpélda is akad. Hollandiában mind az élelmiszerárak, mind a mezőgazdasági árak mérsékeltek, holott vásárlóerő tekintetében a magas szintű államok közé sorolódik. **A fő tendencia mégis az, hogy ahol alacsonyabb az életszínvonal, ott az élelmiszerárak is mérsékeltebbek.**

Ha a **portugál** vásárlóerő paritáson mért GDP-t és a portugál élelmiszerárakat összehasonlítjuk a francia, olasz, osztrák, dán megfelelő adatokkal, ez az összefüggés plasztikusan kirajzolódik:

	<u>GDP (1999)</u>	<u>élelmiszerárak (2000)</u>
portugál/francia	75,2	70,4
portugál/olasz	75,4	72,3
portugál/osztrák	67,0	78,9
portugál/dán	62,7	64,5

(Lásd bővebben a 19. és 20. mellékletben)

Mekkora az eltérés az uniós és a magyar árak között? 2000 októberében a vizsgálatba vont 15 élelmiszer magyar átlagára csak mintegy **50 százalékra közelítette meg** az EU átlagárát. Az átlagosnál is nagyobb a rés a magyar és az uniós marhahús, a kenyér, az alma és a burgonya ára között. Az átlagosnál kissé közelebb áll viszont a magyarországi csirkehús, tej, vaj, és a margarin ára az uniós árhoz. Meg kell jegyezni, hogy a vásárlóerő paritáson számolt magyar és uniós GDP között csaknem akkora a különbség, mint az élelmiszerfogyasztói árak között (46 illetve 48 százalék).

A magyar és az uniós élelmiszerárak alakulását és viszonyát élelmiszerfogyasztással **súlyozott** (egy főre jutó fogyasztás x népesség) EU árak alapján is megvizsgáltuk. Az így kapott súlyozott uniós átlagárak rendre alacsonyabbak, mint az egyszerű számtani átlag alapján számítottak. (18. melléklet) Ez abból fakad, hogy az ún. drága országok között olyan kisméretű államok is vannak, mint Luxemburg, Dánia, míg az olcsó országok között szerepel az egyik legnagyobb népességű Spanyolország is.

Ha az EU13 súlyozott áraihoz hasonlítjuk a magyar élelmiszerfogyasztói árakat, akkor az integráció és Magyarország árai közötti különbség kisebb, 2000-ben a magyar árak az EU súlyozott árak 58 százalékán álltak, tehát a különbség mintegy 40 százalék (18. melléklet).

A magyar élelmiszerárakat az olcsóbb árfekvésű uniós tagországok áraival is érdemes összehasonlítani. **Ha a portugál és a magyar árakat vetjük egybe, akkor a különbség egyharmadra csökken, és ez a helyzet a spanyol élelmiszerárakkal való egybevetéskor is** (21. melléklet). Ez esetben is szoros összefüggést találunk a vásárlóerő és az élelmiszerárak viszonyában:

	<u>GDP (1999)⁶</u>	<u>élelmiszerárak (2000)</u>
magyar/portugál	66	64
magyar/spanyol	60	63
magyar/EU átlag	46	48

Ha összevetjük a magyar és az EU között fennálló különbséget a termelői árakban és az élelmiszerfogyasztói árakban, azt tapasztaljuk, hogy **lényegesen messzebb vannak a magyar élelmiszerfogyasztói árak az EU átlagtól, mint a magyar termelői árak**. Mi lehet ennek a jelenségnek az oka?

Elsődlegesen a **keresleti korlátot** kell megemlítenünk, amiről fentebb már szóltunk. Valószínű az is, hogy Magyarországon még mindig alacsonyabb a kiskereskedelmi és a

⁶ vásárlóerő paritáson

nagykereskedelmi árrés, mint sok nyugat-európai országban. A feldolgozó vállalatok esetenként kényszerűen alacsony átadási árakkal dolgoznak, nem kevés a veszteséges vállalatok száma. Napjainkban már számolnunk kell a kereskedelmi láncok árleszorító politikájával is, nálunk jobban, mint Nyugat-Európában. A magyarországi, viszonylag magas termelői árak mögött termelékenységbeli problémák is meghúzódnak, különösen az állattenyésztés produktumait tekintve. Végül, de nem utolsósorban előfordulhat, hogy ugyanazon terméknevezés mögött az EU-ban több szolgáltatás (pl. tartósabb és ezért drágább csomagolás, részletesebb címkézés stb.), jobb minőség rejlik, mint a magyarországi áruk mögött. Mindezek magyarázhatják, hogy miért olcsóbbak a magyar élelmiszerek, mint a magyar mezőgazdasági termékek.

A vásárlóerő mértékét legerősebben a bérek alakítják. Azért nem teljes mértékben csak a bérek, mert számolnunk kell a béren kívüli juttatásokkal, a bérekben nem szereplő egyéb jövedelmekkel, valamint a szürke és a fekete gazdaságból kiáramló jövedelmekkel is.

Viszt Erzsébet és Adler Judit (2001) kutatásai szerint „a bérek nemzetközi összehasonlítása arra mutat rá, hogy Magyarországon a keresetek elmaradottsága sokkal jelentősebb, mint azt a fejlettségi szint indokolná. **A feldolgozóipari átlagkeresetek valutaparitáson 11, vásárlóerő-paritáson mintegy 30 százalékát teszik ki az EU átlagnak,** ugyanakkor az egy lakosra jutó GDP 21, illetve 50 százaléka az EU átlagnak.” (Az összevetés 1999-re vonatkozik. Kutatásaik szerint Magyarországon a fizikai foglalkozásúak egy főre jutó bruttó átlagkeresete a németnek 22 százalékát, a portugálnak 60 százalékát éri csak el (Viszt-Adler, 2001).

Az EU-hoz később csatlakozott, ún. **kohéziós országokkal** kapcsolatban hasonló következtetésre jutott Gács János - Hárs Ágnes – Hüttl Antónia (2001), akik kimutatták, hogy „Portugáliában a csatlakozás idején a feldolgozóipari közvetlen órabér csupán az uniós átlag 15 százalékát érte el.” 1997-ben Görögországban a bérek vásárlóerő-paritáson nézve az uniós átlag 56-74 százalékán, Portugáliában pedig 40-64 százalékán állnak. Kutatásaik arra is rávilágítanak, hogy a bérek szóródása az EU tagországok között is tetemes. „Dánia és Portugália feldolgozóipari átlagkeresetei között a különbség igencsak tekintélyes, valutaárfolyamon az utóbbi az előbbinek 20 százalékát sem éri el, és vásárlóerő-paritáson számítva is csak alig több mint 1/3-a.” (Gács-Hárs-Hüttl, 2001)

Megállapíthatjuk, hogy a magyar vásárlóerő-paritáson mért GDP és az élelmiszerfogyasztói ár nemzetközi összehasonlítása szorosabb összefüggést mutat, mint a kereseteké. Az is kivüláglík ugyanakkor, hogy vizsgálhatunk béreket, árakat, adókat egyaránt, ebben a tekintetben **egységes európai uniós piacról nem beszélhetünk,** az uniós országok közötti különbségek meglehetősen széles skálán mozognak.

2.4. A 2001-ben történt áremelkedések hatása

2001. októberéig az előző év azonos időszakához képest – forintban mérve, KSH adatok alapján – a magyar élelmiszerárak 11 százalékkal lettek magasabbak. Az átlagosnál lényegesen gyorsabban nőtt a sertéshús és a kristálycukor ára, de az átlagos mértéket a tej, a kenyér, a marhahús és az alma árnövekedése is meghaladta (22. melléklet). A felsorolt termékek az alapvető élelmiszeri cikkek körébe tartoznak, így az átlagosnál gyorsabb áremelkedésük a fogyasztókban olyan érzetet kelthet, hogy az élelmiszerárak általában elszaladtak a korábbiakhoz képest.

Nem csak az elmúlt évben, hanem 1999 októbere és 2000 októbere között is gyors árnövekedés volt Magyarországon, mint arra már a fejezet elején utaltunk. Euróban mérve a liszt ára csaknem 50 százalékkal, a sertéshúsé 38 százalékkal, a burgonya és a vöröshagyma ára 26 - 48 százalékkal ugrott meg egy év alatt. Ehhez képest euróban mérve egy esztendővel később már valamelyest csillapodott az árnövekedés annak ellenére, hogy 2001 májusában jelentős euró leértékelés is történt. Az általunk vizsgált élelmiszer termékkörben átlagosan 9 százalékkal voltak magasabbak az árak 2001 októberében, mint 2000 októberében.

Várható azonban, hogy a 2001 közepére kialakult, a korábbiaknál magasabb árszint néhány alapvető élelmiszer esetében mérséklődni fog. A 2001 októberében még rendkívül magas sertésfelvásárlási árak három hónap után jelentősen visszaestek, ami a húсарak mérséklődését vonhatja maga után. A 2000/2001 gazdasági évre jellemző magas gabonaárak, amelyek a liszt áremelkedésében is megmutatkoztak, az ez évi bőséges termés hatására már csökkennek. A szezonális termékek árhullámozása pedig néhány százalékkal le vagy felviheti az átlagos árindexet.

Tanulmányunk írásakor a 2001 Mint említettük, 2000 októbere és 2001 októbere között az euróban mért magyarországi élelmiszerárak változását nem csak a konkrét áremelkedés, hanem az euró leértékelése is befolyásolta. E két folyamat eredményeként **a magyar árak 3, illetve 4⁷ százalékkal kerültek közelebb az uniós élelmiszerfogyasztói árszinthez egy év alatt.** A vizsgálatba vont 14 élelmiszer magyar és súlyozatlan uniós ára között 49 százalék volt az eltérés 2001 októberében, vagyis átlagosan ennyivel olcsóbbak a magyar élelmiszerek, mint az uniós átlag. Az átlagosnál továbbra is lényegesen nagyobb a rés az uniós és a magyar marhahús, kenyér és a szezonális cikkek árai között, viszont a sertéshús, a csirkehús és a tej, a kristálycukor és a margarin az átlagnál jobban megközelíti az uniós árat (23. melléklet). Az egy főre jutó magyar GDP is jelentősen emelkedett 2000-ben, euróban mérve 10 százalékkal lett magasabb (24. melléklet).

A spanyol és a portugál árakhoz is közelebb kerültek a magyar árak, de nem olyan mértékben, mint az uniós átlaghoz, mivel ezekben az országokban az átlagosnál kissé gyorsabb volt a fogyasztói áremelkedés üteme. Számításaink szerint **a magyar élelmiszer árak 65 százalékra közelítették meg a portugál és 66 százalékra a spanyol árakat 2001 októberében.**

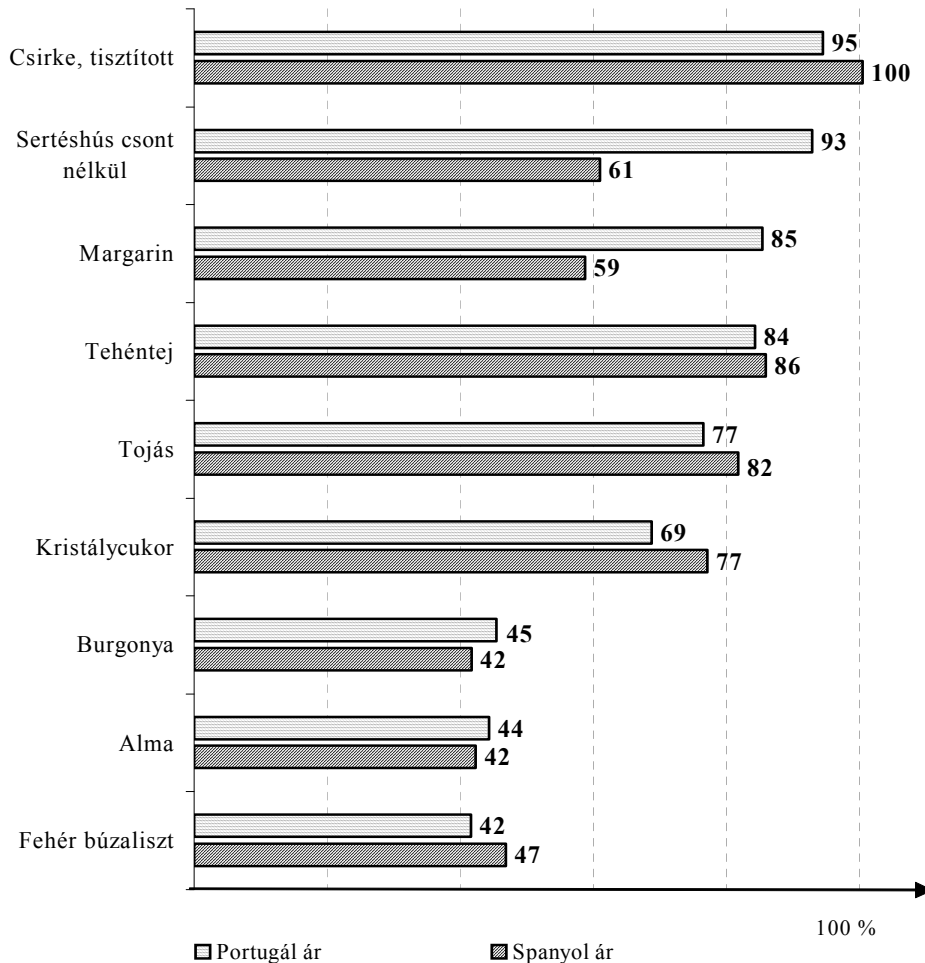
Ebben a relációban már sokkal több olyan termék van, amelynek magyar és portugál/spanyol ára igen közel került egymáshoz a vizsgált hónapban. 5-20 százalékra szűkült az árkülönbség a portugál és a magyar élelmiszerárak között olyan fontos élelmiszerek esetében, mint a sertéscomb, csirke, tej, margarin és étolaj (9. ábra). A legnagyobb a különbség a vizsgált zöldség-és gyümölcsfélék esetében. Ezen a területen azonban a 40-60 százalékos árkülönbség kiegyenlítődése még sokáig nem várható, uniós tagságunk esetén sem.

---

⁷ EU számtani átlagárhoz viszonyítva 3 százalék, súlyozott EU átlagár alapján 4 százalék a különbség 2000 októbere és 2001 októbere között.

**A magyar élelmiszerárak aránya
a portugál és a spanyol élelmiszerárakhoz képest
2001. október**

(spanyol, portugál élelmiszerár = 100 %)

Forrás: ILO és KSH adatokból számítva

Az októberi uniós árak még nem álltak rendelkezésre, az élelmiszerár adatok általában egy év késéssel jelennek meg. Annak érdekében, hogy a legfrissebb magyar adatokat az uniósbeli adatokkal össze tudjuk hasonlítani, a 2000 októberi EU-beli árakat az azóta történt országonkénti fogyasztói árváltozás mértékével felszoroztuk. Az így kapott uniós élelmiszer árakat viszonyítottuk a magyarországi 2001 októberi árakhoz.

2.5. Várható magyar élelmiszerár tendenciák a csatlakozásig

Vélhetőleg a magyar élelmiszerárak leghamarabb a portugál és a spanyol árakat fogják elérni, de uniós csatlakozásunkig kiegyenlítődés még messze nem várható. Ehhez euróban mérve olyan erőteljes áremelkedésnek kellene végbemenni a magyar élelmiszerfogyasztói árak körében, amit a vásárlóerő oldal nem tudna követni. Véleményünk szerint az alapvető élelmiszerek mindegyikére kiterjedő gyors áremelkedés olyan erős kínálati piacot eredményezne, amit csak nagymértékű exportnövekedéssel lehetne levezényelni. Ennek azonban fizetőképes világpiacon korlátai is vannak. 2002-től nehezíteni fogja az exportot a korábbiaknál szigorúbb WTO exporttámogatási korlát is.

Az azonban feltételezhető, hogy az elmúlt 5 évhez hasonlóan Magyarországon euróban mérve is gyorsabb árnövekedés várható, mint az Unió legtöbb tagországában. Az ütemkülönbség miatt közeledni fognak az Uniós és a magyar árak egymáshoz. Ha újabb forint felértékeléssel nem számolunk, viszont a GDP növekedés EU átlagnál magasabb ütemét tartani tudjuk, akkor évi 2-4 százalékpontos közeledési ütemet feltételezhetünk az élelmiszerfogyasztói árakban.

Az ütemkülönbség ellenére az a valószínű, hogy 2004-es tagságot feltételezve, alacsonyabb élelmiszerárakkal lépünk be az Unióba, mint amilyen árszint most Portugáliában vagy Spanyolországban van.

Termelői ár indíttatású élelmiszerár emelkedés két termék esetében várható: cukor (cukorrépa) és marhahús. Mivel ezek a termékek uniós tagságunkkal bekerülnek a szabályozott termékkörbe, termelői áremelkedésük (a jelenlegi magyar termelői árnál jóval magasabb EU minimál ár és intervenció ár alkalmazása miatt) elérheti a 30 százalékot, aminek egy része valószínűleg lecsapódik a fogyasztói árban is. E két termék súlya azonban a teljes fogyasztásban mindössze 0,8 százalék. Azzal is számolnunk kell, hogy ha a magyar termelői árak elszaladnak – mint pl. 2001 második felében a sertéshúsnál – olcsóbb EU import áramolhat az országba. Összességében azonban éppen a magyarországi alacsony élelmiszerárak miatt importdömping nem várható.

Konklúzióként megállapítható, hogy amennyiben végbe is megy egy közeledési folyamat az EU élelmiszer áraihoz, azt döntően a Magyarországon létrejövő keresleti-kínálati viszonyok fogják kiváltani és nem az Unióhoz való csatlakozás. **A csatlakozás önmagában nem indukál élelmiszerár emelkedést, ilyen igazodási kényszer nincs.** Az EU-hoz 16 évvel ezelőtt csatlakozott Portugália és Spanyolország élelmiszerárai sem zárkóztak fel a fejlettebb országok magasabb áraihoz. Véleményünk szerint gyors árkonvergenciával az elkövetkező évtizedben nem kell számolnunk.⁸

Hasonló megállapításra jutott a **Magyar Nemzeti Bank kutatócsoportja** az EU csatlakozás élelmiszerárakra gyakorolt várható hatásait vizsgálva. „Elemzésünk szerint, noha hosszú – évtizedes – időtávon nagy valószínűséggel számíthatunk a hazai élelmiszer árszint fokozatos felzárkózására, az nem közvetlenül az EU csatlakozás miatt következik be, hanem az általános gazdasági fejlettséget érintő, hosszú távú felzárkózási folyamat részeként és arányában.” (Ferenczi – Jakab – Nagy, 2002)

⁸ Az Unió bővítései során van példa árközeledésre is. Ausztria és Finnország 1995. évi csatlakozása után ezekben az országokban az élelmiszerárak egy része csökkent, döntően a tejtermékeké, a kenyéré és egyes húsféleségeké. Ezt egyrészt a belépéssel járó nagymértékű termelői árzuhanás váltotta ki, másrészt a piacnyitás, az olcsóbb import megjelenése. Ilyen hatás azonban Magyarországon a fentebb kifejtettek miatt nem várható.

Egy, az **AKII-ban készült modell-tanulmány**, amely a csatlakozás hatásait mérte fel, közel 60 termékre kiterjedően elemezte az EU-hoz való integrálódásnak az árakra, termelésre, a fogyasztásra, a külkereskedelemre és a költségvetésre háruló országos szintű következményeit. Az élelmiszerfogyasztói árakkal kapcsolatos modell-eredmények szerint a nominális árnövekedés mértéke a belépéskor 4,5 százalék, az infláció figyelembevételével számított reáláraké csupán 0,5 százalék. (Mészáros – Spitálszky – Udovecz, 2000.)

A fenti kutatási eredmények is alátámasztják, hogy sokszzerű élelmiszer áremelkedést a csatlakozás nem fog kiváltani.

Több kutatás egybehangzó számításai arra mutatnak rá, hogy a **GDP-ben mért lemaradásunk kiegyenlítődése is hosszú időt fog igénybe venni**. Horváth-Szalai (2001) konklúziója szerint „Magyarország egy főre jutó jövedelme⁹ vásárlóerő-paritáson számolva jelenleg az EU átlag körülbelül 50 százaléka. Ha feltesszük, hogy a magyar növekedési ütem átlagban 2,5 százalékkal haladja meg az euróövezet hosszú távú növekedési ütemét..., akkor a Lucas-szabály szerint a lemaradás az átlaghoz képest 15 év alatt a mostani felére (75 százalékra) csökken, és 28 év múlva szűnik meg teljesen.”

Mellár Tamás (2001) kimutatta, hogy évi 3 százalékos GDP növekedési ütemkülönbség esetén 23 év alatt egyenlítődni ki a GDP-ben mért lemaradásunk. A korábbiakban láttuk, hogy szoros összefüggés van a vásárlóerő-paritáson mért GDP és az élelmiszerárak Uniótól mért távolsága között. A fentiek függvényében még hosszú időszak fog eltelni addig, míg a magyar élelmiszerárak elérik az EU átlagát.

---

⁹ GDP

Összefoglalás

Tanulmányunk fő célja Magyarország valamint az Unió mezőgazdasági termelői és fogyasztói árai közötti különbségek feltárása volt. A termelői árak várható alakulását a csatlakozás előtti feltételezett évre (2003) prognosztizáltuk annak érdekében, hogy támpontul szolgáljon a csatlakozáskori helyzetre.

1990-2000 között a magyar és az uniós **termelői árak változása** többnyire eltérő irányú volt. Míg az EU árak az esetek többségében csökkentek, közeledve az alacsonyabb világgpiaci árszínhez, addig az euróban mért magyar árak nagyobb részt magasabbak lettek vagy stagnáltak.

Az EU tagországai között az egyes mezőgazdasági termékek termelői árai nagymértékben szóródnak, még azon termékeknél is, amelyeknél intézményi ár van érvényben. A legkevesebbet és a legtöbbet fizető ország között a legkisebb az eltérés a tej (31%) és a gabonafélék (35-57%) esetében. Csaknem kétszeres az árdifferencia a vágómarha, vágósertés és a brojler piaci árai között, a pecsenyebarány és a tojás esetében pedig közel háromszoros. A legszélsőségesebb árkülönbségek a vizsgált zöldség- és gyümölcsféléket jellemzik, nem ritka a négyszeres különbség sem. A legtöbbet fizető ország a termékek többségénél Görögország, a gabonaféléknél Olaszország. A legkevesebbet fizető országok sora termékenként változik.

Az is megállapítható, hogy **csak az intézményi árak azonosak minden EU tagállamban, a piaci kereskedelem azonban nem ezeken a kötött árakon folyik**. Az EU átlagár egy olyan ár, ami körül a tényleges tranzakciós árak nagymértékben szóródnak. Egységes termelői ár az Unióban nem létezik.

Az egyes országok termelői árai közötti nagy különbségeket a termelési költségek (pl. az input árak) eltérései, a természeti adottságokban tapasztalható differenciák, a termelékenységben, az adókban, a munkabérekben és a föld árában mutatkozó különbségek okozzák. Ezekben a tényezőkben az Európai Unió piaca messze nem egységes, a különbségek nemcsak országok között, hanem régiók között is érzékelhetők.

Az uniós tagországok termelői árai nem közeledtek egymáshoz az elmúlt 10 évben, számos termék esetében a legalacsonyabb és a legmagasabb ár között 2000-ben nagyobb volt a különbség, mint 1995-ben.

Portugália és Spanyolország az EU-hoz való 1986. évi csatlakozásakor a közösségi politika átvételére 7-10 éves átmeneti időben állapodott meg az Unióval. Az átmenet első 5 évében a termelői árak nem közeledtek a német és a francia árakhoz, mivel az átmeneti időszak rendelkezései fékeztek az árkonvergenciát. A spanyol gabona és állati termék árak csak az utóbbi 6-7 évben, a portugál árak 1990-től kezdtek közeledni a két legnagyobb uniós termelői áraihoz. Ugyanakkor Spanyolország mindvégig megőrizte árversenyképességét az exportjában fontos szerepet játszó kertészeti termékeknél.

A Tizenötök és Magyarország termelői árai között jelentős közeledés ment végbe a kilencvenes évtizedben. A közeledés mértéke a vizsgált termékek csaknem felénél elérte a 25-39 százalékot 10 év alatt, ami igen gyors tendenciának mondható. E folyamat eredményeként az utolsó két év (1999-2000) átlagában vizsgálva **a magyar és az uniós termelői árak nagyobb része igen közel került egymáshoz**. A vágómarha kivételével az állattenyésztési szektor magyar termelői árai csak mintegy 15 százalékkal maradnak el az uniós átlagártól, a legnagyobb uniós termelők áraival pedig csaknem megegyeznek.

A különbség az évtized elején még 30-40 százalék volt. A gabonafélék magyar árának 2000. évi megugrása jelentősen szűkítette a rést a magyar és az uniós árak között, a különbség a búzánál 20 százalékra csökkent. A vizsgált kertészeti termékek esetében a legnagyobb lemaradás a magyar és az uniós árak között, 40-60 százalék. Igen nagy a különbség a cukorrépa esetében is (44 százalék). A növényi termékek közül viszont a napraforgó és az uborka magyar ára csaknem megegyezik az uniós átlagárral.

Megállapítható, hogy a magyar termelői árak többsége már igen közel áll az uniós árszinthez. Ezért nem állja meg a helyét az a sokáig hangoztatott érv, hogy az alacsony magyar termelői árak miatt árversenyképességben előnyünk van. Ez csak a kertészeti termékek többségére igaz, e termékkörben viszont minőségi és szolgáltatásbeli (pl. csomagolás, címkézés) hátrányaink vannak.

Várható, hogy 2004. évi EU tagságot feltételezve, a csatlakozás előtti évben a magyar termelői árak – a kertészeti termékeket kivéve – még közelebb kerülnek az uniós árakhoz. Ez egyrészt abból fakad, hogy rövidtávon a világgiacon több termék esetében enyhe áremelkedés várható, amely tendenciát a magyar termelői árak is vélhetően követnek. Másrészt az Agenda 2000 rendelkezései következtében az EU-ban a termelői árak többsége – folytatva az elmúlt 10 évben követett tendenciát – tovább csökken. Várható, hogy csatlakozáskor az erősebb lemaradást mutató vágómarha és cukorrépa ár esetében az intézményi árak belépése erős magyarországi áremelkedést indukál. Az is feltételezhető továbbá, hogy éppen az uniós árakhoz való közelség miatt a többi szántóföldi nagykultúra és állattenyésztési termék ára már csak kismértékben változik a belépéskor. Sem a tej, sem a gabonafélék esetében nem várható nagy áremelkedés az intervenciós árak belépésével, mivel ezen termékek magyar termelői ára az utóbbi 2-3 évben erőteljesen megemelkedett és ezáltal sokkal közelebb került mind az uniós intervenciós, mind a termelői-értékesítési árhoz, mint korábban.

Úgy véljük, hogy sokszerű termelői áremelkedést a csatlakozás nem fog okozni.

Az Európai Unió tagországai között az élelmiszerárak is rendkívül nagymértékben szóródnak, nagyobb arányban, mint a termelői árak. A legalacsonyabb és a legmagasabb ár között nem ritka a háromszoros különbség sem és ezek nem csupán szezonális termékek. Példaként megemlíthető, hogy még olyan alapvető élelmiszerek között is kétszeres a távolság a legalacsonyabb és a legmagasabb árszintű ország között, mint a sertéshús, a csirke, a tej, a vaj, a margarin és a burgonya, nem is beszélve a kenyér, a marhahús, a tojás és az étolaj árainak szóródásáról, ahol a különbség háromszoros.

Az élelmiszerárak gyakorta sem ütemükben, sem tendenciájukban nem követik a termelői árak mozgását. Ennek egyik oka lehet, hogy az USDA felmérése szerint az amerikai farmerek bevétele a fogyasztói árból 1999-ben már csak 20 százalék volt. Bár ez az arány Európában még magasabb, az mindenesetre kiviláglik, hogy a termelői ár csak kisebb részben határozza meg a fogyasztói árat, a nagyobb arányt egyéb tényezők alakítják. Ezáltal szabályozott termelői árakkal sem lehet nagymértékben befolyásolni az élelmiszerárakat.

Az Unióban és Magyarországon egyaránt az élelmiszerárak nagysága az esetek döntő többségében szoros összefüggést mutat a vásárlóerő nagyságával, szorosabbat, mint a termelői ár mértékével. Ahol az életszínvonal alacsonyabb, ott az élelmiszerárak is alacsonyabbak. E kategóriába esik Portugália és Spanyolország. A legdrágább uniós ország Dánia, Finnország és Luxemburg.

2000-ben a vizsgálatba vont **15 élelmiszer magyar átlagára csak mintegy 50 százalékra közelítette meg az EU átlagárát**. Az átlagosnál is nagyobb a távolság a magyar és az uniós marhahús, a kenyér, az alma és a burgonya ára között. Az átlagosnál kissé közelebb áll a magyarországi csirkehús, tej, vaj, és a margarin ára az uniós átlagárhoz. A vásárlóerő paritáson számolt magyar és uniós GDP között csaknem akkora a különbség, mint az élelmiszerfogyasztói árak között (46 illetve 48 százalék).

A magyar élelmiszerárak a portugál és a spanyol élelmiszerárakhoz állnak a legközelebb, azokat 66 százalékra közelítik meg. A portugál árakhoz legközelebb a magyar sertéscomb, a csirke, a tej, a margarin és az étolaj fogyasztói árai állnak.

Ha összevetjük Magyarország és az EU között fennálló különbséget a termelői árakban és az élelmiszerárakban, azt tapasztaljuk, hogy **lényegesen messzebb vannak a magyar élelmiszerárak az EU átlagtól, mint a magyar termelői árak**. Mi lehet ennek a jelenségnek az oka? Elsődlegesen a **keresleti korlátot, a még alacsony szintű vásárlóerőt** kell megemlítenünk. Valószínű az is, hogy Magyarországon még mindig alacsonyabb a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi árrés, mint sok nyugat-európai országban. Esetenként a feldolgozó vállalatok kényszerűen alacsony átadási árakkal dolgoznak, nem kevés a veszteséges vállalatok száma. A magyarországi, viszonylag magas termelői árak mögött termelékenységbeli problémák is meghúzódnak, különösen az állattenyésztés produktumait tekintve. Végül, de nem utolsósorban előfordulhat, hogy ugyanazon terméknevezés mögött az EU-ban több szolgáltatás (pl. tartósabb és ezért drágább csomagolás, részletesebb címkézés stb.), jobb minőség rejlik, mint a magyarországi áruk mögött. Mindezek magyarázhatják, hogy miért olcsóbbak a magyar élelmiszerek, mint a magyar mezőgazdasági termékek.

A csatlakozási kilátásokkal kapcsolatban megállapítható, hogy amennyiben végbe is megy egy közeledési folyamat az EU élelmiszer áraihoz, azt döntően a Magyarországon létrejövő keresleti-kínálati viszonyok fogják kiváltani és nem az Unióhoz való csatlakozás. **Az integrációhoz való csatlakozás önmagában nem indukál élelmiszer áremelkedést, ilyen igazodási kényszer nincs**. Az EU-hoz 16 évvel ezelőtt csatlakozott Portugália és Spanyolország élelmiszerárai sem zárkóztak fel a fejlettebb országok magasabb áraihoz. **Véleményünk szerint gyors árkonvergenciával az elkövetkező évtizedben nem kell számolnunk**, annak ellenére, hogy évi 2-4 százalékos árközeledés várható a magyar és az uniós élelmiszerárak között. 2004-es uniós csatlakozást feltételezve a spanyol és a portugál élelmiszerárak átlagát sem fogjuk addigra elérni.

A GDP-ben és a bérekben mért lemaradásunk kiegyenlítődése is hosszú, kutatások szerint legalább két évtizednyi időt fog igénybe venni.

Summary

The producer and consumer prices of the Hungarian agro-food sector in comparison with the prices of the European Union

The main objective of our study is to explore differences in the levels of consumer and producer prices between Hungary and the European Union. We projected the development of producer prices for the year prior to the accession (2003), so that we can rely on this information at the time of Hungary's accession to the EU.

For the 1990-2000 period the Hungarian and EU producer prices moved mostly in the opposite direction. While the prices of the EU mainly decreased moving towards world market prices, the Hungarian prices calculated in euro mostly increased or remained unchanged.

There is wide variation in levels of producer prices across commodities in the member states of the EU even for commodities with institutional prices. Among EU countries with the highest and lowest level of producer prices the slightest differences in the level of producer prices occurred in the case of dairy products (31%) and cereals (35-37%). The differences of prices received by producers were twofold for beef cattle, pork and broiler, and threefold for lamb and eggs. The extremist differences in the level of producer prices were for fruit and vegetable products in 1998-2000 with wide (fourfold) price variations. The highest level of producer prices for most of the commodities was in Greece and for cereals in Italy. EU member countries with the lowest level of producer prices differ for each commodity.

It can also be determined that only the institutional prices are equivalent in the EU member states, however market trade is not carried out on these administrative prices. The prices of transactions greatly differ from the EU average prices. Producer prices are not the same in the EU.

Different producer prices in the EU are based on wide variations of the production cost (for example input prices), natural resources, productivity, taxes, wages, and land prices. The cost of these factors shows large differences among member states and regions of the European Union.

The gap of the producer prices in the EU member states has not narrowed in the past decade because the difference of the lowest and the highest level of producer prices for several commodities were larger in the year 2000 than in 1995.

Spain and Portugal had an agreement with the EU in 1986, at the time of accession to apply fully the common agricultural policy after a transition period of 7-10 years. In the first 5 years of the transition period producer prices did not adjust to the German and French prices, since the regulations of the transition period continued to pressure prices.

The Spanish prices of cereals and animal products only started to adjust to the prices of the two largest producers of the EU (Germany and France) in the last 6-7 years, and the Portuguese prices since 1990. At the same time Spain has managed to maintain its competitiveness in prices for horticultural products (fruits and vegetables).

A major adjustment took place between the producer prices of the 15 member states of the EU and Hungary in the 1990s. In 10 years the extent of price adjustment reached 25 to 39 percent for almost half of the products analysed, which can be considered a pretty fast tendency. As a result of this process in 1999-2000 the majority of the producer

prices in Hungary and EU has more or less adjusted to each other. With the exception of beef cattle the Hungarian producer prices of the animal products fell short the average prices of the EU by only 15 percent and were almost equal with the prices of EU member states with the largest agricultural production. The difference in levels of producer prices was almost 30-40 percent at the beginning of the 1990s. The sudden increase of cereal prices in the year 2000 significantly narrowed the gap of producer prices between Hungary and the EU, and the difference in producer prices of wheat decreased to 20 percent. The greatest difference in levels of producer prices between Hungary and the EU can be observed for fruits and vegetables (40-60%). The difference in prices for sugar beet with 44 percent is also tremendous. However producer prices in Hungary and in the EU for some crop products, like sunflower and cucumber, are almost the same.

It can be stated that the majority of Hungarian producer prices have almost reached the price level of the EU. So the argument you can hear very often that Hungary has a significant advantage of competitiveness due to its low producer prices or production cost is not true. This is true for the majority of fruits and vegetables but on the other hand Hungary has a disadvantage in the quality and service (packaging, labelling) for these products.

Assuming that Hungary will join the EU in 2004, the Hungarian producer prices will adjust to those of the EU prior to the year of accession with the exception of horticultural products. This is based on the fact that for some agricultural products a slight increase in world market prices is expected in the short-term, and Hungary will probably follow the same development of producer prices. Due to the regulations of Agenda 2000 most of the agricultural producer prices in the EU have continued to decrease following the tendency of the past 10 years. According to projections the relatively low Hungarian producer prices for sugar beet and beef cattle will sharply increase due to the application of the EU institutional prices after Hungary's accession to the EU. It can also be anticipated that due to the narrow difference in levels of producer prices for most of the crop commodities and animal products between Hungary and the EU only moderate changes in prices can be expected at the date of accession. Hungary does not expect a large increase in producer prices for cereals and dairy products with the application of the EU intervention prices since Hungarian producer prices of these commodities have strengthened in the last 2-3 years approaching the level of the EU intervention and market prices.

We are sure that EU accession will not cause a major increase in producer prices in Hungary.

There is wide variation in levels of food prices in the member states of the EU; the difference of food prices is even higher than that of producer prices. Among EU countries with the highest and lowest level of food prices the differences of food prices are very often threefold and not only for seasonal products. For example, the differences in the level of food prices are twofold for pork, chicken, milk, butter, margarine and potato, and threefold for bread, beef, eggs, and cooking oil.

The development of food prices does not follow neither the pace nor the tendency of the changes of producer prices. The analyses of USDA show that American farmers in 1999 received only 20 percent of a dollar spent for food representing the gross return paid to farmers. Even though this proportion is still higher in Europe it becomes clear that the producer price influences the consumer price only to a small extent because the consumer price depends mainly on other factors. Therefore even administrative prices can not influence food prices to a great extent.

Both in Hungary and the EU the level of food prices shows a very strong correlation with the purchasing power, a stronger correlation with the purchasing power than with producer prices. In countries with a low standard of living like Portugal and Spain food prices are also low. The most expensive EU member states are Denmark, Finland and Luxembourg.

Food prices of the 15 Hungarian products analysed in the study reached on the average only half the average price of the EU in 2000. The distance in consumer prices for beef, bread, apple and potatoes between Hungary and the EU exceeds the difference of the average consumer prices for the 15 products. The difference in level of consumer prices for poultry, dairy, butter and margarine is even smaller. The difference in level of GDP calculated on purchasing power parity between Hungary and the EU is almost as large as the difference in level of consumer prices for food (46-48 percent).

The level of Hungarian food prices has come close to the level of food prices in Spain and Portugal; the level of the Hungarian food prices has reached 66 percent of that in Spain and Portugal. Among the analysed products the Hungarian consumer prices for pork, chicken, milk, margarine and cooking oil approached the most Portuguese prices.

If you compare the difference between the Hungarian and EU producer and food prices it is clear that the Hungarian food prices are much lower than the average prices in the EU compared to the difference of producer prices between Hungary and the EU. What is the reason for this phenomenon? First of all we have to point out the low purchasing power of the Hungarian consumers and the relatively low demand for food. It's also likely that the margin between wholesale and retail is still lower in Hungary than in other Western European countries. In some cases the processing industry has to suffer losses due to low sale prices and many companies go bankrupt. The relatively high Hungarian producer prices are related to low agricultural productivity especially in the sector of animal husbandry. On the other hand the same product may represent a higher added value (packaging, consumer oriented labelling, higher quality, better service) in the European Union than in Hungary. All of these can underline the fact that the difference in food prices is higher than the gap in producer prices between Hungary and the EU.

The outlook projections of Hungary's accession to the EU show a narrowing gap in food prices between Hungary and the EU as a result of the change in demand and supply of food and not as result of the accession itself. **The accession to the EU by itself will not increase food prices.** Spain and Portugal joined the EU 16 years ago but food prices in these member states have not adjusted to the higher food prices of the more developed EU countries. **We don't expect a swift adjustment to EU prices in the following decade although** an annual price adjustment of 2-4 percent for food can be anticipated between Hungary and the EU. Assuming that the date of accession will be 2004 not even by then will the level of Hungarian food prices reach the level of the average food prices in Spain and Portugal.

According to analyses it will take about two decades to close the gap of GDP and wages between Hungary and the EU.

Kivonat

A tanulmány Magyarország valamint az Európai Unió mezőgazdasági termelői és fogyasztói árai közötti különbségek feltárásával foglalkozik. A Tizenötök és Magyarország termelői árai között jelentős közeledés ment végbe a kilencvenes évtizedben. A magyar és az uniós termelői árak nagyobb része igen közel került egymáshoz. A vágómarha kivételével az állattenyésztési szektor magyar termelői árai csak mintegy 10 - 15 százalékkal maradnak el az uniós átlagártól. A különbség a búzánál 20 százalékra csökkent. A napraforgó, a vágójuh és az uborka magyar ára csaknem megegyezik az uniós árral. Úgy véljük, hogy sokszerű termelői áremelkedést a csatlakozás nem fog okozni.

2000-ben a vizsgálatba vont 15 élelmiszer magyar átlagára csak mintegy 50 százalékra közelítette meg az EU átlagárát. A vásárlóerő paritáson számolt magyar és uniós GDP között csaknem akkora a különbség, mint az élelmiszerfogyasztói árak között (46 illetve 48 százalék). A magyar élelmiszerárak a portugál és a spanyol élelmiszerárakhoz állnak a legközelebb, azokat 66 százalékra közelítik meg. Úgy véljük, az integrációhoz való csatlakozás önmagában nem indukál élelmiszer áremelést Magyarországon, nincs ilyen igazodási kényszer.

Abstract

The main objective of our study is to explore differences in the levels of producer and consumer prices between Hungary and the European Union.

A major adjustment took place between the producer prices of the EU and Hungary in the 1990s. The majority of the producer prices in Hungary and EU has more or less adjusted to each other. With the exception of beef cattle the Hungarian producer prices of the animal products fell short the average prices of the EU by 10-15 percent. The difference in the producer prices of wheat decreased to 20 percent. Producer prices of sunflower, cucumber and sheep in Hungary and in the EU are almost the same.

We assume that EU accession will not cause a major increase in producer prices in Hungary. Food prices of the 15 Hungarian products analysed in the study reached on the average only half the average food prices of the EU in 2000. The difference in level of GDP calculated on purchasing power parity between Hungary and the EU is almost as large as the difference in level of consumer prices for food (46-48 percent). The level of Hungarian food prices has come close to the level of food prices in Spain and Portugal (66 percent). We think the accession to the EU by itself will not increase the Hungarian food prices.

Irodalomjegyzék

1. Agra Focus egyes számai
2. Agrár Európa egyes számai
3. Anaya, A.(1997): A spanyol agrárpolitika (csatlakozási tárgyalások), Európa Füzetek, ITD Hungary
4. Baintner Ferenc (1997): Spanyolország mezőgazdasága a csatlakozás után, kézirat
5. Bojnec, Stefan – Swinnen, Johan (1997): The pattern of agricultural price distortions in Central and Eastern Europe, Food Policy, August
6. Elitzak, H. (2000): Food Marketing and Price Spreads: Farm-to-retail price spreads, <http://www.ers.usda.gov/briefing/foodpricesprea.../>
7. FAPRI 2001, Agricultural Outlook, Iowa, 2001
8. Ferenczi Barnabás - Jakab M. Zoltán – Nagy Béláné (2002): Van-e inflációs feszültség a hazai élelmiszer árakban? Az EU csatlakozás várható hatása, Magyar Nemzeti Bank, Háttér tanulmányok, február, http://www.mnb.hu/hungarian/4_kiadv/hatter/hu_hatter200201.pdf
9. Fertő Imre (2000): Hogyan alakulnak a mezőgazdasági árak hosszú távon? Gazdálkodás, 5. sz.
10. Food crises-what crises? Agra Europe, 2001. March 23.
11. Gács János - Hárs Ágnes – Hüttl Antónia (2001): Bérkonvergencia az EU-csatlakozás előtt és után: gazdasági összefüggések, tapasztalatok és lehetséges fejlődési pályák, Külgazdaság, július-augusztus
12. Horváth Ágnes – Szalai Zoltán (2001): A kevésbé fejlett EU-tagországok konvergenciájának tapasztalatai, Közgazdasági Szemle, július-augusztus
13. Juhász Pál - Mohácsi Kálmán (2001): Az EU-csatlakozás hatása a hazai élelmiszeriparra, Közgazdasági Szemle, május
14. Kovács Gábor et al (2001): Az EU csatlakozás várható hatásainak vizsgálata különböző magyar mezőgazdasági üzemtípusok esetében, AKII, kézirat
15. Kürthy Gyöngyi (2000): Az input árak különbségei Magyarország és az EU között, AKII, kézirat
16. Manczel Jenő (1983): Statisztikai módszerek alkalmazása a mezőgazdaságban, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
17. Mellár Tamás (2001): Mikor éri el a magyar gazdaság fejlettsége az Európai Unió átlagát? Közgazdasági Szemle, 2001. december
18. Mészáros Sándor – Spitálszky Márta – Udovecz Gábor (2000): Az EU csatlakozás várható agrárgazdasági hatásai (Modellszámítások II.), Agrárgazdasági szakértői tanulmányok, Agrárgazdasági Kutató és Informatikai Intézet, Budapest
19. OECD Agricultural Outlook, Paris 2001
20. Orbánné Nagy Mária (1998): Az EU-hoz később csatlakozott országok agrárgazdaságának tapasztalatai, különös tekintettel az átmenet kérdéseire, Spanyolország, Portugália, ISM - AKII, kézirat
21. Orbánné Nagy Mária (2000): A magyar agrártermékek árversenyképessége az EU piacokon, Külgazdaság, július-augusztus
22. Orbánné Nagy Mária (2000): A termelői árak jelenlegi és a belépéskor várható különbségei Magyarország és az EU között, kézirat, AKII
23. Potori Norbert (szerk.) (2001): A közösségi agrárpolitika 2002. évi felülvizsgálata, várható reformjai és azok hatása a magyar agrárszabályozásra, kézirat, AKII
24. Price competition and price convergence, The Single Market Review, 1995.

25. Price differences between EU Member States – results of Commission survey, http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/score/scoresurvey.htm.
26. Prospects for agricultural markets 2001-2008, EU DG VI, 2001
27. Tunyoginé Nechay Veronika at al (2001): Fontosabb piaci tendenciák 2000-ben, Piac-információs Szolgálat, AKII, január 12.
28. Viszt Erzsébet - Adler Judit (2001): Bérek és munkaerőköltségek Magyarországon az EU-integráció tükrében, Közgazdasági Szemle, március

Adatok forrásai:

1. Agricultural prices, 1989-1999. EUROSTAT, 2001.
2. Agricultural statistics, 2001. 1., 2., 3. EUROSTAT, 2001.
3. Statistics on occupational wages and hours of work and on food prices, International Labor Office, Geneva, egyes kötetei
4. The agricultural situation in the European Union, 2000 Report, Brussels 2001
5. Statisztikai Havi Közlemények, KSH
6. Nemzetközi Statisztikai Évkönyv, KSH 2001.
7. Magyar Statisztikai Évkönyv, KSH
8. Mezőgazdasági termelői árak, KSH

MELLÉKLETEK

Mellékletek jegyzéke

1. Termelői árak alakulása az EU-ban, 1990-2000
2. Termelői - felvásárlási átlagárak alakulása Magyarországon, 1990 – 2001
3. Termelői - felvásárlási átlagárak Magyarországon, 1990 – 2001, Ft/100 kg
- 4/1.- 4/18. Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró/100 kg
5. Egyes EU országok termelői árának konvergenciája
6. Spanyolország és Portugália termelői árának konvergenciája a csatlakozás után
7. Az EU és Magyarország főbb termékeinek termelői árai 2001-ben
8. Várható gazdasági növekedés a világ egyes régióiban (A GDP évi százalékos változása)
9. Az Európai Unió várható intervenciós árai, 2000-2004
10. Az Európai Unióban várható termelői árak a különböző prognózisok szerint
11. Várható világpiaci termelői árak a különböző előrejelzések szerint
12. Az Európai Unió súlyozott termelői árának és a magyar termelői áraknak a prognózisa 2001-2004 (lineáris trend számítás eredményei)
- 13/1. –13/18. A lineáris trendszámítás függvényeinek ábrái
14. Termelői és fogyasztói árindexek változása 1996 - 2001 között
15. Az élelmiszerek árának változása az EU-ban és Magyarországon, 1995-2000
16. A farmer részesedése a kiskereskedelmi árból az USA-ban, 1999
17. Az Európai Unió tagországainak élelmiszerárjai, 1995-2000
18. A magyar élelmiszerek fogyasztói árának aránya az EU áraihoz képest
19. Élelmiszerár arányok az EU-ban a portugál árakhoz képest, 2000. október
20. Az egy főre jutó GDP változása az EU-ban és Magyarországon
21. Élelmiszerár arányok az EU tagországok és Magyarország között 2000. október
22. A magyar élelmiszerárak változása, 1999-2001
23. A magyar élelmiszerárak változása az Európai Unió áraihoz képest 2001 októberében
24. Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) alakulása Magyarországon, 1996-2000
25. Az éves infláció és az ECU, euró árfolyamának alakulása, 1990-2001

1. melléklet

**Termelői árak alakulása az EU-ban, 1990-2000
(EU-15)**

Megnevezés	1992	1994	1996	1998	1999	2000
	1990 = 100%					
Összesen	98,5	100,8	105,5	101,1	97,7	97,8
Összesen (kivéve zöldség és gyümölcs)	98,7	99,8	103,4	97,0	94,0	.
Gabona, rizs	100,9	90,3	90,6	75,9	74,4	91,3
Lágy búza	103,1	89,1	87,9	73,1	70,3	.
Árpa	102,3	91,0	89,7	72,6	73,7	.
Kukorica	94,5	88,0	93,1	77,6	80,8	.
Cukorrépa	102,1	106,7	109,9	108,9	104,7	.
Olajosmagvak	53,2	61,7	60,5	63,3	..	.
Friss gyümölcs	93,9	98,9	114,2	121,7	112,6	108,7
Alma	99,3	92,6	99,4	93,2	91,1	.
Körte	75,8	79,1	80,5	102,2	91,4	.
Friss zöldség	99,0	108,6	118,0	125,9	122,7	120,9
Paradicsom	93,4	122,1	136,8	157,2	148,8	.
Vöröshagyma	86,0	124,8	97,8	129,1	99,0	.
Uborka	99,7	94,5	109,1	118,4	107,8	.
Állatok (vágásra és exportra)	100,7	98,4	98,2	88,6	84,4	90,3
Szarvasmarha (kivéve borjú)	97,4	104,5	85,7	87,7	85,3	86,5
Sertés	104,4	86,2	102,2	75,3	69,5	82,8
Juh és bárány	101,8	115,9	133,6	119,1	114,9	117,1
Baromfi	99,0	100,8	102,6	96,5	89,8	92,9
Tehéntej	100,9	102,1	103,3	101,7	97,6	96,5

Forrás: Agricultural prices 5 C. EUROSTAT és Agra FOCUS, 2000. December

Termelői - felvásárlási átlagárak alakulása Magyarországon, 1990 – 2001 (euró alapon)
1990 = 100 %

Megnevezés	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001. I. - VI. hó	2001. - X. hó
Vágómarha	74,2	73,0	81,3	95,4	99,5	87,3	84,1	93,7	84,5	85,1	80,6	86,7
Vágósertés	79,5	89,0	94,3	107,0	117,8	101,0	118,6	107,3	86,8	103,8	139,5	148,8
Vágócsirke	98,4	90,8	100,8	112,2	99,2	109,8	115,9	102,9	91,4	92,9	108,5	111,5
Tejesbárány*	-	-	93,0	104,0	106,7	116,4	128,3	105,1	104,1	102,0	106,4	..
Pecsenyebárány*	-	-	82,7	119,5	122,1	127,4	136,5	119,2	116,0	109,7	123,5	..
Tehéntej (kg)	88,2	87,0	101,2	110,8	103,1	102,2	118,2	130,4	133,1	137,2	149,6	150,2
Búza	89,5	100,4	131,6	112,5	101,1	191,3	147,6	96,8	118,4	160,8	189,8	135,5
Árpa	79,4	80,6	99,1	89,1	74,4	158,2	124,9	74,5	90,7	140,6	133,2	131,8
Kukorica	68,0	64,7	88,2	74,2	74,0	96,9	68,5	54,1	56,4	90,0	109,0	82,5
Rizs	83,9	76,1	77,9	74,7	94,7	118,4	132,1	129,8	141,2	130,3	111,2	131,7
Cukorrépa	85,6	83,8	81,3	100,2	99,4	100,7	117,1	85,8	91,8	113,9	97,5	114,2
Napraforgómag	86,8	71,2	71,0	104,7	102,8	103,9	105,8	116,1	103,7	99,3	104,9	123,3
Burgonya	98,3	92,1	93,1	113,2	157,5	82,1	62,8	94,5	85,9	100,6	152,4	109,7
Vöröshagyma	93,9	93,7	136,2	144,1	107,8	73,3	121,7	108,4	97,2	125,8	183,4	128,9
Uborka	66,9	79,4	122,7	110,9	81,0	114,6	107,0	87,3	113,3	142,4	158,6	112,3
Paradicsom	98,5	137,9	144,3	159,4	129,0	167,3	179,2	143,5	192,2	209,6	..	163,5
Alma	109,0	115,0	99,7	105,7	161,3	131,7	116,6	107,1	129,4	140,0	112,9	102,8
Körte	133,4	88,4	87,1	127,3	100,9	74,8	111,3	118,2	107,7	119,4	75,6	58,5
Tojás, 1000 db	107,3	120,6	132,2	131,1	115,4	134,6	145,8	136,7	110,2	128,9	125,0	110,3

*1993=100% Forrás: Magyar Mezőgazdasági Évkönyvek, KSH és Statisztikai Havi Közlemények, KSH adataiból számítva

**Termelői - felvásárlási átlagárak Magyarországon, 1990 – 2001,
Ft/ 100 kg**

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001. I.-VI. hó	2001. X. hó
Vágómarha	7520	6410	6980	8170	11130	15130	15600	16580	21110	19970	20690	19712	20890
Vágósertés	7060	6450	7990	8900	11720	16820	16950	21950	22700	19270	23700	32030	33650
Vágócsirke	5440	6150	6280	7330	9470	10910	14200	16540	16770	15630	16340	19200	19420
Tejesbárány	-	-	21170	20711	26874	35947	46071	56062	52474	54520	54922	57638	..
Pecsenyebárány	-	-	16980	14765	24762	32988	40453	47836	47705	48710	47385	53668	..
Tehéntej	1453	1473	1606	1964	2496	3028	3529	4501	5678	6077	6445	7069	6987
Tojás, 1000 db	300	370	460	530	610	700	960	1040	1230	1040	1250	1220	1060
Búza	608	550	682	940	933	1093	2430	2070	1550	1990	2780	3300	2320
Árpa	614	560	629	813	848	923	2308	2010	1370	1750	2790	2660	2590
Kukorica	863	674	710	1017	994	1291	1988	1550	1400	1530	2510	3060	2280
Rizs	1797	1731	1739	1870	2083	3439	5055	6225	6984	7970	7570	6500	7580
Cukorrépa, tonna	1860	1830	1980	2020	2890	3740	4450	5710	4780	5364	6849	5900	6800
Napraforgómag	1507	1504	1363	1429	2447	3133	3720	4180	5240	4910	4840	5140	5950
Burgonya	1045	1180	1223	1300	1835	3329	2040	1720	2960	2820	3400	5180	3670
Vöröshagyma	890	960	1060	1620	1990	1940	1550	2840	2890	2720	3620	5310	3675
Uborka ^{1/}	2967	2280	2994	4867	5107	4862	8080	8323	7763	10560	13660	15300	10672
Paradicsom ^{1/}	1323	1498	2318	2550	3270	3450	5258	6215	5688	7990	8964	..	6923
Alma ^{1/}	1444	1808	2110	1924	2368	4710	4520	4414	4634	5872	6536	5300	4754
Körte	1220	1870	1370	1420	2410	2490	2170	3560	4320	4130	4710	3000	2286

^{1/} Felvásárlási és piaci átlagár; Lásd részletesen a Bevezetőben

Forrás: Magyar Mezőgazdasági Évkönyvek, KSH és Statisztikai Havi Közlemények, KSH

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró/100 kg, Lágymű búa

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	15,52	15,47	15,59	13,64	12,69	12,60	12,45	11,64	10,41	10,69	11,14	15,50	14,62	10,91	70,44	74,68
DK	15,69	16,19	16,78	14,55	13,61	13,79	13,20	12,98	11,31	11,25	11,93	15,94	15,67	11,59	72,72	73,99
D	16,29	16,05	16,63	15,04	13,73	13,05	13,58	12,20	11,07	11,08	11,84	16,17	15,84	11,46	70,86	72,36
GR	17,85	17,25	16,95	15,98	15,88	15,87	15,60	15,70	14,70	14,50	14,80	17,55	16,47	14,65	83,47	88,97
Esp	19,74	21,52	20,18	17,95	16,89	17,34	16,05	15,22	14,06	13,56	13,32	20,63	19,07	13,44	65,14	70,48
F	15,72	16,08	15,90	14,97	13,13	12,99	13,20	12,29	11,30	11,31	11,31	15,90	15,44	11,31	71,15	73,29
IRL	14,87	14,94	14,35	13,65	11,59	13,84	11,86	10,39	10,15	10,78	10,32	14,91	14,00	10,55	70,78	75,36
I	19,58	21,15	19,68	19,47	16,91	16,69	16,58	15,51	14,54	14,30	14,86	20,37	19,58	14,58	71,59	74,47
L	15,32	14,54	14,52	12,73	12,99	12,97	13,23	11,82	11,00	11,35	11,77	14,93	13,63	11,56	77,43	84,84
NL	15,31	15,64	15,76	13,68	13,67	13,53	13,13	11,31	10,54	11,03	11,41	15,48	14,72	11,22	72,50	76,22
A	-	-	-	-	-	11,84	12,88	11,03	10,50	10,60	11,06	-	-	10,83	-	-
P	27,44	24,63	22,77	18,32	15,72	16,32	15,07	13,34	13,14	12,47	12,47	26,04	20,55	12,47	47,90	60,70
FIN	-	-	-	-	-	15,31	15,60	14,96	14,22	13,84	13,64	-	-	13,74	-	-
S	-	-	-	-	-	12,69	13,04	12,07	11,20	11,54	11,79	-	-	11,67	-	-
UK	15,84	16,63	16,50	14,58	13,71	13,95	13,82	12,81	11,24	11,37	11,14	16,24	15,54	11,25	69,32	72,42
EU átlag	17,43	17,51	17,13	15,38	14,21	14,19	13,95	12,88	11,96	11,98	12,19	17,47	16,26	12,08	69,16	74,32
Magyarország	6,65	5,95	6,67	8,74	7,48	6,72	12,71	9,81	6,43	7,87	10,69	6,30	7,71	9,28	147,36	120,41
Magyar/EU átlag	38,13	33,99	38,94	56,86	52,62	47,37	91,11	76,17	53,79	65,73	87,73	36,06	47,90	76,73	213,06	162,02
D	16,29	16,05	16,63	15,04	13,73	13,05	13,58	12,20	11,07	11,08	11,84	16,17	15,84	11,46	70,86	72,36
F	15,72	16,08	15,90	14,97	13,13	12,99	13,20	12,29	11,30	11,31	11,31	15,90	15,44	11,31	71,15	73,29
UK	15,84	16,63	16,50	14,58	13,71	13,95	13,82	12,81	11,24	11,37	11,14	16,24	15,54	11,25	69,32	72,42
átlag	15,95	16,25	16,34	14,86	13,52	13,33	13,53	12,43	11,20	11,25	11,43	16,10	15,60	11,34	70,44	72,69
Magyarország	6,65	5,95	6,67	8,74	7,48	6,72	12,71	9,81	6,43	7,87	10,69	6,30	7,71	9,28	147,36	120,41
Magyar/EU 3	41,67	36,61	40,82	58,84	55,29	50,41	93,93	78,93	57,41	69,96	93,53	39,14	49,83	81,75	208,85	164,05

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró/100 kg, Árpa

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	14,60	14,20	14,45	12,68	12,79	12,16	11,74	10,96	10,03	10,60	10,72	14,40	13,57	10,66	74,03	78,59
DK	15,39	15,42	16,21	14,53	13,88	14,89	14,16	13,93	11,98	12,16	12,50	15,41	15,37	12,33	80,03	80,21
D	14,83	14,43	14,92	13,30	12,61	11,96	12,14	11,25	9,99	10,22	10,79	14,63	14,11	10,51	71,81	74,46
GR	17,74	16,95	16,59	15,51	15,21	15,01	14,91	14,80	13,60	13,79	14,08	17,35	16,05	13,93	80,33	86,81
Esp	17,28	17,55	16,05	14,64	13,77	15,02	13,30	13,29	11,52	11,95	12,03	17,42	15,35	11,99	68,85	78,14
F	13,88	15,11	14,18	13,48	12,43	12,52	12,21	11,18	10,51	11,08	11,30	14,50	13,83	11,19	77,21	80,92
IRL	14,28	14,08	13,46	11,88	10,99	13,02	11,44	10,17	9,59	10,41	10,21	14,18	12,67	10,31	72,71	81,37
I	20,00	19,89	18,19	17,25	16,24	16,26	16,37	15,29	14,02	14,22	14,96	19,95	17,72	14,59	73,15	82,34
L	13,20	12,29	12,81	11,86	11,98	11,28	10,69	9,50	8,86	9,17	9,49	12,75	12,34	9,33	73,21	75,64
NL	15,66	15,30	17,08	14,80	13,62	12,96	12,95	11,72	10,63	10,94	11,83	15,48	15,94	11,39	73,56	71,43
A	-	-	-	-	-	10,82	12,50	10,57	9,92	9,84	9,92	-	-	9,88	-	-
P	25,23	18,71	18,34	16,28	14,58	14,64	14,30	12,59	12,15	11,97	12,10	21,97	17,31	12,03	54,77	69,51
FIN	-	-	-	-	-	12,74	12,82	12,53	12,20	12,21	11,99	-	-	12,10	-	-
S	-	-	-	-	-	11,91	11,83	11,12	10,36	10,50	10,81	-	-	10,65	-	-
UK	15,68	16,02	16,02	14,53	13,58	12,98	12,74	11,73	10,42	11,14	10,89	15,85	15,28	11,01	69,48	72,10
EU átlag	16,48	15,83	15,69	14,23	13,47	13,21	12,94	12,04	11,05	11,35	11,57	16,16	14,96	11,46	70,94	76,61
Magyarország	7,63	6,06	6,15	7,56	6,80	5,67	12,07	9,53	5,69	6,92	10,73	6,85	6,86	8,83	128,94	128,69
Magyar/EU átlag	46,31	38,28	39,21	53,16	50,44	42,95	93,31	79,13	51,44	61,02	92,70	42,29	46,19	76,86	181,76	167,99
D	14,83	14,43	14,92	13,30	12,61	11,96	12,14	11,25	9,99	10,22	10,79	14,63	14,11	10,51	71,81	74,46
F	13,88	15,11	14,18	13,48	12,43	12,52	12,21	11,18	10,51	11,08	11,30	14,50	13,83	11,19	77,21	80,92
Esp	17,28	17,55	16,05	14,64	13,77	15,02	13,30	13,29	11,52	11,95	12,03	17,42	15,35	11,99	68,85	78,14
átlag	15,33	15,70	15,05	13,81	12,94	13,17	12,55	11,91	10,67	11,08	11,38	15,51	14,43	11,23	72,38	77,83
Magyarország	7,63	6,06	6,15	7,56	6,80	5,67	12,07	9,53	5,69	6,92	10,73	6,85	6,86	8,83	128,94	128,69
Magyar/EU 3	49,78	38,60	40,89	54,78	52,53	43,10	96,21	80,03	53,26	62,47	94,32	44,19	47,83	78,39	178,14	165,36

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Kukorica

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	17,90	18,32	16,39	13,60	14,21	14,88	13,93	12,39	12,40	11,54	11,72	18,11	15,00	11,63	64,22	77,56
GR	17,36	17,21	17,85	16,86	16,36	16,25	15,90	15,77	15,25	15,58	15,37	17,29	17,36	15,47	89,51	89,15
Esp	21,13	21,34	19,35	19,10	16,73	16,99	16,07	14,08	13,73	14,08	14,60	21,24	19,23	14,34	67,54	74,60
F	16,36	18,36	15,14	14,31	12,37	13,39	13,45	11,24	10,66	12,29	12,56	17,36	14,73	12,42	71,57	84,38
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	23,36	24,51	20,79	18,37	16,76	17,99	18,02	15,14	14,40	15,6	14,81	23,94	19,58	15,20	63,52	77,65
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	-	-	-	-	14,37	12,60	10,05	10,50	10,62	11,40	-	-	11,01	-	-
P	22,36	19,69	19,30	17,13	15,05	15,11	15,32	14,10	12,89	12,97	13,03	21,03	18,22	13,00	61,84	71,38
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EU átlag	19,75	19,91	18,14	16,6	15,2	15,6	15,0	13,25	12,83	13,24	13,36	19,83	17,35	13,30	67,08	76,65
Magyarország	10,73	7,29	6,95	9,46	7,97	7,94	10,40	7,35	5,81	6,05	9,65	9,01	8,20	7,85	87,15	95,72
Magyar/EU átlag	54,34	36,63	38,30	57,13	52,25	50,98	69,14	55,45	45,27	45,72	72,27	45,49	47,71	58,99	129,69	123,65
D	17,90	18,32	16,39	13,60	14,21	14,88	13,93	12,39	12,40	11,54	11,72	18,11	15,00	11,63	64,22	77,56
Esp	21,13	21,34	19,35	19,10	16,73	16,99	16,07	14,08	13,73	14,08	14,60	21,24	19,23	14,34	67,54	74,60
F	16,36	18,36	15,14	14,31	12,37	13,39	13,45	11,24	10,66	12,29	12,56	17,36	14,73	12,42	71,57	84,38
átlag	18,46	19,34	16,96	15,67	14,44	15,09	14,48	12,57	12,26	12,64	12,96	18,90	16,32	12,80	67,71	78,45
Magyarország	10,73	7,29	6,95	9,46	7,97	7,94	10,40	7,35	5,81	6,05	9,65	9,01	8,20	7,85	87,15	95,72
Magyar/EU 3	58,11	37,70	40,95	60,38	55,18	52,61	71,81	58,46	47,37	47,91	50,67	47,91	50,67	49,29	102,88	97,28

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Rizs

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	<u>99-00</u> <u>90-91</u> %	<u>99-00</u> <u>92-93</u> %
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GR	29,94	28,19	28,62	28,78	27,67	27,77	30,08	27,85	25,38	27,07	-	29,07	28,70	27,07	93,14	94,32
Esp	32,91	32,92	33,17	35,76	37,67	36,66	34,74	31,47	28,87	27,70	-	32,92	34,47	27,70	84,16	80,37
F	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	32,42	32,95	32,09	37,71	35,38	36,49	38,72	32,45	29,43	28,08	-	32,69	34,90	28,08	85,91	80,46
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P	37,01	38,18	39,1	38,71	45,71	40,79	35,76	33,49	34,76	32,42	-	37,60	38,91	32,42	86,23	83,33
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EU átlag	33,07	33,06	33,25	35,24	36,61	35,43	34,83	31,32	29,61	28,82	-	33,07	34,24	28,82	87,15	84,16
Magyarország	22,34	18,73	17,01	17,40	16,69	21,15	26,45	29,51	28,98	31,53	29,11	20,53	17,20	30,32	147,66	176,26
Magyar/EU átlag	67,54	56,66	51,16	49,36	45,60	59,69	75,94	94,24	97,88	109,41	-	62,10	50,26	109,41	176,19	217,69

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Cukorrépa

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	37,81	41,28	41,98	39,84	42,49	45,65	43,08	39,67	43,23	41,25	-	39,55	40,91	41,25	104,31	100,83
DK	35,35	38,95	41,71	38,19	41,10	43,46	39,35	37,76	36,73	35,07	-	37,15	39,95	35,07	94,40	87,78
D	42,05	41,06	40,04	36,46	41,57	42,86	37,50	38,69	39,21	34,82	-	41,56	38,25	34,82	83,79	91,03
GR	41,70	49,06	51,55	50,19	53,42	58,53	65,16	64,52	55,31	56,19	-	45,38	50,87	56,19	123,82	110,46
Esp	57,38	57,27	53,97	53,41	50,73	-	-	-	-	-	-	57,33	53,69	-	-	-
F	32,08	34,23	31,91	33,21	36,64	36,11	36,87	34,86	34,28	32,99	-	33,16	32,56	32,99	99,50	101,32
IRL	46,85	46,25	48,69	52,09	50,44	50,05	46,00	53,02	47,92	47,84	-	-	-	-	-	-
I	55,63	57,18	54,95	53,04	54,83	54,77	60,92	54,68	46,94	43,16	-	56,41	54,00	43,16	76,52	79,93
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	46,04	48,18	45,28	45,05	52,82	55,55	54,45	56,31	68,82	44,55	-	47,11	45,17	44,55	94,57	98,64
A	-	-	-	-	-	48,69	48,37	48,16	46,74	46,72	-	-	-	46,72	-	-
P	43,07	47,59	48,65	45,12	43,17	53,54	53,64	52,87	56,57	-	-	45,33	46,89	-	-	-
FIN	-	-	-	-	-	54,55	59,52	48,29	55,63	53,21	-	-	-	53,21	-	-
S	-	-	-	-	-	45,84	44,48	43,72	43,56	40,05	-	-	-	40,05	-	-
UK	42,82	47,25	46,76	45,98	43,10	43,17	43,97	38,54	43,48	43,72	-	45,04	46,37	43,72	97,08	94,29
EU átlag	43,71	46,21	45,95	44,78	46,39	48,67	48,72	47,01	47,57	43,30	-	44,96	45,37	43,30	96,31	95,44
Magyarország	23,13	19,80	19,37	18,79	23,16	22,99	23,28	27,07	19,84	21,22	26,34	21,46	19,08	23,78	110,80	124,62
Magyar/EU átlag	52,91	42,85	42,15	41,97	49,92	47,24	47,79	57,59	41,70	49,01	-	47,88	42,06	49,01	102,37	116,53
D	42,05	41,06	40,04	36,46	41,57	42,86	37,50	38,69	39,21	34,82	-	41,56	38,25	34,82	83,79	91,03
NL	46,04	48,18	45,28	45,05	52,82	55,55	54,45	56,31	68,82	44,55	-	47,11	45,17	44,55	94,57	98,64
F	32,08	34,23	31,91	33,21	36,64	36,11	36,87	34,86	34,28	32,99	-	33,16	32,56	32,99	99,50	101,32
átlag	40,06	41,16	39,08	38,24	43,68	44,84	42,94	43,29	47,44	37,45	-	40,61	38,66	37,45	92,23	96,88
Magyarország	23,13	19,80	19,37	18,79	23,16	22,99	23,28	27,07	19,84	21,22	26,34	21,46	19,08	23,78	110,80	124,62
Magyar/EU 3	57,73	48,11	49,57	49,14	53,03	51,28	54,22	62,54	41,82	56,66	-	52,92	49,36	56,66	120,13	128,63

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Napraforgómag

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GR	38,18	32,59	30,88	29,77	29,37	30,03	32,07	32,25	32,86	30,08	21,76	35,39	30,33	25,92	73,25	85,48
Esp	44,46	48,67	12,18	22,39	21,63	22,77	18,71	20,27	23,30	21,26	17,83	46,57	17,29	19,55	41,97	113,07
F	39,54	31,45	15,87	20,69	21,22	21,14	19,01	19,89	21,77	20,20	19,95	35,50	18,28	20,08	56,56	109,82
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	-	-	-	-	-	20,40	16,54	17,51	20,17	17,67	15,20*	-	-	16,44	-	-
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	-	-	-	-	13,65	15,78	20,01	19,99	14,84	15,01	-	-	14,93	-	-
P	56,04	58,79	14,31	23,89	32,50	26,52	23,39	23,67	26,34	20,95	18,44*	57,42	19,10	19,70	34,30	103,12
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EU átlag	44,56	42,88	18,31	24,19	26,18	22,42	20,92	22,27	24,07	20,83	18,03	43,72	21,25	19,43	44,45	91,46
Magyarország	18,74	16,27	13,33	13,29	19,61	19,26	19,46	19,82	21,74	19,42	18,61	17,50	13,31	19,02	108,65	142,85
Magyar/EU átlag	42,05	37,95	72,82	54,97	74,91	85,92	93,04	89,00	90,33	93,24	103,22	40,00	63,90	98,23	245,56	153,73
Esp	44,46	48,67	12,18	22,39	21,63	22,77	18,71	20,27	23,30	21,26	17,83	46,57	17,29	19,55	41,97	113,07
F	39,54	31,45	15,87	20,69	21,22	21,14	19,01	19,89	21,77	20,20	19,95	35,50	18,28	20,08	56,56	109,82
I	-	-	-	-	-	20,40	16,54	17,51	20,17	17,67	15,20	-	-	16,44	-	-
átlag	42,00	40,06	14,03	21,54	21,43	21,44	18,09	19,22	21,75	19,71	17,66	41,03	17,78	18,69	45,54	105,08
Magyarország	18,74	16,27	13,33	13,29	19,61	19,26	19,46	19,82	21,74	19,42	18,61	17,50	13,31	19,02	108,65	142,85
Magyar/EU 3	44,61	40,62	95,07	61,72	91,53	89,86	107,60	103,09	99,99	98,55	105,39	42,61	78,40	101,97	238,59	135,95

* A dőlt betűs, sáfrányozott adat becslést jelent

**Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg
Vágómarha (Tehén B+C + fiatal élőmarha átlaga)**

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	127,94	113,09	126,25	134,89	139,08	122,02	103,67	108,29	101,66	92,75	-	120,52	130,57	92,75	76,96	71,04
DK	132,46	113,37	114,22	115,89	117,46	111,67	95,34	94,25	97,03	89,39	-	122,91	115,06	89,39	72,73	77,69
D	137,14	116,82	132,01	144,19	144,16	135,40	114,76	112,56	116,58	-	-	126,98	138,10	-	-	-
GR	120,83	118,19	128,29	133,63	128,30	123,46	122,04	115,77	108,78	115,66	-	119,51	130,96	115,66	96,78	88,32
Esp	167,59	163,15	149,82	165,54	163,64	148,83	129,28	127,94	132,69	127,19	-	165,37	157,68	127,19	76,91	80,66
F	148,81	134,31	144,02	154,07	154,67	141,74	125,54	126,07	134,08	133,87	-	141,56	149,04	133,87	94,57	89,82
IRL	108,23	99,95	103,12	110,00	113,29	108,92	92,78	93,33	82,83	72,05	-	-	-	-	-	-
I	138,04	139,65	149,39	147,96	142,33	132,66	119,51	120,81	121,07	121,45	-	138,85	148,67	121,45	87,47	81,69
L	154,61	134,74	140,06	150,28	151,50	148,82	127,23	120,86	127,86	124,49	-	144,67	145,17	124,49	86,05	85,75
NL	143,59	175,68	186,67	190,79	185,80	131,50	111,54	116,40	112,03	104,82	-	159,64	188,73	104,82	65,66	55,54
A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	110,22	110,57	114,43	127,63	117,76	111,87	103,49	138,41	126,12	139,78	-	110,40	121,03	139,78	126,61	115,49
EU átlag	135,41	129,05	135,30	143,17	141,63	128,81	113,20	115,88	114,61	112,14	-	132,23	139,23	112,14	84,81	80,54
Magyarország	93,50	69,35	68,28	76,01	89,20	93,02	81,61	78,60	87,60	79,00	79,56	81,42	72,15	79,28	97,37	109,90
Magyar/EU átlag	69,05	53,74	50,47	53,09	62,98	72,22	72,10	67,83	76,43	70,45	-	61,39	52,10	51,78	84,34	99,38
D	137,14	116,82	132,01	144,19	144,16	135,40	114,76	112,56	116,58	-	-	126,98	124,41	138,10	108,75	111,00
F	148,81	134,31	144,02	154,07	154,67	141,74	125,54	126,07	134,08	133,87	-	141,56	149,04	133,87	94,57	89,82
I	138,04	139,65	149,39	147,96	142,33	132,66	119,51	120,81	121,07	121,45	-	138,85	148,67	121,45	87,47	81,69
átlag	141,33	130,26	141,81	148,74	147,05	136,60	119,94	119,81	123,91	127,66	-	135,80	145,27	127,66	94,01	87,88
Magyarország	93,50	69,35	68,28	76,01	89,20	93,02	81,61	78,60	87,60	79,00	79,56	81,42	72,15	79,28	97,37	109,90
Magyar/EU 3	66,15	53,24	48,15	51,10	60,66	68,10	68,05	65,61	70,70	61,89	-	59,70	49,63	61,89	103,58	125,06

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Vágósertés

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	135,96	141,68	147,52	114,80	118,85	125,18	141,02	146,05	101,62	87,75	119,16	138,82	131,16	103,46	74,52	78,88
DK	106,28	104,32	109,49	86,52	88,82	94,70	104,36	105,03	73,71	70,74	91,19	105,30	98,01	80,97	76,89	82,61
D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GR	162,07	161,72	175,30	150,66	147,02	152,09	174,60	181,06	151,51	156,32	158,64	161,90	162,98	157,48	97,27	96,62
Esp	123,42	127,88	129,08	99,53	101,54	110,75	122,40	125,01	88,40	81,69	105,61	125,65	114,31	93,65	74,53	81,93
F	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	179,32	176,88	189,45	142,01	134,23	148,66	165,92	172,00	142,39	125,47	148,47*	178,10	165,73	136,97	76,91	82,65
L	135,15	132,20	148,27	116,03	118,21	125,02	139,73	150,27	125,75	104,47	120,11	-	-	112,29	-	-
NL	113,32	119,86	117,81	90,11	95,45	104,82	119,17	120,32	77,49	72,60	96,92	116,59	103,96	84,76	72,70	81,53
A	-	-	-	-	-	120,69	129,37	135,27	98,09	89,53	111,52	-	-	100,53	-	-
P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	123,99	116	122,75	103,30	100,30	114,15	134,47	121,26	88,24	92,83	123,85	120,00	113,03	108,34	90,29	95,85
EU átlag	134,9	135,1	142,5	112,9	113,1	121,8	136,8	139,59	105,24	97,93	119,50	135,00	127,66	108,72	80,53	85,16
Magyarország	87,78	69,78	78,16	82,80	93,93	103,41	88,67	104,06	94,20	76,24	91,14	78,78	80,48	83,69	106,23	103,98
Magyar/EU átlag	65,05	51,66	54,87	73,36	83,08	84,91	64,83	74,55	89,50	77,84	76,27	58,36	53,27	64,11	109,86	120,36
DK	106,28	104,32	109,49	86,52	88,82	94,70	104,36	105,03	73,71	70,74	91,19	105,30	106,91	98,01	93,07	91,67
Esp	123,42	127,88	129,08	99,53	101,54	110,75	122,40	125,01	88,40	81,69	105,61	125,65	114,31	93,65	74,53	81,93
NL	113,32	119,86	117,81	90,11	95,45	104,82	119,17	120,32	77,49	72,60	96,92	116,59	103,96	84,76	72,70	81,53
átlag	114,34	117,35	118,79	92,05	95,27	103,42	115,31	116,79	79,87	75,01	97,91	115,85	105,42	86,46	74,63	82,01
Magyarország	87,78	69,78	78,16	82,80	93,93	103,41	88,67	104,06	94,20	76,24	91,14	78,78	80,48	83,69	106,23	103,98
Magyar/EU 3	76,77	59,46	65,80	89,95	98,59	99,99	76,90	89,11	117,94	101,63	93,09	68,12	77,87	97,36	142,34	126,79

* A dőlt betűs, sátrózott adat becslült érték

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100, Vágócsirke

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	83,89	79,84	79,53	79,69	82,79	75,30	83,34	80,65	71,27	58,35	72,15	81,87	79,61	65,25	79,70	81,96
DK	69,88	66,38	65,44	64,40	63,63	63,86	63,46	66,55	63,74	57,83	57,12	68,13	64,92	57,47	84,36	88,53
D	79,92	78,02	77,71	77,98	77,94	76,85	77,51	78,40	73,13	67,49	69,11	78,97	77,85	68,30	86,49	87,74
GR	127,81	131,43	128,91	125,34	118,74	118,42	119,02	120,00	115,19	116,62	112,62	129,62	127,13	114,62	88,43	90,16
Esp	97,74	95,38	94,49	90,07	89,20	74,86	90,71	83,14	79,39	67,07	86,63	96,56	92,28	76,85	79,59	83,28
F	73,73	72,6	72,37	71,29	70,64	69,24	72,28	72,32	69,32	63,33	65,59	73,17	71,83	64,46	88,10	89,74
IRL	92,76	92,48	92,73	82,57	80,20	76,75	80,37	86,13	79,07	73,12	73,15	92,62	87,65	73,14	78,96	83,44
I	101,14	111,83	105,56	103,26	97,99	78,68	99,18	95,17	88,57	84,75	88,99*	106,49	104,41	86,87	81,58	83,20
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	79,58	76,16	73,85	73,10	73,21	69,08	71,04	72,82	66,68	58,08	60,50	77,87	73,48	59,29	76,14	80,69
A	-	-	-	-	-	86,93	83,96	80,51	82,21	79,00	78,09	-	-	78,54	-	-
P	95,49	92,78	88,14	88,72	74,49	77,84	86,47	82,65	77,57	65,80	81,54	94,14	88,43	73,67	78,26	83,31
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	82,81	86,65	78,37	76,83	75,84	78,52	-	-	77,18	-	-
UK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EU átlag	90,19	89,69	87,87	85,64	82,88	79,22	84,50	83,06	78,58	72,27	77,00	89,94	86,76	74,64	82,98	86,03
Magyarország	67,64	66,54	61,44	68,19	75,89	67,08	74,29	78,41	69,59	61,83	62,84	67,09	64,81	62,34	92,92	96,18
Magyar/EU átlag	74,99	74,19	69,91	79,62	91,57	84,67	87,91	94,41	88,56	85,56	81,61	74,59	72,05	74,77	100,24	103,77
D	79,92	78,02	77,71	77,98	77,94	76,85	77,51	78,40	73,13	67,49	69,11	78,97	77,87	77,85	98,58	99,97
F	73,73	72,6	72,37	71,29	70,64	69,24	72,28	72,32	69,32	63,33	65,59	73,17	71,83	64,46	88,10	89,74
NL	79,58	76,16	73,85	73,10	73,21	69,08	71,04	72,82	66,68	58,08	60,50	77,87	73,48	59,29	76,14	80,69
átlag	77,74	75,59	74,64	74,12	73,93	71,72	73,61	74,51	69,71	62,97	65,07	76,67	74,38	64,02	83,50	86,06
Magyarország	67,64	66,54	61,44	68,19	75,89	67,08	74,29	78,41	69,59	61,83	62,84	67,09	64,81	62,34	92,92	96,18
Magyar/EU 3	87,00	88,02	82,31	92,00	102,66	93,52	100,92	105,24	99,83	98,20	96,57	87,51	87,15	97,39	111,28	111,75

* A dőlt betűs, satírozott adat becslést jelent

**Az Európai Unió tagországi és Magyarország termelői árai, euró /100 kg
Pecsenyebárány**

Megnevezés	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DK	121,39	117,60	110,03	129,64	133,98	159,55	151,61	132,88	-	-	119,50	132,88	-	111,20
D	317,28	-	353,33	341,03	352,96	378,24	346,35	311,38	-	-	317,28	311,38	-	98,14
GR	320,16	287,56	291,97	277,86	314,99	289,10	97,52	329,26	-	-	303,86	329,26	-	108,36
Esp	218,49	202,40	215,45	222,60	264,74	266,68	236,52	232,13	-	-	210,45	232,13	-	110,30
F	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IRL	110,15	177,04	127,84	118,43	148,42	165,90	135,17	122,21	-	-	143,60	122,21	-	85,11
I	206,71	199,28	197,44	193,50	218,42	248,08	248,17	249,55	-	-	203,00	249,55	-	122,93
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	160,01	145,73	165,87	173,90	175,26	202,19	177,50	157,92	-	-	152,87	157,92	-	103,30
A	-	-	-	205,58	158,62	181,64	188,53	188,73	-	-	-	188,73	-	-
P	183,00	169,52	177,30	182,49	211,18	216,60	182,88	172,74	-	-	176,26	172,74	-	98,00
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	105,42	121,98	132,19	137,83	168,27	179,46	132,40	126,88	-	-	-	126,88	-	-
EU átlag	193,62	177,64	196,82	198,29	214,68	228,74	189,67	202,37	-	-	185,63	202,37	-	109,02
Magyarország	166,11	137,36	198,45	202,82	211,63	226,79	197,96	192,70	182,22	-	151,74	187,46	-	123,54
Magyar/EU átlag	85,79	77,33	100,82	102,28	98,58	99,14	104,37	95,22	-	-	85,79	81,56	-	95,07
Esp	218,49	202,40	215,45	222,60	264,74	266,68	236,52	232,13	-	-	218,49	210,45	-	96,32
I	206,71	199,28	197,44	193,50	218,42	248,08	248,17	249,55	-	-	203,00	249,55	-	122,93
UK	105,42	121,98	132,19	137,83	168,27	179,46	132,40	126,88	-	-	113,70	126,88	-	111,59
átlag	176,87	174,55	181,69	184,64	217,14	231,41	205,70	202,85	-	-	175,71	202,85	-	115,45
Magyarország	166,11	137,36	198,45	202,82	211,63	226,79	197,96	192,70	182,22	-	151,74	187,46	-	123,54
Magyar/EU 3	93,92	78,69	109,22	109,84	97,46	98,00	96,24	95,00	-	-	86,30	95,00	-	107,02

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Tej 3,7 % zsirtartalommal, 100 kg

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	26,42	25,48	26,47	27,72	27,33	28,22	27,10	26,99	27,47	26,33	27,54	25,95	27,10	26,93	103,79	99,40
DK	34,11	31,42	31,62	31,34	31,04	31,01	31,43	30,87	30,80	30,26	30,86	32,77	31,48	30,56	93,27	97,07
D	29,86	29,23	30,01	29,92	29,07	28,80	28,70	28,19	29,52	28,42	29,75	29,55	29,97	29,08	98,43	97,05
GR	38,89	29,78	31,75	31,57	33,67	34,21	33,10	33,69	32,72	32,69	33,88	34,34	31,66	33,29	96,94	105,13
Esp	29,49	27,85	26,84	25,67	27,21	27,05	27,45	27,10	27,99	27,33	26,76	28,67	26,26	27,05	94,33	103,01
F	26,92	26,06	27,00	28,20	28,33	28,63	28,72	28,11	28,52	28,11	29,10	26,49	27,60	28,61	107,99	103,64
IRL	25,05	23,99	26,13	26,78	26,90	27,77	28,60	28,23	27,92	26,66	27,34	24,52	26,46	27,00	110,11	102,05
I	39,42	38,80	37,63	33,46	33,82	31,78	36,45	37,24	34,84	34,23	34,01	39,11	35,55	34,12	87,24	95,99
L	33,28	30,03	29,33	29,65	29,40	30,17	29,52	28,69	29,81	29,25	29,42	31,66	29,49	29,33	92,66	99,47
NL	29,43	29,78	31,06	31,80	30,83	30,95	29,38	29,17	30,59	-	29,28	29,61	31,43	29,28	98,90	93,16
A	-	-	-	-	-	27,61	27,69	26,91	27,64	27,69	27,80	-	-	27,74	-	-
P	32,02	30,61	29,98	29,52	30,32	29,28	28,89	28,70	28,39	28,51	28,51	31,32	29,75	28,51	91,04	95,83
FIN	-	-	-	-	-	31,71	31,42	31,94	31,03	31,09	32,67	-	-	31,88	-	-
S	-	-	-	-	-	31,83	35,12	33,94	32,71	32,93	34,36	-	-	33,65	-	-
UK	24,26	26,52	26,48	26,27	27,00	28,16	28,69	29,86	26,76	26,13	26,20	25,39	26,38	26,16	103,05	99,20
EU átlag	30,76	29,13	29,53	29,33	29,58	29,81	30,15	29,98	29,78	29,26	29,83	29,95	29,43	29,55	98,66	100,41
Magyarország	15,72	15,94	15,71	18,27	20,00	18,62	18,46	21,34	23,56	24,04	24,78	15,83	16,99	24,41	154,24	143,66
Magyar/EU átlag	51,09	54,71	53,22	62,31	67,63	62,45	61,24	71,19	79,11	82,16	83,08	52,90	53,97	57,76	109,19	107,04
D	29,86	29,23	30,01	29,92	29,07	28,80	28,70	28,19	29,52	28,42	29,75	29,55	29,62	29,97	101,42	101,16
F	26,92	26,06	27,00	28,20	28,33	28,63	28,72	28,11	28,52	28,11	29,10	26,49	27,60	28,61	107,99	103,64
NL	29,43	29,78	31,06	31,80	30,83	30,95	29,38	29,17	30,59	-	29,28	29,61	31,43	29,28	98,90	93,16
átlag	28,74	28,36	29,36	29,97	29,41	29,46	28,93	28,49	29,54	28,27	29,38	28,55	29,67	28,82	100,96	97,15
Magyarország	15,72	15,94	15,71	18,27	20,00	18,62	18,46	21,34	23,56	24,04	24,78	15,83	16,99	24,41	154,24	143,66
Magyar/EU 3	54,69	56,20	53,52	60,96	68,02	63,19	63,81	74,90	79,75	85,05	84,37	55,45	57,24	84,71	152,78	147,87

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /1000 db, Tojás

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	4,55	4,69	4,09	4,47	3,69	3,61	4,83	4,07	3,13	2,65	3,95	4,62	4,28	3,30	71,47	77,15
DK	5,19	4,85	4,83	5,54	5,89	5,31	6,55	-	-	-	-	5,02	5,19	-	-	-
D	7,52	7,64	7,53	7,53	8,24	8,15	8,39	6,72	6,09	5,52	6,83	7,58	7,53	6,18	81,49	82,03
GR	8,33	9,91	9,06	8,63	8,69	8,70	9,73	10,46	10,44	10,42	10,60	9,12	8,85	10,51	115,22	118,81
Esp	7,58	7,34	7,09	7,13	6,08	5,62	6,99	6,81	6,21	5,52	6,76	7,46	7,11	6,14	82,29	86,34
F	4,88	4,91	4,68	4,76	4,22	3,98	4,84	4,51	3,97	3,67	4,52	4,90	4,72	4,09	83,63	86,73
IRL	6,29	5,85	5,19	4,93	5,19	4,86	5,65	5,78	5,27	5,13	5,32	6,07	5,06	5,23	86,11	103,30
I	7,07	7,39	7,17	6,62	6,57	5,97	7,60	7,35	7,24	6,93	7,72	7,23	6,90	7,33	101,33	106,25
L	6,60	6,95	6,44	7,21	7,12	6,46	8,31	7,52	7,43	7,48	-	6,78	6,83	7,48	110,41	109,60
NL	4,54	4,63	4,78	4,39	3,94	3,85	4,67	4,44	3,51	3,07	4,39	4,59	4,59	3,73	81,34	81,34
A	-	-	-	-	-	4,93	5,73	5,06	4,62	4,14	8,64	-	-	6,39	-	-
P	6,39	5,22	5,49	6,22	4,93	4,53	5,76	5,12	4,52	3,85	5,19	5,81	5,86	4,52	77,87	77,20
FIN	-	-	-	-	-	3,07	4,45	3,82	3,98	4,61	5,05	-	-	4,83	-	-
S	-	-	-	-	-	5,32	5,57	5,78	5,94	5,47	5,94	-	-	5,70	-	-
UK	-	-	3,85	4,22	4,41	3,64	4,08	4,39	3,40	-	3,82	-	4,04	3,82	-	94,55
EU átlag	6,27	6,31	5,85	5,97	5,75	5,20	6,21	5,85	5,41	5,27	6,06	6,29	5,91	5,66	90,04	95,78
Magyarország	3,73	4,00	4,50	4,93	4,89	4,30	5,02	5,44	5,10	4,11	4,81	3,87	4,72	4,46	115,37	94,60
Magyar/EU átlag	59,51	63,47	76,92	82,58	85,06	82,76	80,87	93,08	94,33	78,13	79,38	61,50	79,78	78,80	128,13	98,77
F	4,88	4,91	4,68	4,76	4,22	3,98	4,84	4,51	3,97	3,67	4,52	4,90	4,80	4,72	96,42	98,44
D	7,52	7,64	7,53	7,53	8,24	8,15	8,39	6,72	6,09	5,52	6,83	7,58	7,53	6,18	81,49	82,03
NL	4,54	4,63	4,78	4,39	3,94	3,85	4,67	4,44	3,51	3,07	4,39	4,59	4,59	3,73	81,34	81,34
átlag	5,65	5,73	5,66	5,56	5,47	5,33	5,97	5,22	4,52	4,09	5,25	5,69	5,61	4,67	82,06	83,16
Magyarország	3,73	4,00	4,50	4,93	4,89	4,30	5,02	5,44	5,10	4,11	4,81	3,87	4,72	4,46	115,37	94,60
Magyar/EU 3	66,06	69,90	79,46	88,68	89,43	80,80	84,17	104,16	112,84	100,68	91,62	67,99	84,03	95,59	140,58	113,75

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Burgonya

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	9,44	8,00	3,66	3,22	10,14	13,75	4,43	4,38	11,14	10,67	3,59	8,72	3,44	7,13	81,76	207,24
DK	12,70	20,82	18,21	11,78	21,04	28,42	18,85	14,46	19,38	23,70	16,04	16,76	15,00	19,87	118,54	132,50
D	12,75	13,35	11,84	4,75	11,35	20,66	6,87	6,26	10,22	13,01	4,69	13,05	8,30	8,85	67,81	106,68
GR	21,16	26,34	19,37	23,83	30,81	30,74	29,27	31,26	33,21	33,87	31,19	23,75	21,60	32,53	136,97	150,61
Esp	18,16	21,44	11,59	13,89	23,31	21,55	12,93	13,80	17,82	14,85	16,09	19,80	12,74	15,47	78,12	121,41
F	10,96	9,70	5,49	4,56	12,22	17,27	7,04	5,45	11,78	15,00	6,76	10,33	5,03	10,88	105,30	216,47
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	23,38	27,04	23,24	18,21	26,72	29,63	22,04	22,49	23,83	27,49	24,40	25,21	20,73	25,95	102,92	125,19
L	15,91	17,60	12,09	13,84	17,65	22,57	17,43	14,41	14,28	14,87	14,87	16,76	12,97	14,87	88,75	114,69
NL	11,12	10,69	5,71	4,87	14,83	18,10	7,36	6,79	14,64	16,43	4,70	10,91	5,29	10,57	96,90	199,75
A	-	-	-	-	-	16,23	7,15	7,81	10,47	10,54	10,01	-	-	10,27	-	-
P	12,15	21,30	11,79	12,32	18,69	19,86	10,70	13,36	17,57	15,95	15,68	16,73	12,06	15,81	94,55	131,17
FIN	-	-	-	-	-	22,07	13,73	18,03	23,23	22,03	10,86	-	-	16,45	-	-
S	-	-	-	-	-	26,81	19,43	14,02	18,42	27,54	15,73	-	-	21,63	-	-
UK	14,18	15,32	10,49	8,01	17,15	28,64	12,84	7,94	18,21	19,99	14,02	14,75	9,25	17,00	115,27	183,82
EU átlag	14,72	17,42	12,13	10,84	18,54	22,59	13,58	12,89	17,44	19,00	13,47	16,07	11,49	16,23	101,03	141,30
Magyarország	12,99	12,77	11,96	12,09	14,71	20,47	10,67	8,15	12,28	11,16	13,07	12,88	12,03	12,12	94,07	100,72
Magyar/EU átlag	88,27	73,29	98,60	111,53	79,33	90,59	78,61	63,26	70,42	58,73	97,05	80,78	105,06	77,89	96,42	74,14
D	12,75	13,35	11,84	4,75	11,35	20,66	6,87	6,26	10,22	13,01	4,69	13,05	8,30	8,85	67,81	106,68
NL	11,12	10,69	5,71	4,87	14,83	18,10	7,36	6,79	14,64	16,43	4,70	10,91	5,29	10,57	96,90	199,75
F	10,96	9,70	5,49	4,56	12,22	17,27	7,04	5,45	11,78	15,00	6,76	10,33	5,03	10,88	105,30	216,47
átlag	11,61	11,25	7,68	4,73	12,80	18,68	7,09	6,17	12,21	14,81	5,38	11,43	6,20	10,10	88,36	162,78
Magyarország	12,99	12,77	11,96	12,09	14,71	20,47	10,67	8,15	12,28	11,16	13,07	12,88	12,03	12,12	94,07	100,72
Magyar/EU 3	111,91	113,51	155,79	255,87	114,89	109,59	150,53	132,23	100,57	75,31	242,90	112,71	205,83	159,11	106,46	61,87

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Vöröshagyma

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	14,21	11,15	10,39	13,10	20,60	25,50	11,55	16,58	30,18	15,42	-	-	-	-	-	-
DK	23,42	20,10	18,70	13,56	28,77	36,16	15,22	23,65	34,00	18,96	-	-	-	-	-	-
D	19,75	24,18	11,32	13,01	18,22	15,83	9,98	15,34	17,13	12,44	-	-	-	-	-	-
GR	25,56	25,59	22,90	22,63	30,44	31,76	31,11	35,40	33,69	29,59	-	25,58	22,77	29,59	115,70	129,98
Esp	17,84	15,16	12,85	18,60	17,61	12,00	11,00	16,07	13,00	10,41	-	16,50	15,73	10,41	63,09	66,20
F	29,79	39,71	31,10	41,15	50,28	39,54	43,12	50,66	47,41	44,06	-	34,75	36,13	44,06	126,79	121,97
IRL	21,61	21,50	18,96	13,13	23,21	29,11	28,36	21,12	43,51	-	-	-	-	-	-	-
I	37,45	42,89	38,11	34,27	36,28	33,45	32,13	35,10	37,00	32,70	-	-	-	32,70	-	-
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	-	-	-	-	21,39	6,55	15,06	22,45	10,17	-	-	-	10,17	-	-
P	22,05	21,50	22,14	25,29	35,68	26,46	19,18	27,75	38,44	17,97	-	21,78	23,72	17,97	82,53	75,77
FIN	-	-	-	-	-	44,49	30,71	32,14	45,30	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	21,70	16,04	30,91	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	25,55	20,91	16,29	17,63	25,78	31,89	14,57	21,52	33,07	16,80	-	-	-	-	-	-
EU átlag	23,72	24,27	20,28	21,24	28,69	28,41	20,73	26,25	32,93	20,85	-	24,00	20,76	20,85	86,90	100,46
Magyarország	11,07	10,39	10,37	15,07	15,95	11,93	8,11	13,46	11,99	10,76	13,92	10,73	12,72	12,34	115,06	97,02
Magyar/EU átlag	46,64	42,80	51,14	70,97	55,59	41,99	39,11	51,28	36,42	51,61	-	44,72	61,05	51,61	115,40	84,52
NL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Esp	17,84	15,16	12,85	18,60	17,61	12,00	11,00	16,07	13,00	10,41	-	16,50	15,73	10,41	63,09	66,20
I	37,45	42,89	38,11	34,27	36,28	33,45	32,13	35,10	37,00	32,70	-	-	-	32,70	-	-
átlag	27,65	29,03	25,48	26,44	26,95	22,73	21,57	25,59	25,00	21,56	-	28,34	25,96	21,56	76,07	83,04
Magyarország	11,07	10,39	10,37	15,07	15,95	11,93	8,11	13,46	11,99	10,76	13,92	10,73	12,72	12,34	115,06	97,02
Magyar/EU 3	40,03	35,78	40,70	57,01	59,19	52,49	37,60	52,63	47,97	49,92	-	37,91	48,85	49,92	151,25	116,83

Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg, Paradicsom, szántóföldi

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	59,85	51,64	28,66	44,63	81,72	71,97	56,44	65,77	58,22	57,07	79,24	55,75	36,65	68,16	122,27	185,99
GR	34,35	33,55	31,57	31,57	48,03	59,13	72,95	77,81	69,18	70,19	83,93	33,95	31,57	77,06	226,98	244,10
Esp	40,03	33,83	28,77	32,24	30,70	28,52	30,62	44,60	48,53	46,90	63,24	36,93	30,51	55,07	149,12	180,53
F	68,12	83,32	68,48	66,93	78,69	66,67	87,02	72,14	70,59	70,74	72,50*	75,72	67,71	71,62	94,59	105,78
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	53,41	46,87	51,42	43,77	44,58	36,50	40,89	46,22	48,84	46,37	49,60*	50,14	47,60	47,99	95,70	100,82
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	-	-	-	-	12,52	8,63	46,22	45,33	50,07	82,11	-	-	66,09	-	-
P	23,27	22,49	32,40	32,40	25,78	25,83	-	-	-	-	-	22,88	32,40	-	-	-
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EU átlag	46,51	45,28	40,22	41,92	51,58	43,02	49,43	58,79	56,78	56,89	71,77	45,89	41,07	64,33	140,17	156,64
Magyarország	16,44	16,20	22,67	23,72	26,21	21,21	27,50	29,46	23,60	31,61	34,47	16,32	23,20	33,04	202,43	142,43
Magyar/EU átlag	35,36	35,78	56,37	56,59	50,80	49,31	55,65	50,12	41,57	55,56	48,03	35,57	56,48	51,80	145,63	91,71
GR	34,35	33,55	31,57	31,57	48,03	59,13	72,95	77,81	69,18	70,19	83,93	-	-	-	-	-
Esp	40,03	33,83	28,77	32,24	30,70	28,52	30,62	44,60	48,53	46,90	63,24	36,93	30,51	55,07	149,12	180,53
I	53,41	46,87	51,42	43,77	44,58	36,50	40,89	46,22	48,84	46,37	50,14	-	-	48,26	-	-
átlag	42,60	38,08	37,25	35,86	41,10	41,38	48,15	56,21	55,52	54,49	65,77	40,34	36,56	60,13	149,05	164,48
Magyarország	16,44	16,20	22,67	23,72	26,21	21,21	27,50	29,46	23,60	31,61	34,47	16,32	23,20	33,04	202,43	142,43
Magyar/EU 3	38,60	42,54	60,86	66,15	63,76	51,26	57,12	52,42	42,51	58,01	52,41	40,57	63,51	55,21	135,81	86,60

* A dőlt betűs, sátriozott adat becslött érték

**Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg
Uborka, szántóföldi**

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	16,17	15,44	15,41	18,50	18,77	24,02	17,35	19,39	31,50	25,85	-	-	-	-	-	-
GR	48,83	46,32	52,59	53,27	54,07	65,40	70,41	75,13	81,04	73,47	-	47,58	52,93	73,47	154,43	138,81
Esp	43,85	40,78	39,49	46,26	39,08	38,16	42,76	35,87	34,76	40,05	-	42,32	42,88	40,05	94,65	93,41
F	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	64,54	61,68	72,22	48,58	54,47	47,37	45,18	50,47	51,40	53,33	-	-	-	53,33	-	-
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	-	-	-	-	20,63	18,61	21,70	18,55	16,71	-	-	-	16,71	-	-
P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EU átlag	43,35	41,06	44,93	41,65	41,60	39,12	38,86	40,51	43,45	41,88	-	42,20	43,29	41,88	99,24	96,75
Magyarország	36,89	24,67	29,29	45,28	40,93	29,89	42,27	39,46	32,21	41,78	52,53	30,78	37,28	47,15	153,20	126,47
Magyar/EU átlag	85,10	60,08	65,19	108,71	98,39	76,42	108,77	97,40	74,14	99,75	-	72,59	86,95	99,75	137,41	114,72
D	16,17	15,44	15,41	18,50	18,77	24,02	17,35	19,39	31,50	25,85	-	-	-	-	-	-
Esp	43,85	40,78	39,49	46,26	39,08	38,16	42,76	35,87	34,76	40,05	-	42,32	42,88	40,05	94,65	93,41
I	64,54	61,68	72,22	48,58	54,47	47,37	45,18	50,47	51,40	53,33	-	-	-	53,33	-	-
átlag	41,52	39,30	42,37	37,78	37,44	36,52	35,10	35,24	39,22	39,74	-	40,41	40,08	39,74	98,35	99,17
Magyarország	36,89	24,67	29,29	45,28	40,93	29,89	42,27	39,46	32,21	41,78	52,53	30,78	37,28	47,15	153,20	126,47
Magyar/EU 3	88,85	62,76	69,12	119,85	109,32	81,86	120,44	111,96	82,14	105,12	-	75,81	94,49	105,12	155,78	127,53

**Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg
Étkezési alma (desszert, minden fajta)**

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	36,63	57,72	28,78	19,77	29,48	31,96	44,25	36,64	28,26	22,63	27,19	47,18	24,28	24,91	52,80	102,62
DK	41,62	67,27	47,51	34,69	38,66	50,50	50,68	56,79	62,31	58,11	46,46	54,45	41,10	52,29	96,03	127,21
D	48,71	72,67	49,09	31,99	36,11	47,53	52,71	39,03	38,16	33,51	35,83	60,69	40,54	34,67	57,12	85,52
GR	29,32	54,28	29,27	31,71	33,58	41,08	35,58	40,16	41,47	46,76	51,34	41,80	30,49	49,05	117,34	160,87
Esp	42,03	50,43	29,42	25,03	30,24	26,54	23,66	27,51	32,56	33,64	23,53	46,23	27,23	28,59	61,83	105,00
F	51,78	75,00	44,86	36,78	45,88	43,83	51,29	52,17	49,53	49,24	45,27	63,39	40,82	47,26	74,55	115,77
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	48,26	60,50	42,54	24,51	29,34	28,41	32,76	32,66	30,89	31,36	-	54,38	33,53	31,36	57,67	93,54
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	41,95	63,18	35,17	21,61	27,34	30,49	37,39	29,40	27,93	23,14	28,17	52,57	28,39	25,66	48,81	90,37
A	-	-	-	-	-	37,17	34,09	30,02	24,61	28,34	26,30	-	-	27,32	-	-
P	38,66	51,70	51,67	40,70	41,59	46,08	32,83	30,89	34,49	39,54	28,38	45,18	46,19	33,96	75,16	73,52
FIN	-	-	-	-	-	87,06	105,52	87,14	104,30	-	93,01	-	-	93,01	-	-
S	-	-	-	-	-	42,20	45,97	50,32	-	-	45,00	-	-	45,00	-	-
UK	70,03	84,41	56,96	47,22	57,66	56,19	64,33	66,73	63,79	61,54	67,21	77,22	52,09	64,37	83,36	123,58
EU átlag	44,90	63,72	41,53	31,40	36,99	43,77	47,00	44,57	44,86	38,89	43,14	54,31	36,46	41,02	75,53	112,48
Magyarország	17,95	19,56	20,64	17,90	18,98	28,96	23,65	20,93	19,23	23,23	25,13	18,76	19,27	24,18	128,92	125,49
Magyar/EU átlag	39,99	30,70	49,71	57,00	51,31	66,16	50,31	46,95	42,87	59,73	58,26	35,34	40,20	53,35	150,96	132,71
F	51,78	75,00	44,86	36,78	45,88	43,83	51,29	52,17	49,53	49,24	45,27	63,39	59,93	40,82	64,40	68,11
I	48,26	60,50	42,54	24,51	29,34	28,41	32,76	32,66	30,89	31,36	45,27	54,38	33,53	38,32	70,46	114,29
Esp	42,03	50,43	29,42	25,03	30,24	26,54	23,66	27,51	32,56	33,64	23,53	46,23	27,23	28,59	61,83	105,00
átlag	47,36	61,98	38,94	28,77	35,15	32,93	35,90	37,45	37,66	38,08	38,03	54,67	33,86	38,05	69,61	112,39
Magyarország	17,95	19,56	20,64	17,90	18,98	28,96	23,65	20,93	19,23	23,23	25,13	18,76	19,27	24,18	128,92	125,49
Magyar/EU 3	37,91	31,56	53,01	62,21	53,98	87,95	65,86	55,88	51,06	61,00	66,10	34,74	57,61	63,55	185,21	111,65

**Az Európai Unió tagországai és Magyarország termelői árai, euró /100 kg
Körte**

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	90-91 átlag	92-93 átlag	99-00 átlag	99-00 90-91 %	99-00 92-93 %
B	70,36	48,74	54,65	49,92	38,15	45,52	47,38	42,85	58,27	48,84	50,52	59,55	52,29	49,68	83,43	95,02
DK	73,06	105,20	63,51	31,71	40,35	54,95	64,95	62,80	69,93	88,45	55,50	89,13	47,61	71,98	80,75	151,18
D	68,89	74,28	36,14	36,46	45,46	30,40	43,49	49,29	44,98	47,67	43,79	71,59	36,30	45,73	63,88	125,97
GR	59,02	72,38	54,84	55,39	52,80	77,89	72,53	73,97	71,70	64,49	72,80	65,70	55,12	68,65	104,48	124,55
Esp	53,50	53,10	29,95	31,21	29,32	35,99	29,38	25,82	49,67	30,92	36,36	53,30	30,58	33,64	63,12	110,01
F	67,54	87,91	40,30	51,25	49,07	50,42	50,82	60,04	68,62	59,30	72,18	77,73	45,78	65,74	84,58	143,62
IRL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I	51,41	63,81	48,84	39,36	40,56	40,85	35,81	46,97	40,26	41,80	-	57,61	44,10	41,80	72,56	94,78
L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NL	70,50	63,61	51,43	37,24	37,99	39,07	59,35	49,76	56,31	55,36	54,64	67,06	44,34	55,00	82,02	124,06
A	-	-	-	-	-	53,56	34,61	61,63	76,87	50,80	37,72	-	-	44,26	-	-
P	43,17	35,59	35,53	36,86	34,52	42,36	56,94	41,08	79,95	48,62	49,96	39,38	36,20	49,29	125,16	136,17
FIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S	-	-	-	-	-	47,17	61,42	60,00	-	-	-	-	-	-	-	-
UK	67,91	66,76	56,26	48,85	56,30	55,85	56,76	62,04	61,10	60,24	61,72	67,34	52,56	60,98	90,56	116,03
EU átlag	62,54	67,14	47,15	41,83	42,45	47,84	51,12	53,02	61,61	54,23	53,52	64,84	44,49	53,87	83,09	121,10
Magyarország	15,17	20,23	13,40	13,21	19,31	15,31	11,35	16,88	17,93	16,34	18,11	17,70	13,31	17,23	97,32	129,45
Magyar/EU átlag	24,26	30,13	28,43	31,59	45,50	32,00	22,21	31,83	29,10	30,13	33,84	27,19	29,28	30,01	110,34	102,48
Esp	53,50	53,10	29,95	31,21	29,32	35,99	29,38	25,82	49,67	30,92	36,36	53,30	41,53	30,58	57,37	73,64
I	51,41	63,81	48,84	39,36	40,56	40,85	35,81	46,97	40,26	41,80	-	57,61	44,10	41,80	72,56	94,78
F	67,54	87,91	40,30	51,25	49,07	50,42	50,82	60,04	68,62	59,30	72,18	77,73	45,78	65,74	84,58	143,62
átlag	57,48	68,27	39,70	40,61	39,65	42,42	38,67	44,28	52,85	44,01	54,27	62,88	40,15	49,14	78,15	122,39
Magyarország	15,17	20,23	13,40	13,21	19,31	15,31	11,35	16,88	17,93	16,34	18,11	17,70	13,31	17,23	97,32	129,45
Magyar/EU 3	26,39	29,63	33,76	32,53	48,71	36,09	29,36	38,12	33,92	37,13	33,37	28,01	33,15	35,25	124,53	105,77

Forrás: Agricultural prices 5 C EUROSTAT, Agricultural Statistics, 2001. EUROSTAT, Magyar Statisztikai Évkönyv és Statisztikai Havi Közlemények, KSH

Egyes EU országok termelői árainak konvergenciája, százalék (100 = nevezőben levő ország)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Vágómarha (Tehén B+C + fiatal élőmarha átlaga)											
D/F	92,2	87,0	91,7	93,6	93,2	95,5	91,4	89,3	86,9	-	-
D/I	99,4	83,6	88,4	97,5	101,3	102,1	96,0	93,2	96,3	-	-
F/I	107,8	96,2	96,4	104,1	108,7	106,8	105,0	104,4	110,7	110,2	-
Vágósertés											
ESP/DK	116,1	122,6	117,9	115,0	114,3	116,9	117,3	119,0	119,9	115,5	115,8
ESP/NL	108,9	106,7	109,6	110,5	106,4	105,7	102,7	103,9	114,1	112,5	109,0
NL/DK	106,6	114,9	107,6	104,1	107,5	110,7	114,2	114,6	105,1	102,6	106,3
ESP/A	-	-	-	-	-	91,8	94,6	92,4	90,1	91,2	94,7
Vágócsirke											
D/F	108,4	107,5	107,4	109,4	110,3	111,0	107,2	108,4	105,5	106,6	105,4
D/NL	100,4	102,4	105,2	106,7	106,5	111,2	109,1	107,7	109,7	116,2	114,2
F/NL	92,6	95,3	98,0	97,5	96,5	100,2	101,7	99,3	104,0	109,0	108,4
F/A	-	-	-	-	-	79,7	86,1	89,8	84,3	80,2	84,0
Pecsenyebárány											
ESP/UK	-	-	207,3	165,9	163,0	161,5	157,3	148,6	178,6	183,0	-
ESP/I	-	-	105,7	101,6	109,1	115,0	121,2	107,5	95,3	93,0	-
Tej 3,7 % zsirtartalommal											
D/F	110,9	112,2	111,1	106,1	102,6	100,6	99,9	100,3	103,5	101,1	102,2
D/NL	101,5	98,2	96,6	94,1	94,3	93,1	97,7	96,6	96,5	-	101,6
F/NL	91,5	87,5	86,9	88,7	91,9	92,5	97,8	96,4	93,2	-	99,4
F/A	-	-	-	-	-	103,7	103,7	104,5	103,2	101,5	104,7
Lágy búza											
D/F	103,6	99,8	104,6	100,5	104,6	100,5	102,9	99,3	98,0	98,0	104,6
D/UK	102,8	96,5	100,8	103,2	100,1	93,5	98,3	95,2	98,5	97,4	106,3
F/UK	99,2	96,7	96,4	102,7	95,8	93,1	95,5	95,9	100,5	99,5	101,6
F/A	-	-	-	-	-	109,7	102,5	111,4	107,6	106,7	102,3

Egyes EU országok termelői árainak konvergenciája, százalék (100 = nevezőben levő ország)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Árpa											
D/F	106,8	95,5	105,2	98,7	101,4	95,5	99,4	100,6	95,1	92,2	95,5
D/ESP	85,8	82,2	93,0	90,8	91,6	79,6	91,3	84,7	86,7	85,5	89,7
F/ESP	80,3	86,1	88,3	92,1	90,3	83,4	91,8	84,1	91,2	92,7	93,9
F/A	-	-	-	-	-	115,7	97,7	105,8	105,9	112,6	114,0
Kukorica											
D/F	109,4	99,8	108,3	95,0	114,9	111,1	103,6	110,2	116,3	93,9	93,3
D/ESP	84,7	85,8	84,7	71,2	84,9	87,6	86,7	88,0	90,3	82,0	80,2
F/ESP	77,4	86,0	78,2	74,9	73,9	78,8	83,7	79,8	77,6	87,3	86,0
F/A	-	-	-	-	-	93,2	106,7	111,8	101,5	115,7	110,1
Cukorrépa											
D/F	131,1	120,0	125,5	109,8	113,5	118,7	101,7	111,0	114,4	105,5	-
D/NL	91,3	85,2	88,4	80,9	78,7	77,2	68,9	68,7	57,0	78,2	-
F/NL	69,7	71,0	70,5	73,7	69,4	65,0	67,7	61,9	49,8	74,1	-
I/D	132,3	139,3	137,2	145,5	131,9	127,8	162,5	141,3	119,7	124,0	-
F/A	-	-	-	-	-	74,2	76,2	72,4	73,3	70,6	-
Napraforgómag											
F/ESP	88,9	64,6	130,3	92,4	98,1	92,8	101,6	98,1	93,4	95,0	111,9
F/I	-	-	-	-	-	103,6	114,9	113,6	107,9	114,3	131,3
I/ESP	-	-	-	-	-	89,6	88,4	86,4	86,6	83,1	85,2
F/A	-	-	-	-	-	154,9	120,5	99,4	108,9	136,1	132,9

^{1/} itt és a továbbiakban az EU tagállamok ország jelei

Forrás: Agricultural prices 5 C EUROSTAT alapján saját számítás

**Spanyolország és Portugália termelői árainak konvergenciája
a csatlakozás után, euró/100 kg**

Megnevezés	Lágy búza					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Német ár	188,9	192,5	162,9	150,4	135,8	118,4
Francia ár	127,4	143,0	148,7	149,7	132,0	113,1
Német és francia ár számtani átlaga	158,2	167,8	155,8	150,1	133,9	115,8
Portugál ár	310,9	299,1	274,4	183,2	150,7	124,7
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	196,6	178,3	176,1	122,1	112,5	107,7
Spanyol ár	201,0	207,6	197,4	179,5	160,5	133,2
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	127,1	123,8	126,7	119,6	119,9	115,0

Megnevezés	Kukorica					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Német ár	213,8	203,7	179,0	136,0	139,3	117,2
Francia ár	200,2	185,9	163,5	143,1	134,5	125,6
Német és francia ár számtani átlaga	207,0	194,8	171,3	139,6	136,9	121,4
Portugál ár	295,6	275,3	223,6	171,3	153,2	130,3
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	142,8	141,3	130,6	122,8	111,9	107,3
Spanyol ár	202,8	216,7	211,3	191,0	160,7	146,0
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	98,0	111,2	123,4	136,9	117,4	120,3

Megnevezés	Napraforgó					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Német ár	-	-				
Francia ár	-	-	395,4	206,9	190,1	199,5
Német és francia ár számtani átlaga	-	-	395,4	206,9	190,1	199,5
Portugál ár	536,4	565,2	560,4	238,9	233,9	184,4
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	-	-	141,7	115,5	123,0	92,4
Spanyol ár	382,1	503,9	444,6	223,9	187,1	178,3
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	-	-	112,4	108,2	98,4	89,4

6. melléklet folytatása

**Spanyolország és Portugália termelői árainak konvergenciája
a csatlakozás után, euró/100 kg**

Megnevezés	Cukorrépa					
	1985	1986	1990	1993	1996	1999
Német ár	40,6	39,9	40,5	36,4		34,8
Francia ár	30,0	30,9	32,1	33,2	36,9	33,0
Német és francia ár számtani átlaga	35,3	35,4	36,3	34,8	36,9	33,9
Portugál ár	-	46,2	43,1	45,1	48,0	-
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	-	130,5	118,7	129,6	130,1	-
Spanyol ár	56,0	52,4	57,4	53,4	-	-
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	158,7	148,0	158,1	153,4	-	-

Megnevezés	Fiatal szarvasmarha, élő					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Német ár	1856,0	1759,2	1822,0	1802,3	1567,9	-
Francia ár	1906,9	1868,9	1850,7	1835,7	1590,8	1664,6
Német és francia ár számtani átlaga	1881,5	1814,1	1836,4	1819,0	1579,4	1664,6
Portugál ár	3935,8	3873,6	4030,4	3628,9	2897,5	-
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	209,2	213,5	219,5	199,5	183,5	-
Spanyol ár	1959,0	1785,4	2078,8	2072,9	1616,0	1771,7
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	104,1	98,4	113,2	114,0	102,3	106,4

Megnevezés	Sertéshús, II. oszt.					
	1985	1986	1990	1993	1996	1999
Német ár	1545,2	1381,5	1354,7	0,0	1596,7	1007,2
Dán ár	1642,4	1381,5	1213,0	1097,0	1405,0	911,8
Német és dán ár számtani átlaga	1593,8	1381,5	1283,9	1097,0	1500,9	959,5
Portugál ár	2256,2	1916,4	1715,3	1363,2	1670,4	1147,9
Portugál ár/ német + dán ár átlaga, %	141,6	138,7	133,6	124,3	111,3	119,6
Spanyol ár	1859,4	1899,1	1828,8	1438,3	1793,9	1204,0
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	116,7	137,5	142,4	131,1	119,5	125,5

6. melléklet folytatása

**Spanyolország és Portugália termelői árainak konvergenciája
a csatlakozás után, euró/100 kg**

Megnevezés	Vágócsirke					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Német ár	883,4	832,3	799,2	779,8	768,5	691,1
Francia ár	885,3	837,0	737,3	712,9	692,5	655,9
Német és francia ár számtani átlaga	884,4	834,7	768,3	746,4	730,5	673,5
Portugál ár	1081,1	911,8	671,3	887,2	778,4	815,4
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	122,2	109,2	87,4	118,9	106,6	121,1
Spanyol ár	934,5	889,1	977,4	900,7	748,6	866,3
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	105,7	106,5	127,2	120,7	102,5	128,6

Megnevezés	Tej, 3,7% zsírtartalommal					
	1985	1986	1990	1993	1996	1999
Német ár	27,06	28,48	29,86	29,92	28,70	28,47
Francia ár	26,05	26,76	26,92	28,20	28,72	28,11
Német és francia ár számtani átlaga	26,56	27,62	28,39	29,06	28,71	28,29
Portugál ár	35,22	32,33	32,02	29,52	28,98	28,51
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	132,6	117,1	112,8	101,6	100,9	100,8
Spanyol ár	-	-	29,49	25,67	27,45	27,33
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	-	-	103,9	88,3	95,6	96,6

Megnevezés	Tojás, ezer darab					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Német ár	70,3	71,2	75,2	75,3	83,9	68,3
Francia ár	53,8	48,4	48,8	47,6	48,7	45,2
Német és francia ár számtani átlaga	62,1	59,8	62,0	61,5	66,3	56,8
Portugál ár	73,0	65,9	71,4	62,2	57,6	51,9
Portugál ár/ német + francia ár átlaga, %	117,6	110,2	115,2	101,2	86,9	91,4
Spanyol ár	76,7	63,0	75,8	71,3	69,9	67,6
Spanyol ár/ német + francia ár átlaga, %	123,6	105,4	122,3	116,0	105,4	119,1

6. melléklet folytatása

**Spanyolország és Portugália termelői árainak konvergenciája
a csatlakozás után, euró/100 kg**

Megnevezés	Étkezési alma					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Olasz ár	380,5	350,5	482,6	245,1	327,6	313,6
Francia ár	372,3	397,1	517,8	367,8	512,9	492,4
Olasz és francia ár számtani átlaga	376,4	373,8	500,2	306,5	420,3	403,0
Portugál ár	460,4	352,2	386,6	407,0	328,3	283,8
Portugál ár/ olasz + francia ár átlaga, %	122,3	94,2	77,3	132,8	78,1	70,4
Spanyol ár	222,7	310,0	420,3	250,3	236,6	235,3
Spanyol ár/ olasz + francia ár átlaga, %	59,2	82,9	84,0	81,7	56,3	58,4

Megnevezés	Étkezési körte					
	1985	1986	1990	1993	1996	2000
Olasz ár	413,0	529,6	514,1	393,6	358,1	418,0
Francia ár	434,1	579,4	675,4	512,5	508,2	721,8
Olasz és francia ár számtani átlaga	423,6	554,5	594,8	453,1	433,2	569,9
Portugál ár	400,1	281,0	431,7	368,6	569,4	499,6
Portugál ár/ olasz + francia ár átlaga, %	94,5	50,7	72,6	81,4	131,5	87,7
Spanyol ár	196,1	394,2	535,0	312,1	293,8	363,6
Spanyol ár/ olasz + francia ár átlaga, %	46,3	71,1	90,0	68,9	67,8	63,8

Megnevezés	Vöröshagyma					
	1985	1986	1990	1993	1996	1999
Olasz ár	297,3	322,2	374,5	342,7	321,3	327,0
Francia ár	244,3	261,8	297,9	411,5	431,2	440,6
Olasz és francia ár számtani átlaga	270,8	292,0	336,2	377,1	376,3	383,8
Portugál ár	123,8	128,0	220,5	252,9	191,8	179,7
Portugál ár/ olasz + francia ár átlaga, %	45,7	43,8	65,6	67,1	51,0	46,8
Spanyol ár	90,8	90,8	178,4	186,0	110,0	104,1
Spanyol ár/ olasz + francia ár átlaga, %	33,5	31,1	53,1	49,3	29,2	27,1

6. melléklet folytatása

**Spanyolország és Portugália termelői árainak konvergenciája
a csatlakozás után, euró/100 kg**

Megnevezés	Uborka					
	1985	1986	1990	1993	1996	1999
Olasz ár	380,7	421,1	645,4	485,8	451,8	533,3
Francia ár	612,2	623,6	791,1	740,2	768,5	-
Olasz és francia ár számtani átlaga	496,5	522,4	718,3	613,0	610,2	533,3
Portugál ár	230,3	308,0	185,5	253,2	250,4	-
Portugál ár/ olasz + francia ár átlaga, %	46,4	59,0	25,8	41,3	41,0	-
Spanyol ár	232,6	230,8	438,5	462,6	427,6	400,5
Spanyol ár/ olasz + francia ár átlaga, %	46,9	44,2	61,1	75,5	70,1	75,1

Megnevezés	Paradicsom					
	1985	1986	1990	1993	1996	1999
Olasz ár	335,0	372,2	534,1	437,7	408,9	496,0
Francia ár	541,6	576,5	681,2	669,3	870,2	720,5
Olasz és francia ár számtani átlaga	438,3	474,4	607,7	553,5	639,6	608,3
Portugál ár	124,1	127,1	232,7	324,0	0,0	-
Portugál ár/ olasz + francia ár átlaga, %	28,3	26,8	38,3	58,5	0,0	-
Spanyol ár	204,1	192,3	400,3	322,4	306,2	469,2
Spanyol ár/ olasz + francia ár átlaga, %	46,6	40,5	65,9	58,2	47,9	77,1

Forrás: Agricultural prices 5 C EUROSTAT alapján saját számítás

7. melléklet

Az EU és Magyarország főbb termékeinek termelői árai 2001-ben
2001 első félév

Megnevezés	2000. évi ár EU	Árváltozás 2001 első félév EU	2001 első félévi ár EU	2001 első félévi ár magyar	Magyar/ EU ár
	euró/100 kg	%	euró/100 kg		%
Sertés	112,17	109,10 ^{1/}	122,38	122,44	100
Broiler	74,47	106,9 ^{2/}	79,61	73,40	92
Tojás	5,71	85,7 ^{2/}	4,89	4,66	95
Búza	11,69	99,8 ^{3/}	11,67	12,62	108
Árpa	11,37	94,2 ^{4/}	10,71	10,17	95

2001. I. – X. hónap

Megnevezés	2000. évi ár EU	Árváltozás 2001. I. – X. hónapban EU	2001. I. – X. hónapban EU ár	2001. I. – X. hónapban magyar ár	Magyar/ EU ár
	euró/100 kg	%	euró/100 kg		%
Sertés	112,17	98,0 ^{1/}	109,93	130,61	119
Broiler	74,47	105,2 ^{2/}	78,34	75,39	96
Tojás	5,71	95,7 ^{2/}	5,46	4,54	83
Búza	11,69	97,3 ^{3/}	113,7	9,01	79
Árpa	11,37	87,3 ^{4/}	9,93	10,05	101

^{1/} Németország, Franciaország, Olaszország, Hollandia, Belgium, Egyesült Királyság, Írország, Dánia, Ausztria árainak átlaga;

^{2/} kivéve Írország;

^{3/} kivéve Hollandia, Ausztria és Írország

^{4/} kivéve Hollandia és Írország

Forrás: Agrár Európa egyes számai, EUROSTAT, Statisztikai Havi Közlemények, KSH

8. melléklet

**Várható gazdasági növekedés a világ egyes régióiban
(A GDP évi százalékos változása)**

Megnevezés	Forrás	2000	2001	2002	2003	2004
Világ	FAPRI	4,3	3,5	3,7	3,8	3,4
OECD országok	OECD	4,2	3,3	3,2	3,3	3,3
EU	OECD	3,4	3,1	3,0	3,0	3,0
EU	FAPRI	3,4	3,1	2,9	2,7	2,4
USA	FAPRI	5,1	2,7	4,4	4,6	4,6

Forrás: FAPRI 2001 Agricultural Outlook, Iowa, USA, OECD Agricultural Outlook, 2001, Paris

9. melléklet

**Az Európai Unió várható intervenciósi árai, 2000-2004
euró/tonna**

Megnevezés	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004
Cereáliák	110,3	101,3	101,3	101,3
Rizs	315,9	315,9	315,9	315,9
Fehér cukor	631,9	631,9	631,9	631,9
Cukorrépa, alap ár	47,7	47,7	47,7	47,7
Kompenzáció	54,3	58,7	63,0	63,0
	2000	2001	2002	2003
Szarvasmarha	3242	3013	2780	2780
Sertés, alap ár	1510	1510	1510	1510
Tej	310	310	310	310
Vaj	3282	3282	3282	3282
SMP	2055	2055	2055	2055

Forrás: FAPRI 2001 Agricultural Outlook, Iowa, USA és OECD Agricultural Outlook, 2001, Paris

10. melléklet

**Az Európai Unióban várható termelői árak a különböző prognózisok szerint
euró/tonna**

Megnevezés	Forrás	99/00	00/01	02/03	03/04	Index,% 2003-2004/ 2000-2001
Búza	EU	108	103	104	106	103
Sz.takarmány	EU	98	91	93	94	103
Rizs	EU	242	251	259	258	103
Repccemag	EU	198	202	204	214	106
		2000	2001	2002	2003	Index,% 2003/2001
Marhahús,R3	EU	2790	2550	2230	2240	88
Marhahús	FAPRI	2360	2110	2090	2020	96
Sertéshús	EU	1290	1230	1180	1230	100
Sertéshús	FAPRI	1420	1490	1470	1380	93
Baromfihús	EU	980	970	950	940	97
Baromfihús	FAPRI	1120	1200	1160	1130	95
Juhhús	EU	3140	3000	2860	2860	95
Juhhús	FAPRI	3570	3230	3380	3040	94
Tej, liter	EU	335	322	321	321	100
Tej	FAPRI	288	286	283	281	98

Forrás: FAPRI 2001 Agricultural Outlook, Iowa, USA és OECD Agricultural Outlook, 2001, Paris, Prospects for agricultural markets, 2001-2008 EU-DG VI. 2000. July

Várható világpiaci termelői árak a különböző előrejelzések szerint
USD/100 kg

Megnevezés	Forrás	2000	2001	2002	2003	Index,% 2003/ 2001
Búza ^{1/}	OECD	124	123	128	131	107
	FAPRI	121	130	132	137	105
Kukorica ^{2/}	OECD	88	91	99	102	112
	FAPRI	89	97	99	100	103
Árpa ^{3/}	FAPRI	121	128	129	133	104
Repcemag ^{4/}	FAPRI	190	181	184	184	102
Rizs ^{5/}	OECD	195	210	227	233	111
	FAPRI	197	207	221	224	108
Cukor ^{6/}	FAPRI	177	185	193	199	108
Marhahús ^{7/}	OECD	1547	1522	1669	1719	113
	FAPRI	1535	1642	1675	1690	103
Sertéshús ^{8/}	OECD	987	916	763	848	93
	FAPRI	986	895	762	914	102
Csirkehús ^{9/}	OECD	1224	1189	1173	1202	101
	FAPRI	1239	1258	1263	1264	100
Tej ^{10/}	FAPRI	272	277	260	273	99

¹ FOB US Gulf

² US yellow maize, FOB Gulf

³ FOB Pacific Northwest

⁴ CIF Hamburg

⁵ FOB Bangkok

⁶ FOB Caribbean

⁷ Nebraska Direct Fed Steer price

⁸ US price Iowa-Minnesota, barrow and gilt price

⁹ Nagykereskedelmi, súlyozott brojler ár, USA 12 város

¹⁰ USA ár

Forrás: FAPRI 2001 Agricultural Outlook, Iowa, USA, OECD Agricultural Outlook, 2001, Paris és Prospects for agricultural markets, 2001-2008, EU-DG VI. 2001. July

**Az Európai Unió súlyozott termelői árainak és a magyar termelői áraknak a prognózisa 2001-2003
(lineáris trendszámítás eredményei)**

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Prognózis*		
												2001	2002	2003
Vágómarha														
magyar ár	93,50	69,35	68,28	76,01	89,20	93,02	81,61	78,60	87,60	79,00	79,56	80,94		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	135,69	127,30	135,77	145,32	143,16	130,53	114,94	118,62	114,81	118,46	114,06	111,44	108,82	106,20
EU-3(D,F, I) súlyozott számtani átlagár	142,29	129,87	142,51	154,59	154,19	137,65	119,30	119,14	124,02	128,56		119,31	116,86	114,41
Vágósertés														
magyar ár	87,78	69,78	78,16	82,80	93,93	103,41	88,67	104,06	94,20	76,24	91,14	130,38		
magyar ár (2001 prognózis)	87,78	69,78	78,16	82,80	93,93	103,41	88,67	104,06	94,20	76,24	91,14	95,18	96,34	97,51
EU-15 súlyozott számtani átlagár	130,16	131,44	135,91	105,01	105,77	115,37	130,01	131,26	84,47	106,12	112,17	102,40	99,96	97,51
EU-3(DK, E, NL) súlyozott számtani átlagár	115,44	118,89	120,06	92,82	95,97	104,27	116,38	118,05	81,35	76,32	99,44	87,42	84,74	82,05
Vágócsirke														
magyar ár	67,64	66,54	61,44	68,19	75,89	67,08	74,29	78,41	69,59	61,83	62,84	72,54		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	86,87	87,51	85,55	83,17	81,24	74,43	81,98	84,34	74,16	68,57	74,47	71,00	69,46	67,93
EU-3(D,F, NL) súlyozott számtani átlagár	76,06	74,34	73,71	72,95	72,56	70,72	73,10	75,75	70,07	63,27	65,42	66,05	65,12	64,19

Az Európai Unió súlyozott termelői árainak és a magyar termelői áraknak a prognózisa 2001-2003
(lineáris trendszámítás eredményei)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Prognózis*		
												2001	2002	2003
Pecsenyebárány														
magyar ár	-	-	166,11	137,36	198,45	202,82	211,63	226,79	197,96	192,70	182,22	211,79	216,02	220,24
EU-15 súlyozott számtani átlagár	-	-	178,48	162,83	185,83	186,80	223,44	229,75	200,47	193,72	219,98	225,50	231,01	236,53
EU-3(Esp, I, UK) súlyozott számtani átlagár	-	-	116,56	128,88	137,98	139,02	170,87	185,20	146,21	172,68		192,43	200,20	207,98
Tej														
magyar ár	15,72	15,94	15,71	18,27	20,00	18,62	18,46	21,34	23,56	24,04	24,78	27,07	26,95	27,98
EU-15 súlyozott számtani átlagár	29,17	28,76	29,26	29,20	29,09	30,26	29,66	29,92	29,22	28,73	29,41	29,50	29,52	29,55
EU-3(D,F, NL) súlyozott számtani átlagár	28,65	28,09	29,01	29,56	29,08	31,07	28,83	28,46	29,81	28,28	29,42	29,36	29,40	29,45
Tojás, 100 db														
magyar ár	3,73	4,00	4,50	4,93	4,89	4,30	5,02	5,44	5,10	4,11	4,81	4,11		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	5,44	5,50	5,73	5,83	5,60	5,26	6,16	5,61	4,88	4,85	5,71			
EU-3(D,F, NL) súlyozott számtani átlagár	5,77	5,85	5,76	5,69	5,74	5,60	6,20	5,55	4,91	4,28	5,44			

**Az Európai Unió súlyozott termelői árainak és a magyar termelői áraknak a prognózisa 2001-2003
(lineáris trendszámítás eredményei)**

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Prognózis*		
												2001	2002	2003
Búza														
magyar ár	7,56	5,95	6,67	8,74	7,48	6,72	12,71	9,81	6,43	7,87	10,69	8,99	9,85	10,09
EU-15 súlyozott számtani átlagár	16,33	16,80	16,65	15,24	13,79	13,66	13,62	12,60	11,46	11,50	11,69	10,37	9,78	9,18
EU-3(D,F, UK) súlyozott számtani átlagár	15,87	16,08	16,11	14,99	13,35	13,03	13,35	12,27	11,21	11,23	11,50	10,20	9,64	9,08
Árpa														
magyar ár	7,63	6,06	6,15	7,56	6,80	5,67	12,07	9,53	5,69	6,92	10,73	10,03		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	15,53	15,80	15,41	14,04	13,20	13,30	12,70	11,96	10,69	11,13	11,37	10,01	9,48	8,95
EU-3(D,F, Esp) súlyozott számtani átlagár	14,36	14,82	14,55	13,39	12,55	12,23	12,18	11,24	10,23	10,79	11,13	9,78	9,32	8,87
Kukorica														
magyar ár	10,73	7,29	6,95	9,46	7,97	7,94	10,40	7,35	5,81	6,05	9,65	8,83		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	18,87	20,06	17,35	15,99	14,43	15,30	15,09	12,90	12,76	12,80	13,26	11,18	10,49	9,79
EU-3(D,F, Esp) súlyozott számtani átlagár	17,37	18,89	16,02	14,84	13,20	14,07	13,99	11,91	11,44	12,48	12,78	10,60	9,98	9,37

Az Európai Unió súlyozott termelői árainak és a magyar termelői áraknak a prognózisa 2001-2003
(lineáris trendszámítás eredményei)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Prognózis*		
												2001	2002	2003
Rizs														
magyar ár	22,34	18,73	17,01	17,40	16,69	21,15	26,45	29,51	28,98	31,53	29,11	29,37	32,52	33,83
EU-15 súlyozott számtani átlagár	32,80	33,10	32,77	36,63	35,87	33,23	36,54	31,80	29,22	28,16	30,46	29,99	29,53	29,06
Burgonya														
magyar ár	12,99	12,77	11,96	12,09	14,71	20,47	10,67	8,15	12,28	11,16	13,07	14,22		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	13,72	15,04	10,40	7,83	16,07	21,84	10,13	8,90	14,24	16,78	9,56			
EU-3(D, F, NL) súlyozott számtani átlagár	11,82	11,66	8,44	4,74	12,67	19,01	7,06	6,21	11,96	14,50	6,00			
Cukorrépa														
magyar ár	23,13	19,80	19,37	18,79	23,16	22,99	23,28	27,07	19,84	21,22	26,34	26,35	25,44	25,88
EU-15 súlyozott számtani átlagár	41,67	43,22	41,78	40,63	43,46	43,62	43,32	41,61	39,32	38,18				
EU-3(D,F, NL) súlyozott számtani átlagár	37,82	38,67	36,82	35,85	40,45	41,03	38,91	38,57	39,76	39,16				

Az Európai Unió súlyozott termelői árainak és a magyar termelői áraknak a prognózisa 2001-2003
(lineáris trendszámítás eredményei)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Prognózis*		
												2001	2002	2003
Napraforgómag														
magyar ár	-	-	13,33	13,29	19,61	19,26	19,46	19,82	21,74	19,42	18,61	23,05	23,14	23,94
EU-15 súlyozott számtani átlagár	-	-	14,94	21,38	21,76	21,69	18,63	19,77	22,13	19,84	18,43			
EU-3(Esp, F, I) súlyozott számtani átlagár	-	-	14,82	21,21	21,35	21,49	18,51	19,64	22,03	19,81	18,46			
Vöröshagyma														
magyar ár	11,07	10,39	10,37	15,07	15,95	11,93	8,11	13,46	11,99	10,76	13,92	14,24		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	24,55	25,18	20,94	23,48	26,88	23,49	20,66	26,12	26,66	21,12				
EU-3(I, Esp, D) súlyozott számtani átlagár	23,77	24,13	20,11	22,05	22,66	18,21	16,66	21,19	20,16	16,81				
Paradicsom														
magyar ár	16,44	16,20	22,67	23,72	26,21	21,21	27,50	29,46	23,60	31,61	34,47	26,82	33,10	34,35
EU-15 súlyozott számtani átlagár	46,26	42,57	43,00	39,63	42,59	39,36	47,11	53,24	53,90	51,95	62,44	57,43	59,10	60,76
EU-3(GR, Esp, I) súlyozott számtani átlagár	49,14	42,73	44,24	39,62	39,64	33,72	37,45	45,78	48,81	50,72	59,79	50,64	51,63	52,63

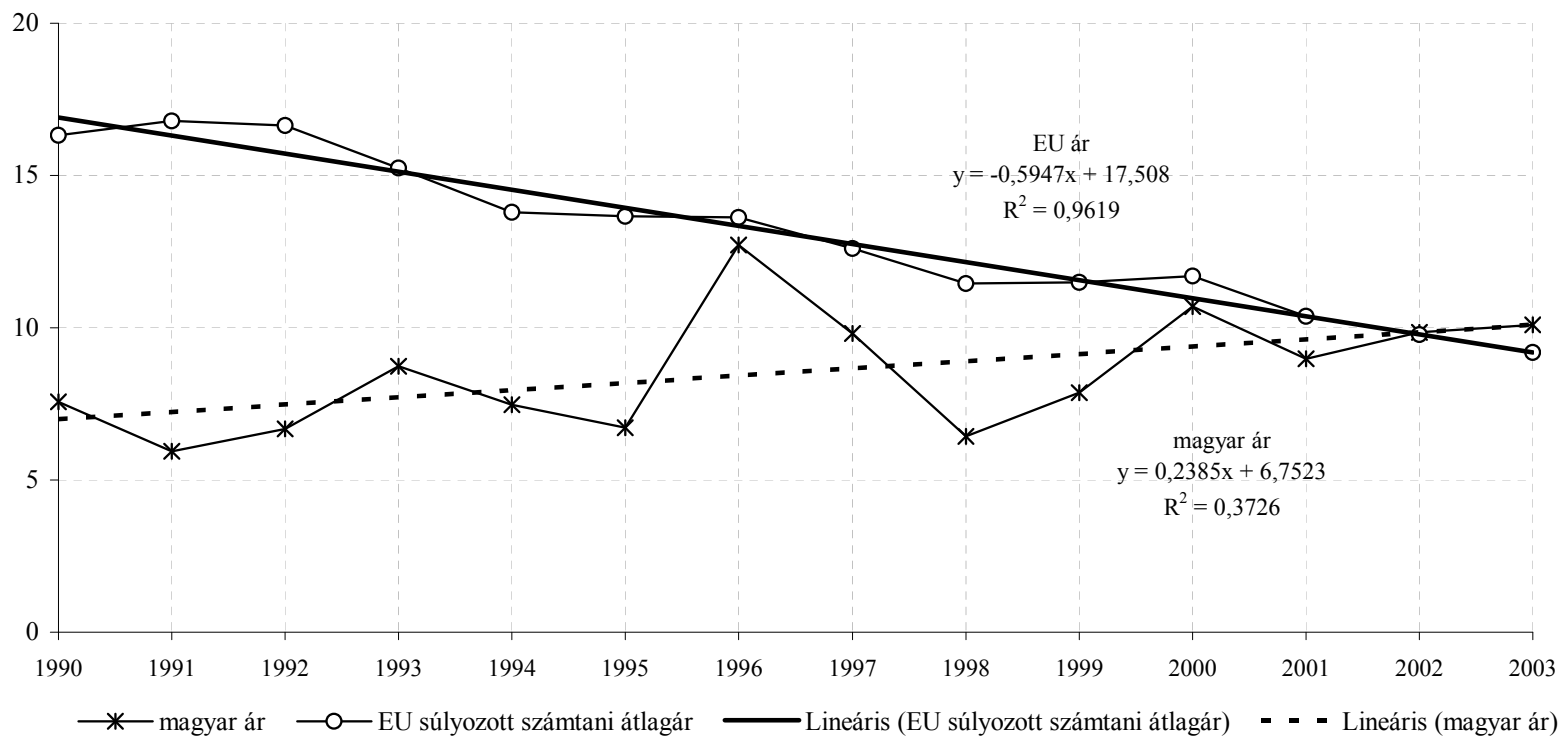
Az Európai Unió súlyozott termelői árainak és a magyar termelői áraknak a prognózisa 2001-2003
(lineáris trendszámítás eredményei)

Megnevezés	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Prognózis*		
												2001	2002	2003
Uborka														
magyar ár	36,89	24,67	29,29	45,28	40,93	29,89	42,27	39,46	32,21	41,78	52,53	41,35	45,54	46,70
EU-15 számtani átlagár	43,35	41,06	44,93	41,65	41,60	39,12	38,86	40,51	43,45	41,88				
EU 3 ár (D, E, I)	41,52	39,30	42,37	37,78	37,44	36,52	35,10	35,24	39,22	39,74				
Alma														
magyar ár	17,95	19,56	20,64	17,90	18,98	28,96	23,65	20,93	19,23	23,23	25,13	18,42	23,05	23,33
EU-15 súlyozott számtani átlagár	48,24	65,63	43,14	29,93	36,24	37,12	41,15	39,53	36,83	37,03	37,52	32,24	30,76	29,28
EU-3(F, I, Esp) súlyozott számtani átlagár	47,89	63,06	43,31	26,39	31,11	32,76	37,10	33,69	33,27	38,92	39,02	30,57	29,20	27,83
Körte														
magyar ár	15,17	20,23	13,40	13,21	19,31	15,31	11,35	16,88	17,93	16,34	18,11	8,86		
EU-15 súlyozott számtani átlagár	57,37	63,98	42,79	40,06	39,13	42,48	41,07	42,10	50,02	43,30	49,07			
EU-3(Esp, I, F) súlyozott számtani átlagár	53,37	64,26	44,62	40,49	41,18	41,81	38,39	48,40	46,22	40,20	46,46			

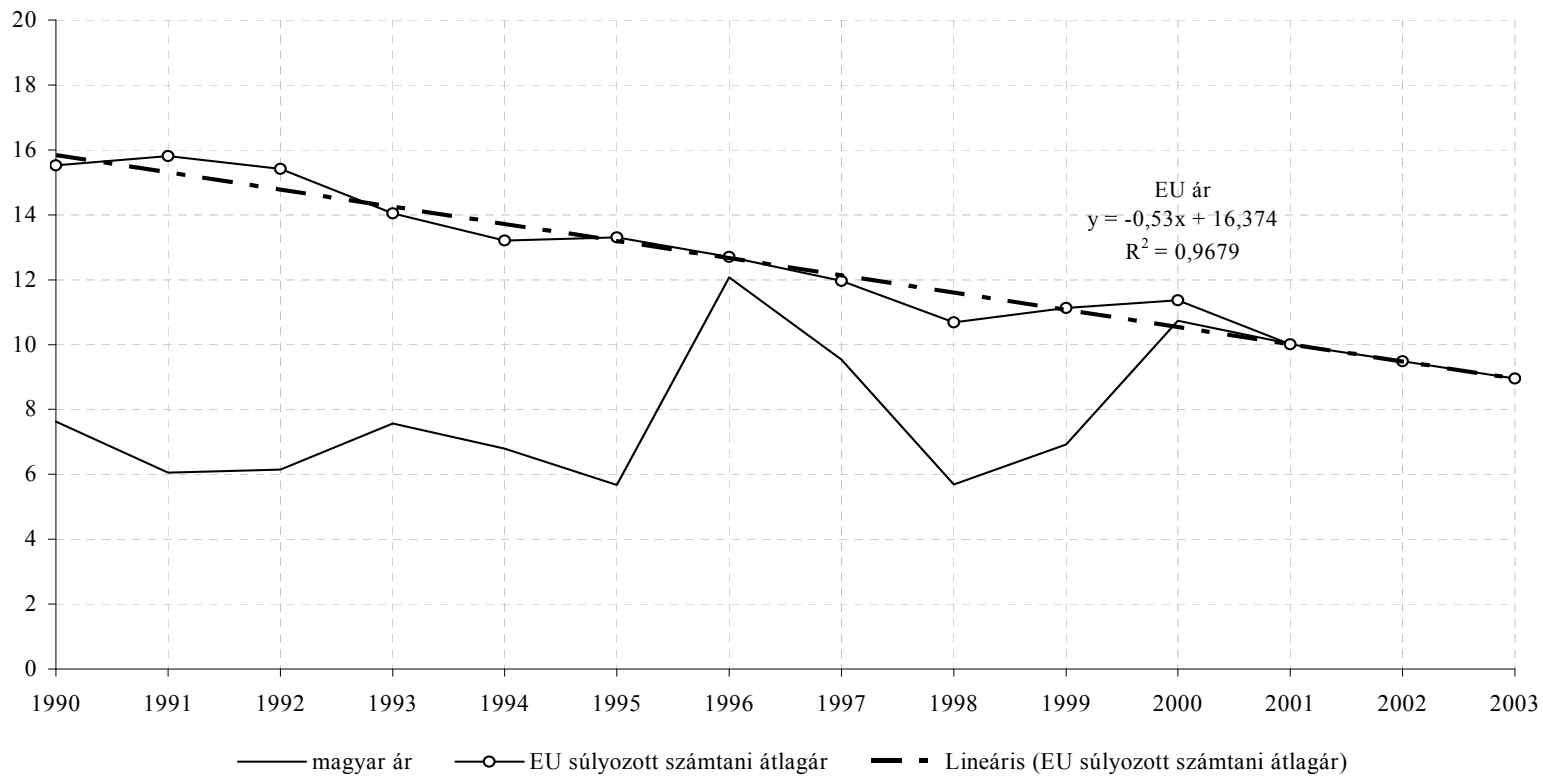
Forrás: Bürger Béláné számításai

A lineáris trendszámítás függvényeinek ábrái, euró/100 kg

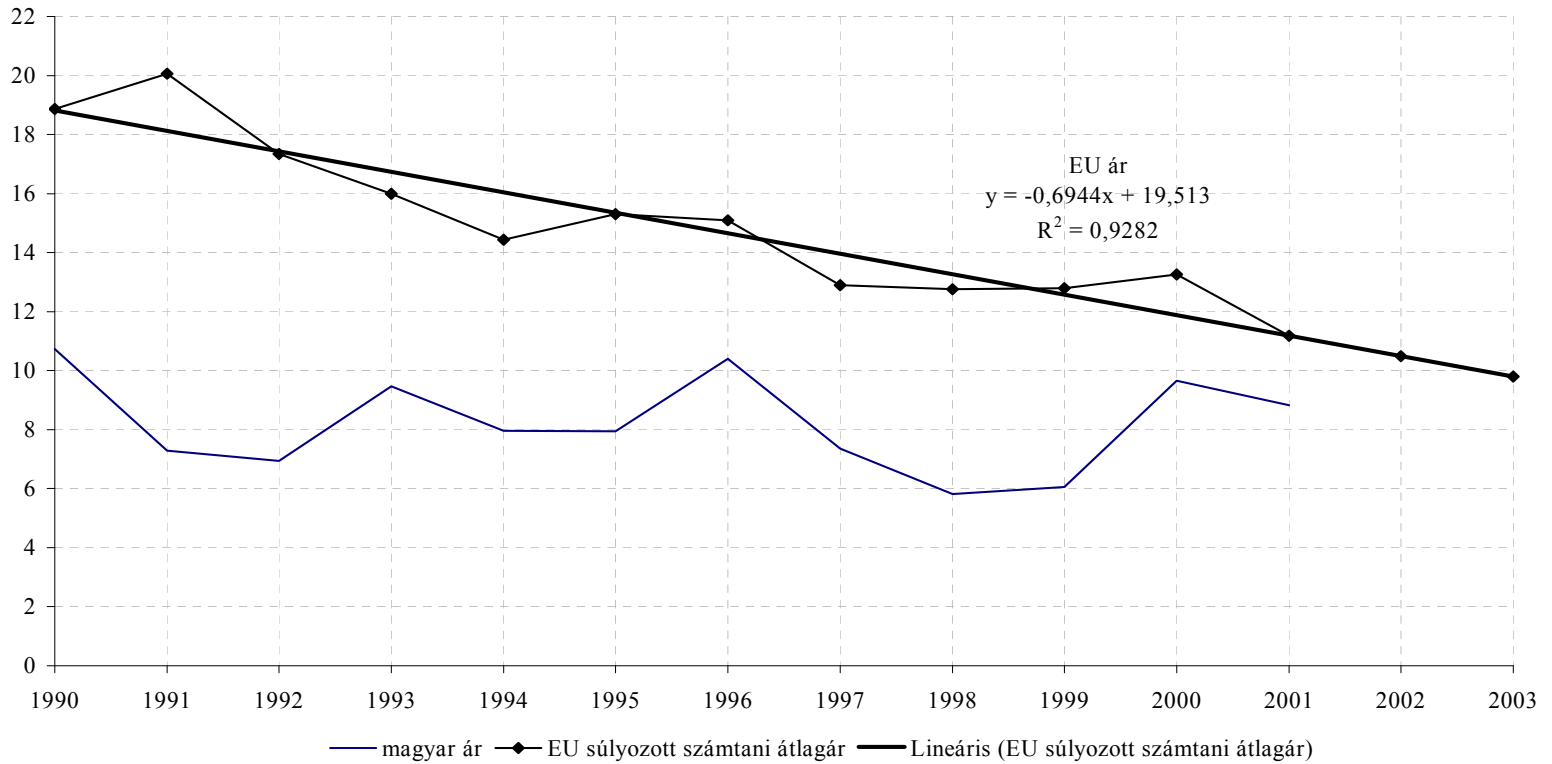
Búza

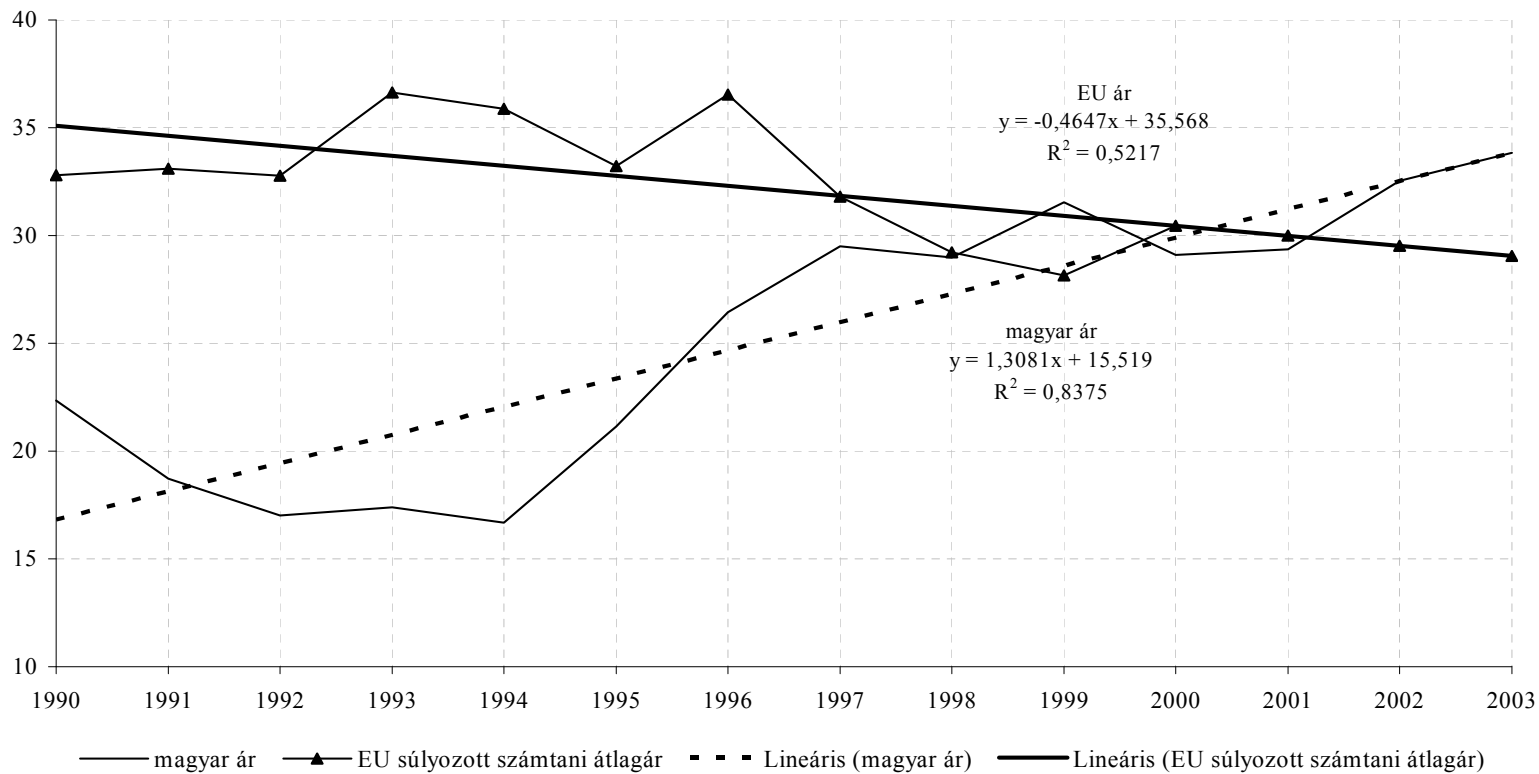
Árpa

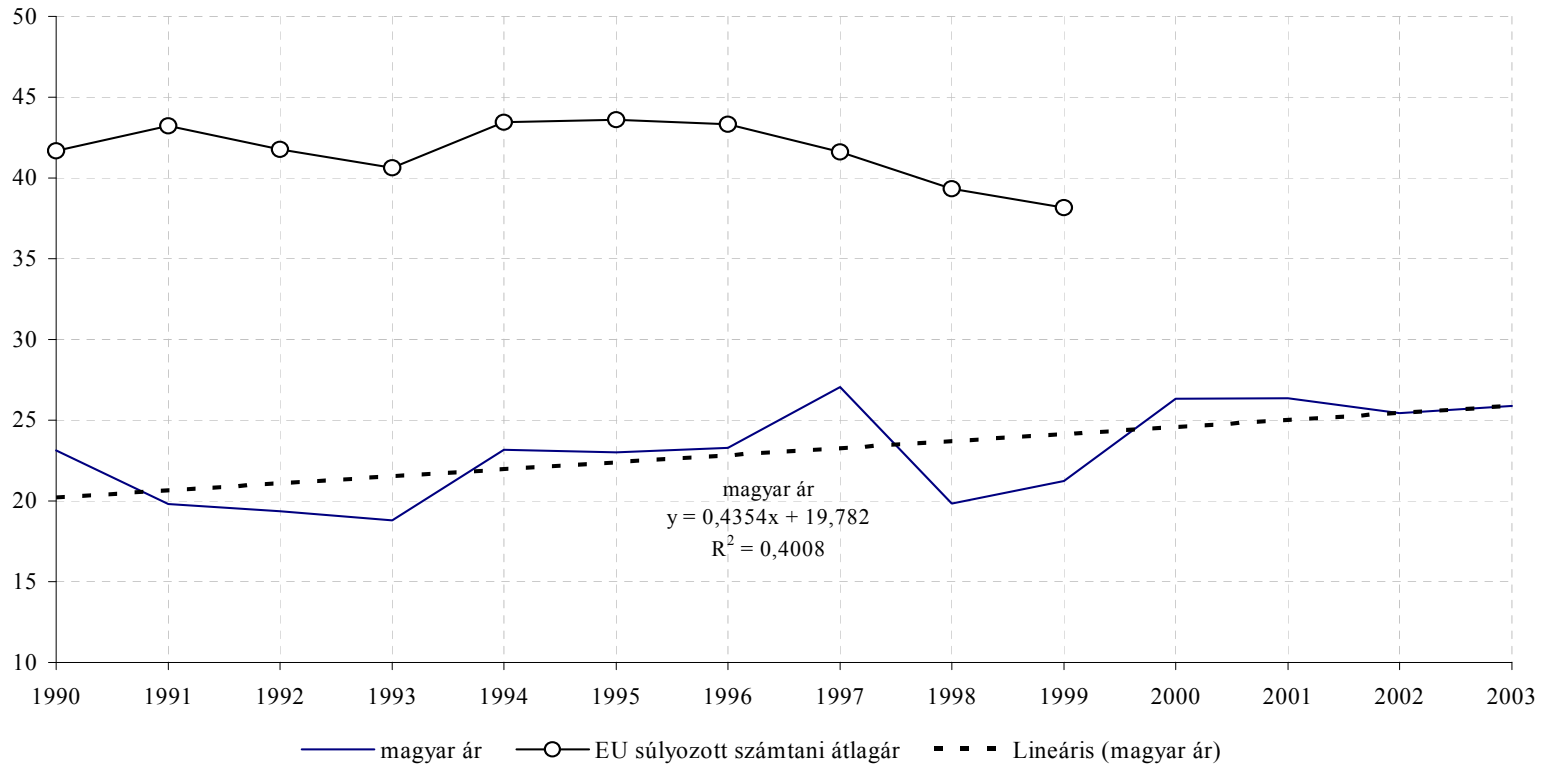

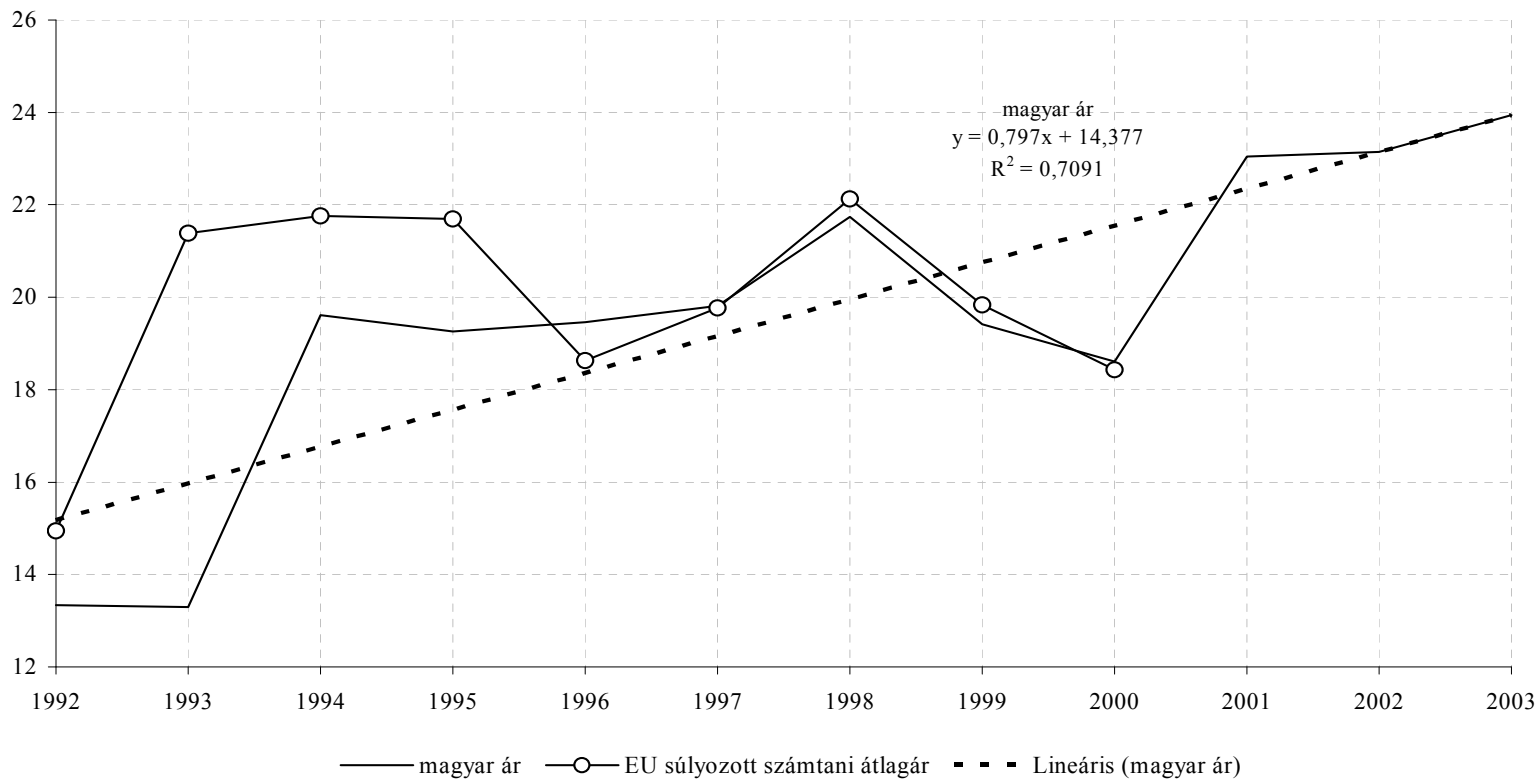
Kukorica

Rizs

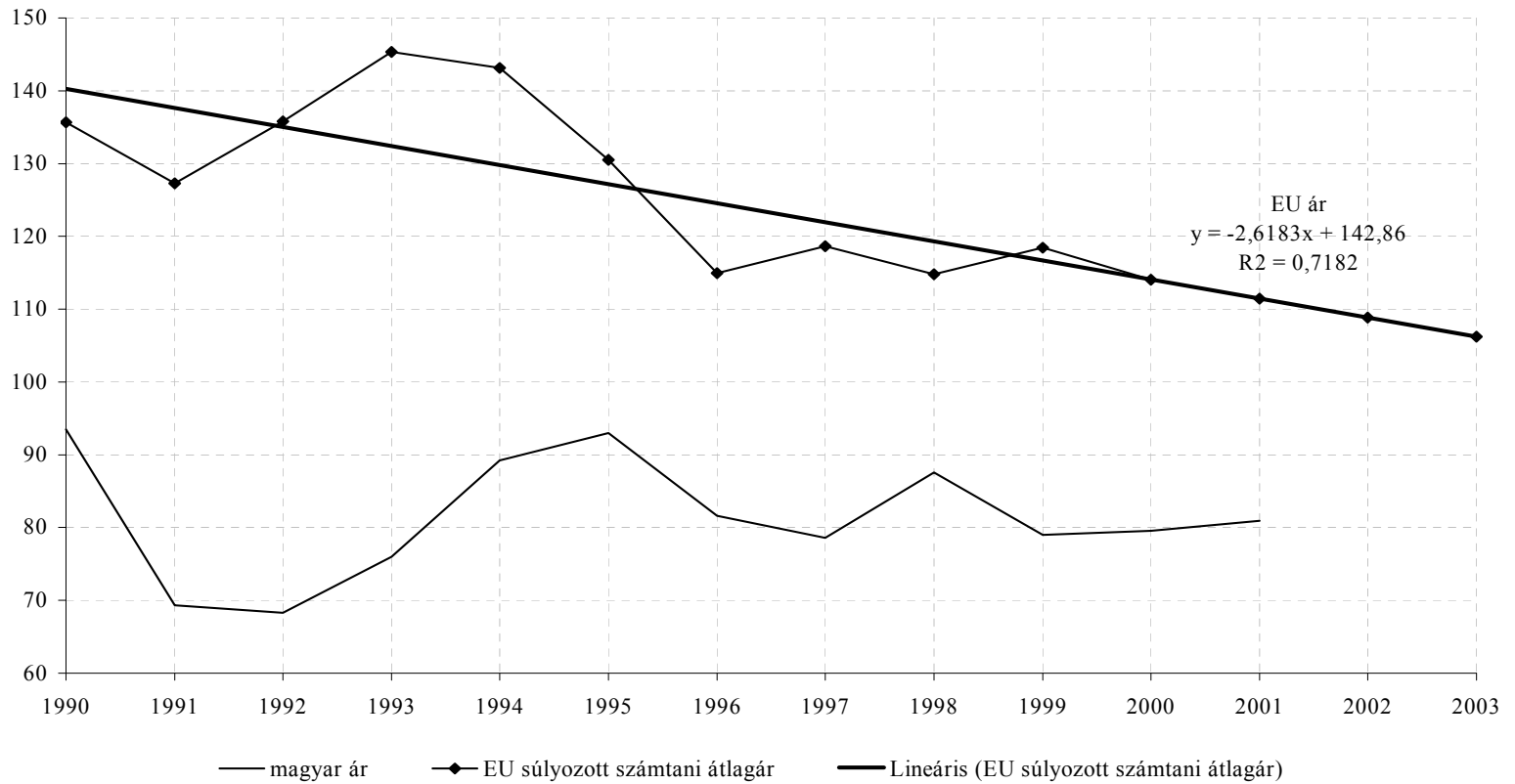

Cukorrépa

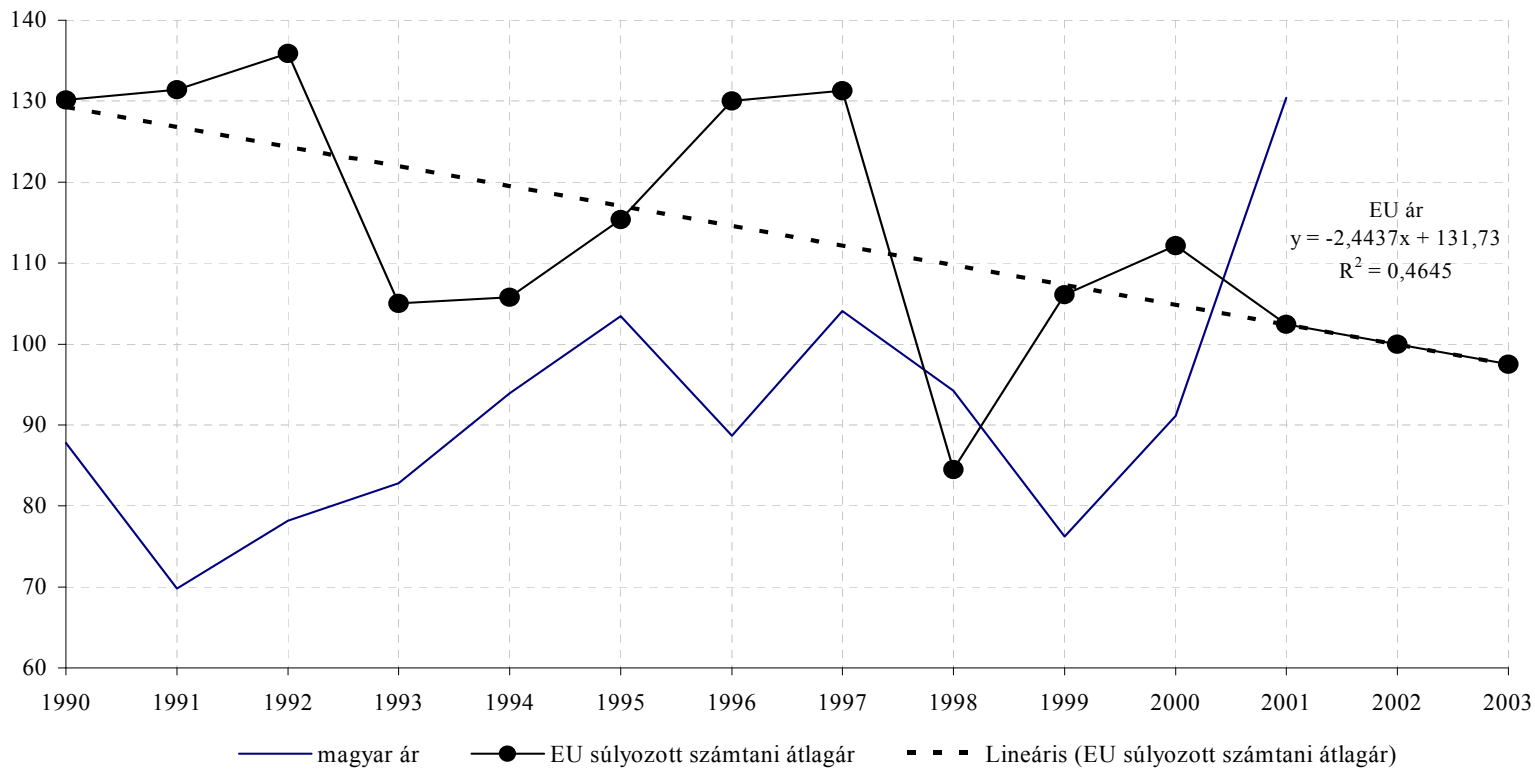
Napraforgómag

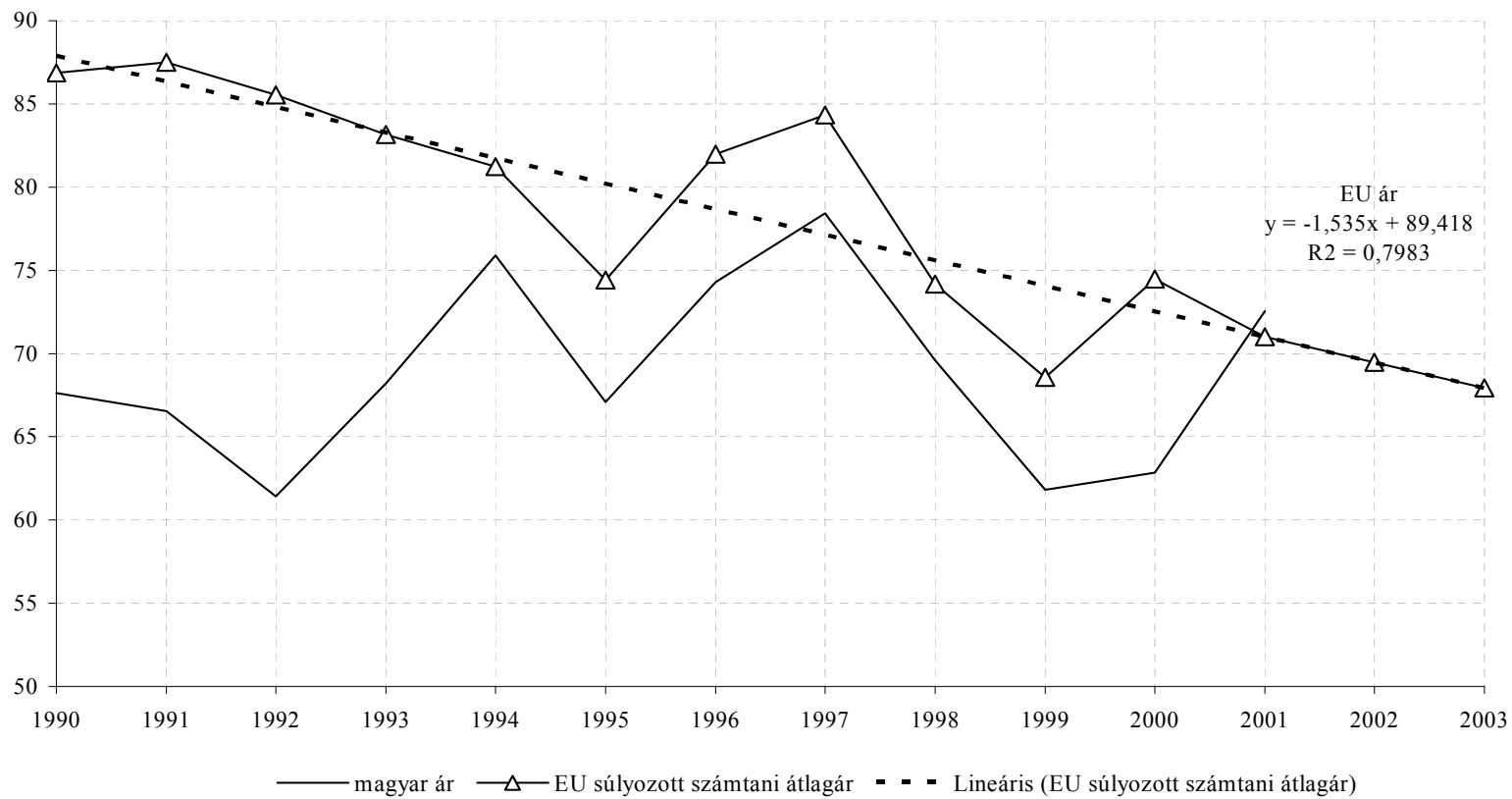
Vágómarha

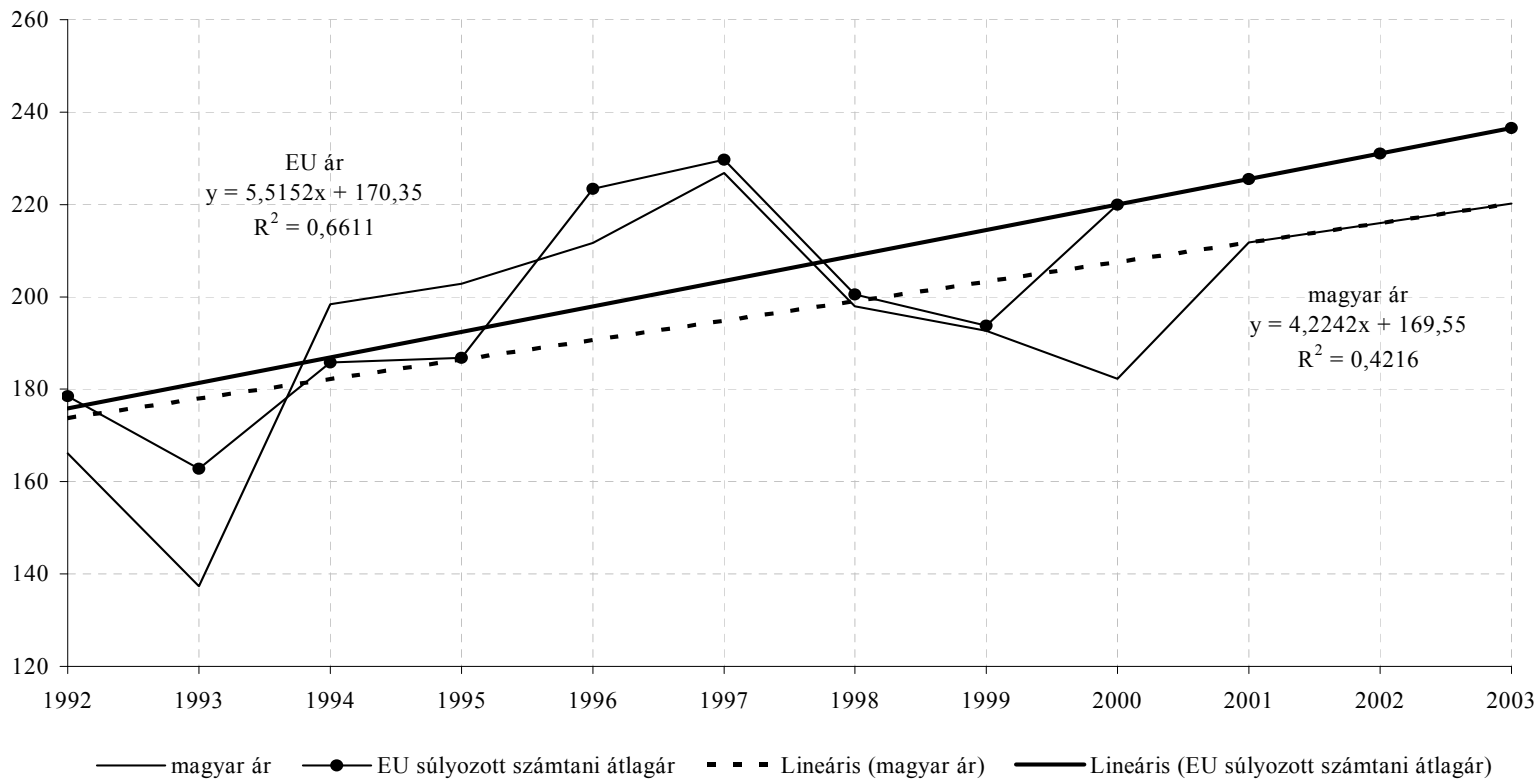
Vágósertés

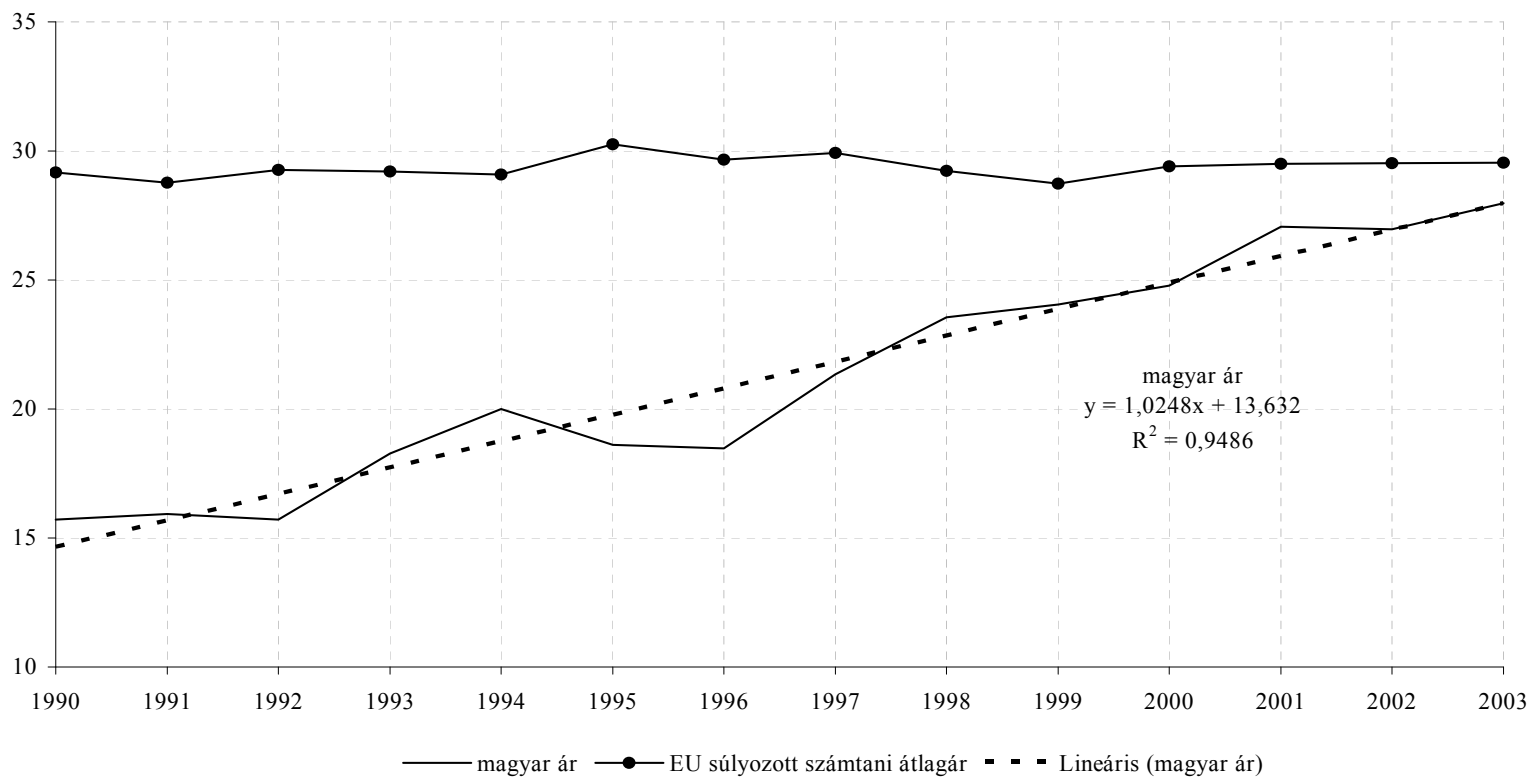
Vágócsirke

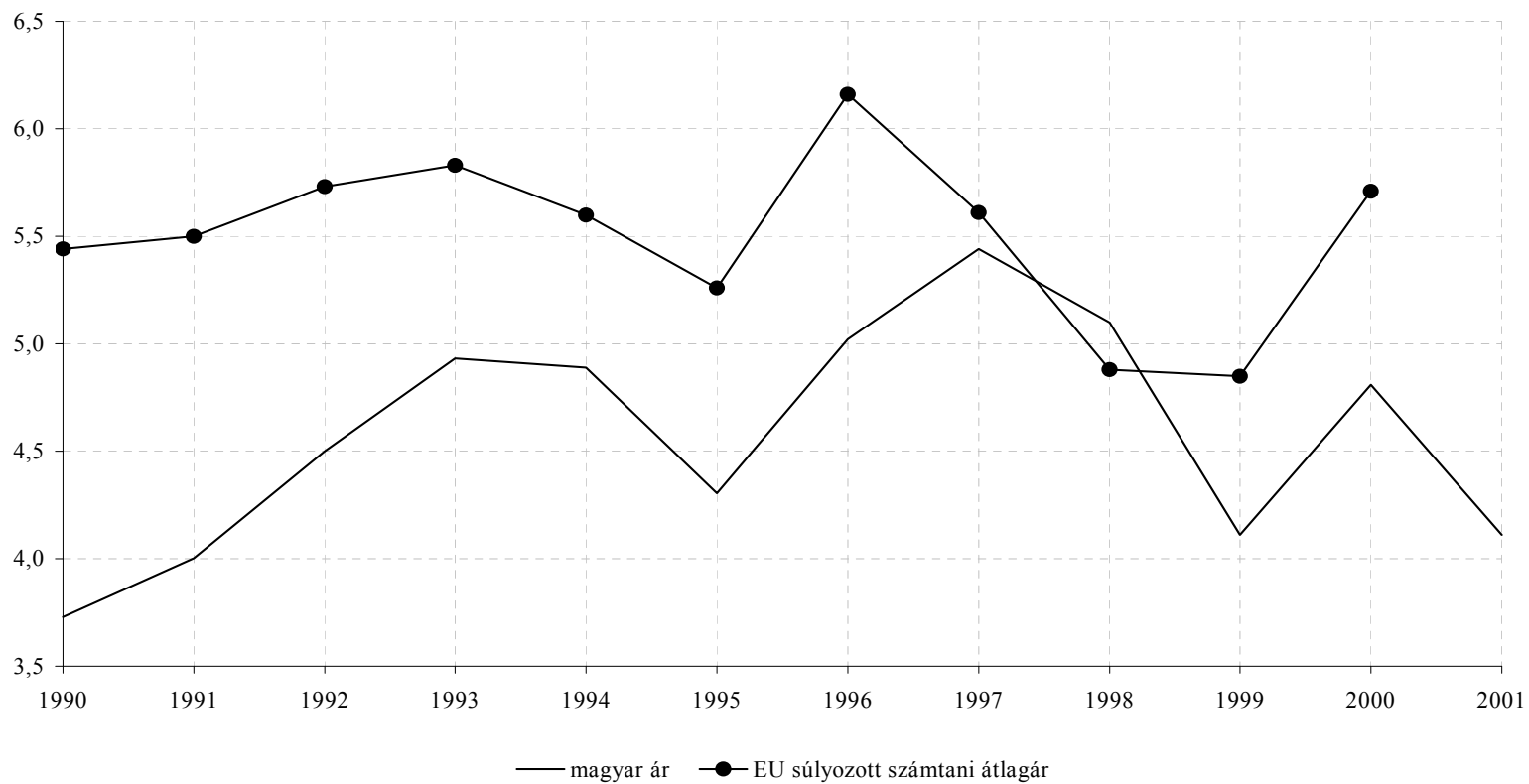
Pecsenyebárány

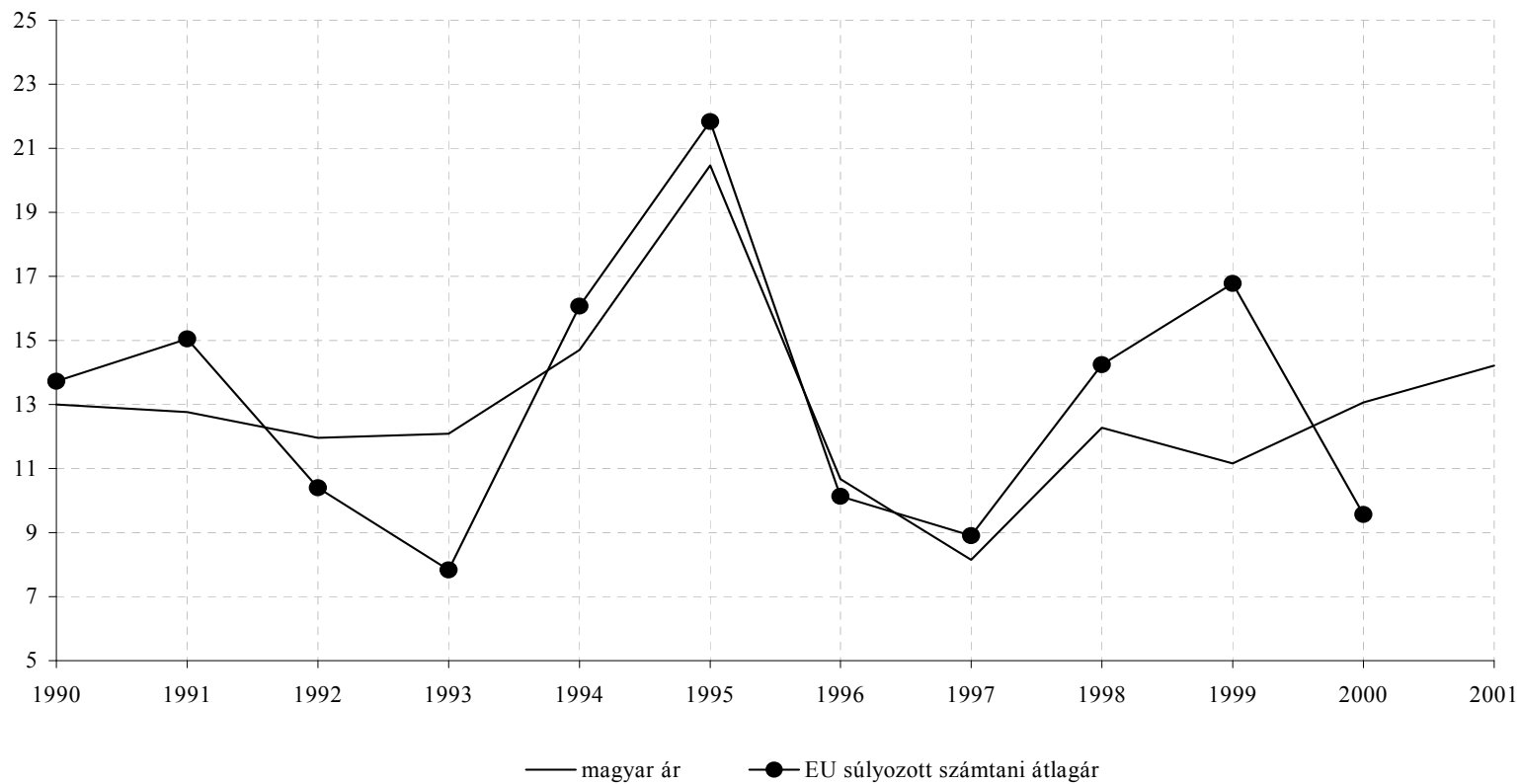

Tej, 3,7% zsírtartalommal

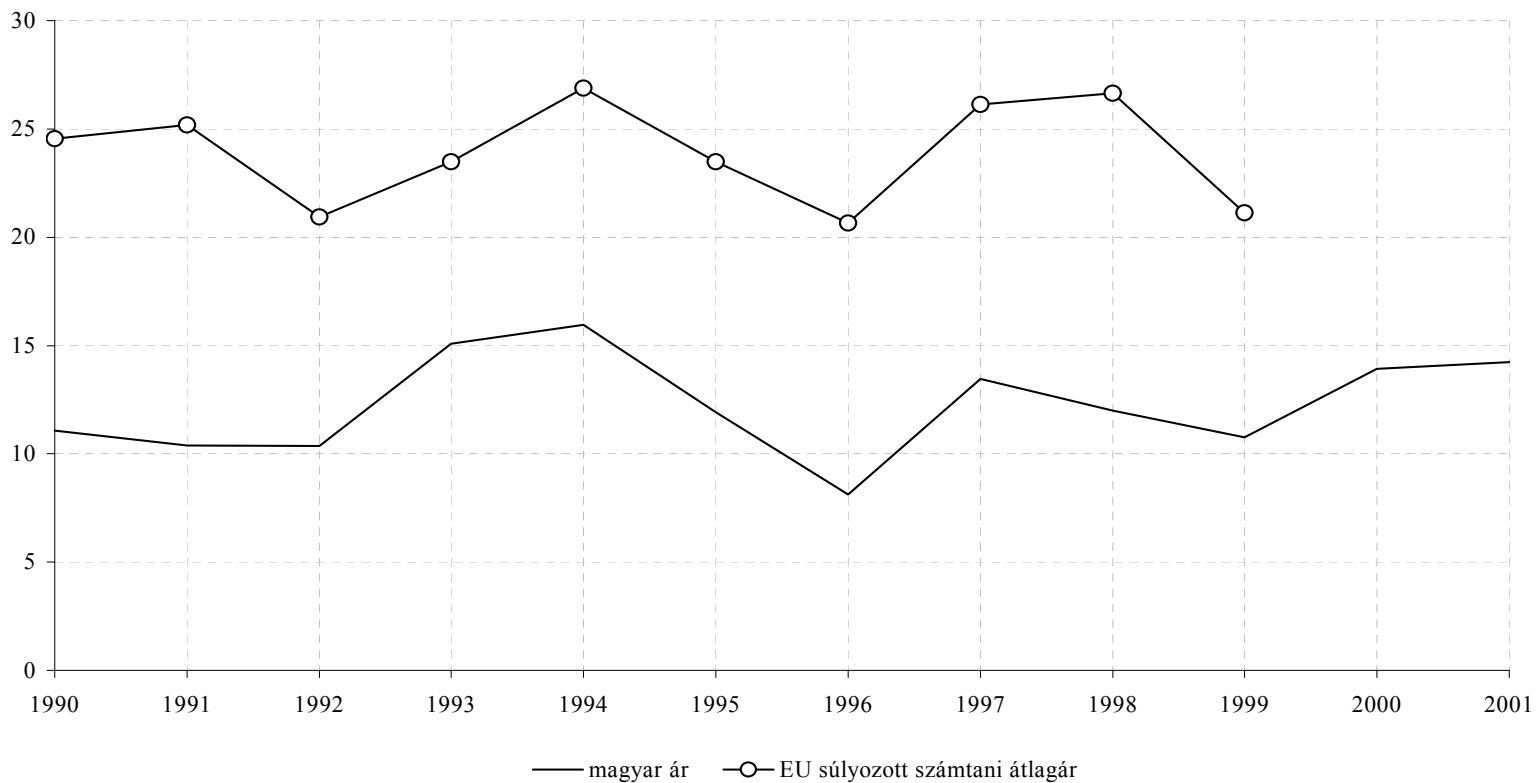
Tojás, euró/100 db

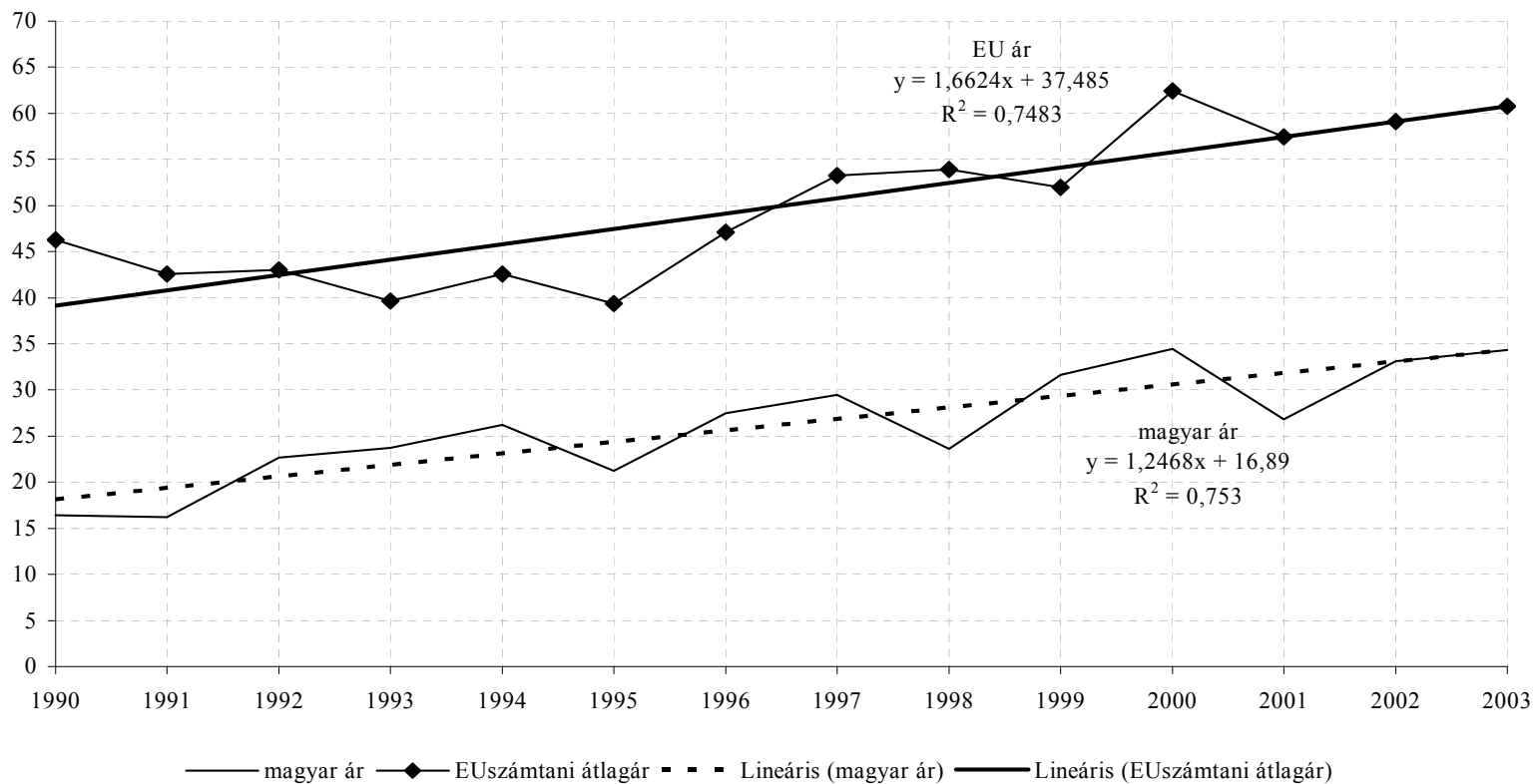
Burgonya

Vöröshagyma

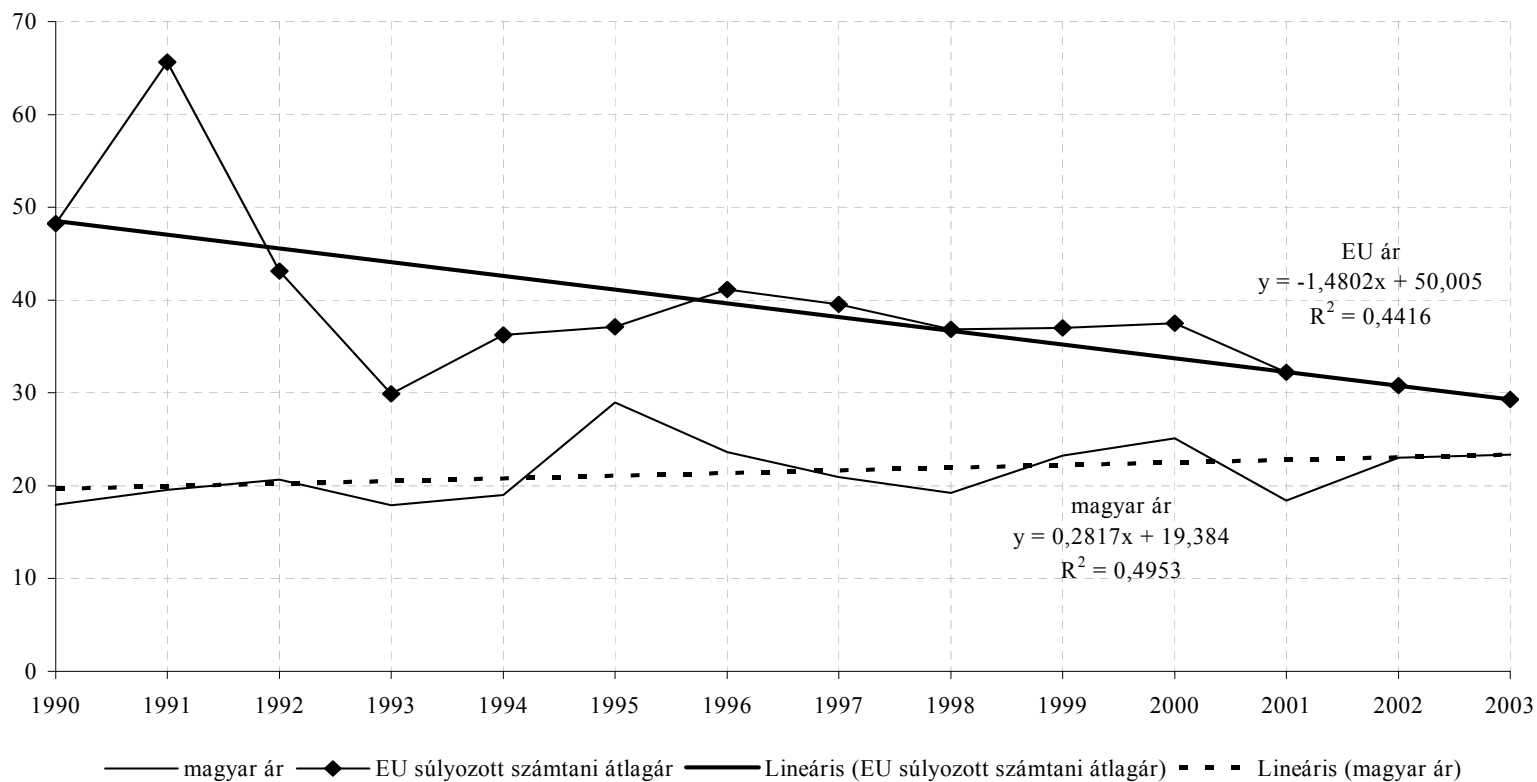
Paradicsom

Üborka

Alma

Körte

Forrás: Bürger Béláné számításai

14. melléklet

Termelői és fogyasztói árindexek változása 1996 - 2001 között, %

Év	Mezőgazdasági termék termelői árindexe	Fogyasztói árindex	Élelmiszerek fogyasztói árindexe
1995 = 100			
1996	128,4	123,6	117,3
1997	145,6	146,2	137,8
1998	149,7	167,2	157,7
1999	153,6	183,9	162,2
2000	188,1	201,9	177,2
2001. I. félév	229,7	222,9	205,9
2001. jan.-nov.	203,7	220,8	202,4
Előző év azonos időszaka = 100			
1996	128,4	123,6	117,3
1997	113,4	118,3	117,5
1998	103,9	114,3	114,4
1999	102,6	110,0	102,9
2000	122,5	109,8	109,2
2001. I. félév	122,1	110,4	116,2
2001. jan.-nov.	108,3	109,4	114,2

Forrás: Statisztikai Havi Közlemények adataiból számítva

Az élelmiszerek árainak változása az EU-ban és Magyarországon, 1995-2000
(euró alapon, százalék)

Megnevezés	Ausztria	Belgium	Dánia	Spanyolország	Finnország	Franciaország	Írország	Olaszország (Róma)	Luxemburg	Hollandia	Portugália	Svédország	Egyesült Királyság	EU-13 szám-tani átlagár	Magyarország
	2000/1995														
Fehér búzaliszt	94,3	85,8	78,5	100,9	77,7	..	105,7	101,1	96,5	..	94,9	102,7	111,9	95,5	118,5
Fehér kenyér	107,1	..	119,7	111,2	92,4	106,4	..	120,3	105,9	..	114,9	..	..	109,7	119,7
Marhahús csont nélkül	87,2	..	..	102,4	85,4	105,6	53,7	..	94,2	95,2	110,9	103,2	110,1	94,8	87,1
Sertéshús csont nélkül	92,0	100,7	..	103,9	89,9	104,3	..	108,7	95,5	105,1	99,3	96,6	..	99,6	94,5
Főtt sonka	94,3	100,2	..	101,1	86,6	117,3	125,6	89,1	88,2	101,0	96,9	94,9	79,6	97,9	106,1
Csirke, tisztított	106,5	97,2	..	116,9	69,9	95,4	..	118,4	102,9	..	105,2	112,6	125,4	105,0	99,5
Tehéntej, pasztörözött	93,5	97,5	109,3	102,8	91,4	109,2	106,9	122,1	97,1	105,4	111,8	111,9	119,4	106,0	135,5
Vaj	92,5	99,0	119,2	98,5	112,2	106,9	110,7	115,4	97,0	106,2	93,9	112,4	98,4	104,8	149,1
Tojás	102,4	104,5	..	108,2	123,3	..	126,6	125,3	120,5	99,4	108,1	104,1	104,0	111,5	118,9
Margarin	108,7	96,0	96,8	107,3	135,4	..	133,8	92,4	126,1	110,2	101,6	102,8	92,3	108,6	104,5
Étolaj	92,0	94,9	..	85,4	85,9	74,0	..	100,5	106,4	86,7	84,7	93,1	..	90,3	95,8
Alma	91,5	91,9	101,9	106,5	97,3	115,5	..	..	115,9	99,9	101,1	..	..	102,4	130,9
Burgonya	105,4	115,6	128,8	140,9	101,6	92,4	93,9	95,1	125,4	103,9	146,6	104,0	..	112,8	87,6
Vöröshagyma	97,5	105,8	95,4	116,6	88,5	119,7	107,4	112,5	151,4	97,2	124,6	86,4	109,3	108,6	159,2
Kristálycukor	94,9	98,7	104,0	98,0	99,7	106,9	103,4	99,9	105,5	97,8	98,0	94,9	74,9	98,2	103,4
Átlag	97,3	99,1	106,0	106,7	95,8	104,5	106,8	107,8	108,6	100,7	106,2	101,5	102,5	103,1	114,0

Forrás: ILO, Statistics on occupational wages and hours of work and food prices, Geneva adataiból saját számítás

16. melléklet

**A farmer részesedése a kiskereskedelmi árból az USA-ban,
1999**

Megnevezés	Százalék
Marhahús	49
Sertéshús	30
Csirkehús	49
Tojás	47
Tej	39
Margarin	24
Sajt, cheddar	32
Cukor	31
Liszt	19
Kenyér	5
Alma	21
Burgonya	19
Paradicsomkonzerv	7

Forrás: <http://www.evs.usda.gov/briefing/foodpricesprea>

**Az Európai Unió tagországainak élelmiszerárai, 1995-2000
(euró)**

Megnevezés	Egység	Ausztria			Belgium			Dánia		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000	1995	1999	2000
		október			október			október		
Fehér búzaliszt	1 kg	0,667	0,658	0,629	0,591	0,509	0,507	1,043	0,804	0,818
Fehér kenyér	500 g	1,828	1,769	1,958	..	..	..	1,389	1,576	1,663
Marhahús csont nélkül	1 kg	9,786	8,822	8,530	14,322	..	..	..	..	..
Sertéshús csont nélkül	1 kg	8,269	7,458	7,609	6,680	6,432	6,729	..	..	..
Főtt sonka	500 g	6,865	6,395	6,472	6,227	6,066	6,239	..	..	..
Csirke, tisztított	1 kg	3,361	3,154	3,580	3,472	3,353	3,373	..	..	..
Tehéntej, pasztörözött	1 liter	0,741	0,719	0,693	0,666	0,642	0,650	0,794	0,820	0,868
Vaj	250 g	1,312	1,251	1,214	1,322	1,290	1,309	1,317	1,496	1,570
Tojás	12 db	2,540	2,600	2,600	1,597	1,496	1,669	..	2,842	3,037
Margarin	250 g	0,614	0,689	0,668	0,700	0,676	0,672	0,484	0,480	0,469
Étolaj	1 liter	2,253	2,190	2,072	1,757	1,668	1,668	..	2,448	2,802
Alma	1 kg	1,494	1,440	1,368	1,043	0,978	0,959	1,685	1,732	1,718
Burgonya	1 kg	0,671	0,690	0,708	0,397	0,365	0,458	0,781	0,925	1,005
Vöröshagyma	1 kg	0,834	0,727	0,814	0,534	0,588	0,565	1,180	1,144	1,126
Kristálycukor	1 kg	1,115	1,074	1,058	1,275	1,262	1,259	1,321	1,358	1,374

**Az Európai Unió tagországainak élelmiszerárai, 1995-2000
(euró)**

Megnevezés	Egység	Spanyolország			Finnország			Franciaország		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000	1995	1999	2000
		október			október			október		
Fehér búzaliszt	1 kg	0,620	0,619	0,625	0,624	0,632	0,484	..	..	..
Fehér kenyér	500 g	0,816	0,877	0,908	1,076	0,996	0,994	0,907	0,947	0,965
Marhahús csont nélkül	1 kg	5,055	5,030	5,175	9,824	8,426	8,391	14,955	15,469	15,789
Sertéshús csont nélkül	1 kg	6,656	6,461	6,918	9,507	8,398	8,549	7,580	7,470	7,909
Főtt sonka	500 g	4,061	4,093	4,105	7,093	6,082	6,142	5,341	5,697	6,266
Csirke, tisztított	1 kg	1,681	1,653	1,965	3,435	2,225	2,400	2,647	2,398	2,525
Tehéntej, pasztörözött	1 liter	0,620	0,625	0,637	0,687	0,629	0,627	0,860	0,906	0,939
Vaj	250 g	2,153	2,128	2,122	1,048	1,164	1,176	1,332	1,364	1,424
Tojás	12 db	1,061	1,022	1,148	1,337	1,594	1,648	2,000	..	..
Margarin	250 g	0,706	0,745	0,757	0,606	0,789	0,821	0,791	..	..
Étolaj	1 liter	1,006	0,944	0,859	3,127	2,741	2,686	2,164	1,627	1,601
Alma	1 kg	0,920	1,010	0,980	1,337	1,283	1,300	1,424	1,524	1,645
Burgonya	1 kg	0,350	0,361	0,493	0,512	0,567	0,520	1,056	0,915	0,976
Vöröshagyma	1 kg	0,515	0,559	0,601	1,007	0,970	0,891	1,041	1,247	1,246
Kristálycukor	1 kg	0,926	0,914	0,908	1,126	1,102	1,124	1,186	1,249	1,268

**Az Európai Unió tagországainak élelmiszerárai, 1995-2000
(euró)**

Megnevezés	Egység	Írország			Olaszország (Róma)			Luxemburg		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000	1995	1999	2000
		október			október			október		
Fehér búzaliszt	1 kg	0,576	0,603	0,609	0,517	0,532	0,523	0,695	0,653	0,671
Fehér kenyér	500 g	..	..	..	0,769	0,879	0,925	0,960	0,967	1,016
Marhahús csont nélkül	1 kg	10,849	5,411	5,828	6,329	7,009	..	17,619	14,893	16,601
Sertéshús csont nélkül	1 kg	..	..	..	6,901	7,387	7,502	10,067	9,325	9,614
Főtt sonka	500 g	4,983	5,773	6,260	7,919	7,275	7,058	7,430	7,228	6,555
Csirke, tisztított	1 kg	..	3,259	3,403	3,181	3,670	3,765	4,569	4,337	4,699
Tehéntej, pasztörözött	1 liter	0,748	0,811	0,800	0,920	1,059	1,123	0,796	0,756	0,773
Vaj	250 g	1,009	1,120	1,117	1,668	1,875	1,925	1,243	1,214	1,205
Tojás	12 db	1,594	1,898	2,019	1,697	1,965	2,126	1,861	2,148	2,243
Margarin	250 g	0,399	0,482	0,533	0,790	0,787	0,730	0,704	0,868	0,887
Étolaj	1 liter	..	..	..	1,763	1,809	1,771	2,231	2,256	2,373
Alma	1 kg	..	2,704	3,022	1,131	1,378	..	1,623	1,623	1,881
Burgonya	1 kg	0,635	0,535	0,597	0,572	0,562	0,544	0,499	0,625	0,625
Vöröshagyma	1 kg	0,922	0,933	0,990	0,993	1,170	1,117	0,607	0,920	0,920
Kristálycukor	1 kg	1,093	1,140	1,130	1,051	1,081	1,050	1,316	1,388	1,388

**Az Európai Unió tagországainak élelmiszerárai, 1995-2000
(euró)**

Megnevezés	Egység	Hollandia			Portugália			Svédország		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000	1995	1999	2000
		október			október			október		
Fehér búzaliszt	1 kg	..	..	..	0,735	0,685	0,697	0,528	0,525	0,543
Fehér kenyér	500 g	..	..	..	0,752	0,805	0,864	..	..	..
Marhahús csont nélkül	1 kg	10,363	9,725	9,865	13,681	14,657	15,174	8,498	8,274	8,773
Sertéshús csont nélkül	1 kg	7,580	7,996	7,964	4,533	4,149	4,501	7,799	6,174	7,536
Főtt sonka	500 g	7,113	7,170	7,183	3,735	3,524	3,618	7,733	7,035	7,342
Csirke, tisztított	1 kg	..	..	..	1,965	1,722	2,068	2,461	3,561	2,772
Tehéntej, pasztörözött	1 liter	0,667	0,685	0,703	0,576	0,620	0,643	0,682	0,719	0,763
Vaj	250 g	1,077	1,089	1,144	1,527	1,377	1,434	1,139	1,219	1,281
Tojás	12 db	1,415	1,184	1,407	1,125	1,091	1,216	2,215	2,142	2,306
Margarin	250 g	0,576	0,590	0,635	0,507	0,503	0,516	0,688	0,651	0,707
Étolaj	1 liter	1,215	1,089	1,053	1,345	1,173	1,139	3,686	3,265	3,430
Alma	1 kg	1,172	1,035	1,171	0,915	0,930	0,925	1,438	..	..
Burgonya	1 kg	0,419	0,395	0,436	0,305	0,263	0,448	0,790	0,794	0,822
Vöröshagyma	1 kg	0,691	0,672	0,672	0,400	0,412	0,499	0,723	0,557	0,625
Kristálycukor	1 kg	0,896	0,867	0,876	1,029	1,005	1,008	1,174	1,079	1,115

**Az Európai Unió tagországainak élelmiszerárai, 1995-2000
(euró)**

Megnevezés	Egység	Egyesült Királyság			EU-13 számtani átlagár			Magyarország		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000	1995	1999	2000
		október			október			október		
Fehér búzaliszt	1 kg	0,471	0,607	0,619	0,645	0,621	0,603	0,250	0,209	0,296
Fehér kenyér	500 g	0,567	0,653	0,733	1,007	1,052	1,079	0,228	0,231	0,273
Marhahús csont nélkül	1 kg	10,268	9,655	10,407	10,509	9,799	10,503	4,322	3,477	3,765
Sertéshús csont nélkül	1 kg	..	..	..	7,557	7,125	7,430	3,744	2,572	3,538
Főtt sonka	500 g	4,706	5,845	6,270	6,166	6,056	6,264	2,911	2,763	3,090
Csirke, tisztított	1 kg	2,522	3,477	3,599	2,959	2,996	3,084	1,820	1,697	1,811
Tehéntej, pasztörözött	1 liter	0,760	0,911	1,010	0,737	0,761	0,796	0,346	0,400	0,469
Vaj	250 g	0,977	1,260	1,336	1,326	1,373	1,447	0,690	0,894	1,029
Tojás	12 db	1,689	2,399	2,752	1,703	1,875	1,987	0,745	0,669	0,886
Margarin	250 g	0,314	0,653	0,651	0,613	0,664	0,692	0,427	0,459	0,446
Étolaj	1 liter	0,881	..	..	1,948	1,928	1,935	0,971	1,084	0,931
Alma	1 kg	1,194	1,473	1,726	1,391	1,452	1,346	0,279	0,404	0,365
Burgonya	1 kg	..	..	..	0,574	0,588	0,634	0,282	0,196	0,247
Vöröshagyma	1 kg	0,664	0,683	0,896	0,779	0,818	0,843	0,242	0,259	0,385
Kristálycukor	1 kg	1,918	0,835	0,896	1,190	1,103	1,106	0,558	0,546	0,577

Forrás: ILO, Genf nemzeti valutában kifejezett adataiból saját számítás

**A magyar élelmiszerek fogyasztói árainak aránya az EU áraihoz képest
(euróból számítva)**

Megnevezés	Egység	EU-13 számtani átlagár			EU-13 súlyozott számtani átlagár			Magyarország számtani átlagár		
		1995	1999	2000	1995	1999	2000	1995	1999	2000
		október, euró			október, euró			október, euró		
Fehér búzaliszt	1 kg	0,645	0,621	0,603	0,387	0,410	0,409	0,250	0,209	0,296
Fehér kenyér	500 g	1,007	1,052	1,079	0,799	0,873	0,924	0,228	0,231	0,273
Marhahús csont nélkül	1 kg	10,509	9,799	10,503	10,737	10,308	8,804	4,322	3,477	3,765
Sertéshús csont nélkül	1 kg	7,557	7,125	7,430	6,066	5,993	6,274	3,744	2,572	3,538
Főtt sonka	500 g	6,166	6,056	6,264	6,166	6,056	6,264	2,911	2,763	3,090
Csirke, tisztított	1 kg	2,959	2,996	3,084	2,452	2,766	2,914	1,820	1,697	1,811
Tehéntej, pasztörözött	1 liter	0,737	0,761	0,796	0,610	0,669	0,706	0,346	0,400	0,469
Vaj	250 g	1,326	1,373	1,447	1,517	1,583	1,623	0,690	0,894	1,029
Tojás	12 db	1,703	1,875	1,987	1,466	1,173	1,299	0,745	0,669	0,886
Margarin	250 g	0,613	0,664	0,692	0,452	0,442	0,438	0,427	0,459	0,446
Étolaj	1 liter	1,948	1,928	1,935	1,948	1,928	1,935	0,971	1,084	0,931
Alma	1 kg	1,391	1,452	1,346	1,391	1,452	1,346	0,279	0,404	0,365
Burgonya	1 kg	0,574	0,588	0,634	0,347	0,326	0,367	0,282	0,196	0,247
Vöröshagyma	1 kg	0,779	0,818	0,843	0,779	0,818	0,843	0,242	0,259	0,385
Kristálycukor	1 kg	1,190	1,103	1,106	1,067	0,864	0,876	0,558	0,546	0,577

**A magyar élelmiszerek fogyasztói árainak aránya az EU áraihoz képest
(euróból számítva)**

Megnevezés	Magyar ár /EU-13 számtani átlagár			Magyar ár /EU-13 súlyozott számtani átlagár		
	1995	1999	2000	1995	1999	2000
	százalék			százalék		
Fehér búzaliszt	38,8	33,7	49,2	64,7	51,1	72,5
Fehér kenyér	22,6	22,0	25,3	28,5	26,5	29,5
Marhahús csont nélkül	41,1	35,5	35,8	40,3	33,7	42,8
Sertéshús csont nélkül	49,5	36,1	47,6	61,7	42,9	56,4
Főtt sonka	47,2	45,6	49,3	47,2	45,6	49,3
Csirke, tisztított	61,5	56,7	58,7	74,2	61,4	62,2
Tehéntej, pasztörözött	47,0	52,5	58,9	56,7	59,8	66,5
Vaj	52,1	65,1	71,1	45,5	56,5	63,4
Tojás	43,8	35,7	44,6	50,8	57,1	68,2
Margarin	69,7	69,2	64,5	94,5	103,7	101,9
Étolaj	49,9	56,2	48,1	49,9	56,2	48,1
Alma	20,1	27,8	27,1	20,1	27,8	27,1
Burgonya	49,2	33,3	39,0	81,4	60,0	67,3
Vöröshagyma	31,0	31,7	45,6	31,0	31,7	45,6
Kristálycukor	46,8	49,5	52,2	52,3	63,2	65,8
Átlag:	44,7	43,4	47,8	53,2	51,8	57,8

Forrás: ILO, Genf és Statisztikai Havi Közlemények, KSH nemzeti valutában kifejezett adataiból saját számítás

19. melléklet

**Élelmiszerár arányok az EU-ban a portugál árakhoz képest, 2000. október
százalék**

Megnevezés	portugál/ angol	portugál/ francia	portugál/ holland	portugál/ olasz	portugál/ luxem- burgi	portugál/ svéd
Fehér búzaliszt	112,7	..	..	133,3	104,0	128,5
Fehér kenyér	117,9	89,5	..	93,3	85,0	..
Marhahús csont nélkül	145,8	96,1	153,8	..	91,4	173,0
Sertéshús csont nélkül	..	56,9	56,5	60,0	46,8	59,7
Főtt sonka	57,7	57,7	50,4	51,3	55,2	49,3
Csirke, tisztított	57,4	81,9	..	54,9	44,0	74,6
Tehéntej, pasztörözött	63,7	68,5	91,5	57,3	83,2	84,4
Vaj	107,4	100,7	125,4	74,5	119,0	112,0
Tojás	44,2	..	86,4	57,2	54,2	52,7
Margarin	79,2	..	81,2	70,7	58,1	72,9
Étolaj	..	71,1	108,2	64,3	48,0	33,2
Alma	53,6	56,3	79,0	..	49,2	..
Burgonya	..	45,9	102,8	82,3	71,6	54,5
Vöröshagyma	55,7	40,0	74,3	44,7	54,2	79,8
Kristálycukor	112,5	79,5	115,1	96,0	72,6	90,4
Átlag	84,0	70,4	93,7	72,3	69,1	81,9
Megnevezés	portugál/ osztrák	portugál/ belga	portugál/ dán	portugál/ spanyol	portugál/ finn	portugál/ ír
Fehér búzaliszt	110,9	137,6	85,2	111,6	144,0	114,4
Fehér kenyér	44,1	..	52,0	95,2	86,9	..
Marhahús csont nélkül	177,9	..	..	293,2	180,8	260,4
Sertéshús csont nélkül	59,2	66,9	..	65,1	52,7	..
Főtt sonka	55,9	58,0	..	88,1	58,9	57,8
Csirke, tisztított	57,8	61,3	..	105,2	86,1	60,8
Tehéntej, pasztörözött	92,8	99,0	74,1	101,0	102,6	80,4
Vaj	118,1	109,6	91,4	67,6	122,0	128,4
Tojás	46,8	72,9	40,0	105,9	73,8	60,2
Margarin	77,2	76,7	109,9	68,1	62,8	96,7
Étolaj	55,0	68,3	40,6	132,5	42,4	..
Alma	67,7	96,5	53,9	94,4	71,2	30,6
Burgonya	63,3	97,7	44,6	90,9	86,2	75,1
Vöröshagyma	61,3	88,3	44,3	83,0	56,0	50,4
Kristálycukor	95,3	80,1	73,4	111,1	89,7	89,2
Átlag	78,9	85,6	64,5	107,5	87,7	92,0

Forrás: ILO, Genf adataiból saját számítás

20. melléklet

**Az egy főre jutó GDP változása az EU-ban és Magyarországon
Vásárlóerő-paritáson, USD**

Ország	1995	1999	Változás, %	Magyarország EU tagország 1999, %
Ausztria	20 613	24 578	119,2	44,2
Belgium	21 105	24 285	115,1	44,8
Dánia	21 491	26 271	122,2	41,4
Finnország	17 921	22 813	127,3	47,6
Franciaország	19 908	21 875	109,9	49,7
Görögország	12 174	14 800	121,6	73,4
Hollandia	19 874	25 054	126,1	43,4
Írország	17 201	25 206	146,5	43,1
Luxemburg	31 210	39 312	126,0	27,7
Nagy-Britannia	20 510	23 554	114,8	46,1
Németország	22 743	27 559	121,2	39,4
Olaszország	19 460	21 840	112,2	49,8
Portugália	12 457	16 466	132,2	66,0
Spanyolország	14 318	18 066	126,2	60,2
Svédország	18 750	23 009	122,7	47,2
EU-átlag	19 316	23 646	122,4	46,0
Magyarország	8 390	10 870	129,6	

Forrás: Nemzetközi Statisztikai Évkönyv, KSH 2001 adataiból számítva

21. melléklet

**Élelmiszerár arányok az EU tagországok és Magyarország között
2000. október, százalék**

Megnevezés	magyar/ osztrák	magyar/ belga	magyar/ dán	magyar/ spanyol	magyar/ finn	magyar/ francia
Fehér búzaliszt	47,2	58,5	36,2	47,4	61,2	..
Fehér kenyér	13,9	..	16,4	30,1	27,5	28,3
Marhahús csont nélkül	44,1	..	..	72,8	44,9	23,8
Sertéshús csont nélkül	46,5	52,6	..	51,1	41,4	44,7
Főtt sonka	47,7	49,5	..	75,3	50,3	49,3
Csirke, tisztított	50,6	53,7	..	92,2	75,5	71,7
Tehéntej, pasztörözött	67,7	72,2	54,0	73,6	74,8	50,0
Vaj	84,7	78,6	65,5	48,5	87,5	72,2
Tojás	34,1	53,1	29,2	77,2	53,8	..
Margarin	66,8	66,4	95,1	58,9	54,4	..
Étolaj	44,9	55,8	33,2	108,3	34,6	58,1
Alma	26,7	38,1	21,3	37,3	28,1	22,2
Burgonya	34,9	53,9	24,6	50,2	47,6	25,3
Vöröshagyma	47,2	68,0	34,1	64,0	43,1	30,9
Kristálycukor	54,5	45,8	42,0	63,6	51,3	45,5
Átlag	47,4	57,4	41,1	63,4	51,7	43,5

Megnevezés	magyar/ olasz	magyar/ luxem- burgi	magyar/ holland	magyar/ portugál	magyar/ svéd	magyar/ angol
Fehér búzaliszt	56,7	44,2	..	42,5	54,6	47,9
Fehér kenyér	29,5	26,9	..	31,6	..	37,3
Marhahús csont nélkül	..	22,7	38,2	24,8	42,9	36,2
Sertéshús csont nélkül	47,2	36,8	44,4	78,6	46,9	..
Főtt sonka	43,8	47,1	43,0	85,4	42,1	49,3
Csirke, tisztított	48,1	38,5	..	87,6	65,3	50,3
Tehéntej, pasztörözött	41,8	60,7	66,7	72,9	61,5	46,5
Vaj	53,4	85,4	90,0	71,7	80,3	77,0
Tojás	41,7	39,5	63,0	72,9	38,4	32,2
Margarin	61,1	50,3	70,2	86,5	63,1	68,5
Étolaj	52,6	39,2	88,4	81,7	27,1	..
Alma	..	19,4	31,2	39,5	..	21,2
Burgonya	45,4	39,5	56,8	55,2	30,1	..
Vöröshagyma	34,4	41,8	57,3	77,1	61,5	42,9
Kristálycukor	54,9	41,6	65,9	57,2	51,7	64,4
Átlag	47,0	42,2	59,6	64,4	51,2	47,8

Forrás: ILO, Genf és Statisztikai Havi Közlemények, KSH adataiból saját számítás

A magyar élelmiszerárak változása, 1999-2001

Megnevezés	Egység	Árak			Változás		Árak			Változás	
		1999 október	2000 október	2001 október	2000/ 1999	2001/ 2000	1999 október	2000 október	2001 október	2000/ 1999	2001/ 2000
		Ft			%		euró			%	
Fehér búzaliszt	1 kg	53	77	77	145,7	100,0	0,209	0,296	0,301	141,7	101,7
Fehér kenyér	500 g	59	71	81	121,4	114,1	0,231	0,273	0,317	118,0	116,1
Marhahús csont nélkül	1 kg	879	979	1132	111,4	115,6	3,477	3,765	4,431	108,3	117,7
Sertéshús csont nélkül	1 kg	650	920	1110	141,5	120,7	2,572	3,538	4,345	137,6	122,8
Csirke, tisztított	1 kg	429	471	519	109,8	110,2	1,697	1,811	2,032	106,7	112,2
Tehéntej, pasztörözött	1 liter	101	122	144	120,8	118,0	0,400	0,469	0,564	117,4	120,1
Vaj	250 g	226	268	305	118,4	114,0	0,894	1,029	1,194	115,1	116,1
Tojás	12 db	169	230	247	136,2	107,2	0,669	0,886	0,967	132,4	109,1
Margarin	250 g	116	116	117	100,0	100,9	0,459	0,446	0,458	97,2	102,7
Étolaj	1 liter	274	242	265	88,3	109,5	1,084	0,931	1,037	85,9	111,5
Alma	1 kg	102	95	109	93,1	114,7	0,404	0,365	0,427	90,5	116,8
Burgonya	1 kg	50	64	54	129,9	84,0	0,196	0,247	0,211	126,3	85,5
Vöröshagyma	1 kg	66	100	71	152,7	71,0	0,259	0,385	0,278	148,4	72,3
Kristálycukor	1 kg	138	150	184	108,7	122,7	0,546	0,577	0,720	105,7	124,9
Átlag					119,8	107,3				116,5	109,2
1 euró		257,66	262,98	255,46	102,1	97,1	-	-	-	-	-

Forrás: ILO, Genf és Statisztikai Havi Közlemények adataiból saját számítás

**A magyar élelmiszerárak változása az Európai Unió áraihoz képest
2001 októberében**

Megnevezés	Egység	EU számtani átlagár ^{1/}	EU-13 súlyozott számtani átlagár ^{1/}	Portugál ár ^{1/}	Spanyol ár ^{1/}	Magyar ár	Magyar ár/EU súlyozott átlagár	Magyar ár/ EU számtani átlagár	Magyar ár/ portugál ár	Magyar ár/ spanyol ár
		euró						%		
Fehér búzaliszt	1 kg	0,616	0,418	0,725	0,643	0,301	72,1	48,9	41,6	46,9
Fehér kenyér	500 g	1,103	0,945	0,898	0,934	0,317	33,6	28,7	35,3	34,0
Marhahús csont nél.	1 kg	10,735	8,998	15,766	5,325	4,431	49,2	41,3	28,1	83,2
Sertéshús csont nél.	1 kg	7,594	6,412	4,677	7,118	4,345	67,8	57,2	92,9	61,0
Csirke, tisztított	1 kg	3,152	2,978	2,148	2,022	2,032	68,2	64,5	94,6	100,5
Tehéntej, paszt..	1 liter	0,814	0,721	0,669	0,656	0,564	78,1	69,3	84,3	86,0
Vaj	250 g	1,478	1,659	1,490	2,183	1,194	72,0	80,8	80,1	54,7
Tojás	12 db	2,031	1,328	1,263	1,181	0,967	72,8	47,6	76,5	81,9
Margarin	250 g	0,707	0,447	0,536	0,779	0,458	102,4	64,8	85,5	58,8
Étolaj	1 liter	1,977	1,978	1,183	0,884	1,037	52,5	52,5	87,7	117,3
Alma	1 kg	1,375	1,376	0,961	1,008	0,427	31,0	31,0	44,4	42,3
Burgonya	1 kg	0,648	0,375	0,465	0,507	0,211	56,3	32,6	45,4	41,7
Vöröshagyma	1 kg	0,862	0,862	0,518	0,618	0,278	32,3	32,2	53,6	44,9
Kristálycukor	1 kg	1,130	0,896	1,047	0,934	0,720	80,4	63,7	68,8	77,1
Átlag							62,0	51,1	65,6	66,4

^{1/}2000 októberi árak a fogyasztói árindekszel szorozva

Forrás: ILO, Genf és Statisztikai Havi Közlemények adataiból saját számítás

24. melléklet

**Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) alakulása
Magyarországon, 1996-2000**

Év	Érték, ezer Ft	HUF/euró	Érték, euró	Változás előző év = 100 %
1996	676	191,2	3538	-
1997	841	210,9	3987	112,7
1998	997	241,0	4139	103,8
1999	1132	252,8	4477	108,2
2000	1285	260,1	4940	110,3

Forrás: Magyar Statisztikai Zsebkönyv, 2000, KSH, 2001. adataiból számítva

25. melléklet

**Az éves infláció és az ECU, euró árfolyamának alakulása, 1990-2001
Változás az előző évhez %-ban**

Év	Fogyasztói árváltozás	Termelői árváltozás	ECU, euró értékének változása	1 ECU, euró értéke
1990	28,9	20,9	14,9	80,43
1991	35,0	31,5	10,5	92,43
1992	23,0	11,1	10,6	102,22
1993	22,5	11,0	5,2	107,49
1994	18,8	11,3	16,1	124,78
1995	28,2	28,9	30,3	162,65
1996	23,6	21,8	17,5	191,15
1997	18,3	20,4	10,3	210,93
1998	14,3	11,3	14,2	240,98
1999	10,0	5,1	4,9	252,77
2000	9,8	11,7	2,9	260,04
2001 I.-X. hó	7,6	1,9	-1,0	257,59

Forrás: Magyar Statisztikai Évkönyv, Magyar Statisztikai Zsebkönyv egyes kötetei, Statisztikai Havi Közlemények, KSH

A sorozatban eddig megjelent tanulmányok

1997

1997. 1. Dorgai László, Horváth Imre, Kissné Bársony Erzsébet, Tóth Erzsébet:
Az Európai Unió regionális politikája és hatása az új tagországokra
1997. 2. Glattfelder Béla, Ráki Zoltán, Guba Mária, Janowszky Zsolt:
Piacvédelmi lehetőségeink az Európai Unióhoz való csatlakozásunkig
1997. 3. Janowszky Zsolt:
A vetőmagtermelés helyzete és a piaci egyensúlyt befolyásoló főbb tényező
1997. 4. Alvincz József, Szabó Márton, Wagner Hartmut:
Változások az élelmiszeripari és kereskedelmi vállalatok világában
1997. 5. Gábor Judit:
Az importvédelem nemzetközi tapasztalata

1998

1998. 1. Wagner Hartmut:
A magyar agrár- és élelmiszeripari export piaci és termékszerkezete
1991-1996
1998. 2. Alvincz József, Borszéki Éva, Harza Lajos, Tanka Endre:
Az agrártámogatási rendszer EU és GATT-konform továbbfejlesztése
(Az AGENDA 2000)
1998. 3. Ángyán József, Dorgai László, Halász Tibor, Janowszky János, Makovényi
Ferenc, Ónodi Gábor, Podmaniczky László, Szenci Győző, Szepesi András,
Veöreös György:
Az országos területrendezési terv agrárvonatkozásainak megalapozása
1998. 4. Kissné Bársony Erzsébet:
A keletnémet mezőgazdaság átalakulásának főbb tapasztalatai
1998. 5. Balogh Ádám, Harza Lajos:
A vagyon-, a tulajdon-, és a tőkeviszonyok változása a mezőgazdaságban
1998. 6. Lévai Péter, Szijjártó András
Mezőgazdasági programok a cigányság körében
1998. 7. Vissyné Takács Mara:
A fontosabb iparinövény ágazatok helyzete és feladatai az EU szabályozás
tükrében
1998. 8. Tóth Erzsébet:
A foglalkoztatás térségi feszültségei – megoldási esélyek és lehetőségek
1998. 9. Dorgai László, Hinora Ferenc, Tassy Sándor:
Területfejlesztés – vidékfejlesztés
1998. 10. Szőke Gyula:
A közraktárak lehetséges szerepe a magyar gabonapiaci politikában
1998. 11. Csillag István:
A gabonavertikum működése, növekedési tendenciái és a változás irányai

1998. 12. Szabó Márton:
A hazai élelmiszerfogyasztás szerkezetének változásai a 90-es években és a várható jövőbeli tendenciák
1998. 13. Guba Mária, Ráki Zoltán:
Az Európai Unió marhahús-termelésének közös piacsabályai és várható hatásuk a magyar marhahús-ágazatra
1998. 14. Alvincz József, Szűcs István:
Az élelmiszergazdaság szerkezete
1998. 15. Tanka Endre:
Agrár-finanszírozás a fejlett piacgazdaságokban (Adalékok és tanulságok)
1998. 16. Szűcs István, Udovecz Gábor (szerk):
Az agrárgazdaság jelenlegi helyzete és várható versenyesélyei
1998. 17. Kukovics Sándor:
A tulajdoni, a vállalati és a termelési szerkezet, valamint a foglalkoztatási viszonyok átalakulása a magyar mezőgazdaságban
1998. 18. Erdész Ferencné:
Az almaágazat helyzete és fejlesztési lehetőségei a csatlakozási felkészülésben
1998. 19. Kartali János:
Magyarország és az EU közötti agrár-külkereskedelem a kilencvenes években

1999

1999. 1. Gábor Judit, Stauder Márta:
A kereskedelmi láncok és az élelmiszertermelők kapcsolatának változásai
1999. 2. Kürthy Gyöngyi, Szűcs István:
Az Európai Unióhoz való csatlakozás ágazati felkészülésének fejlesztési forrásigénye
1999. 3. Harza Lajos, Tanka Endre:
A vidékfejlesztés megújuló intézményi háttere
1999. 4. Wagner Hartmut:
Az exportfinanszírozás és exporthitel-biztosítás helyzete és szerepe a magyar agrárexportban
1999. 5. Guba Mária, Ráki Zoltán:
Az Európai Unióhoz való csatlakozás felkészülési tennivalói és fejlesztési-forrás igénye a baromfiágazatban
1999. 6. Orbánné Nagy Mária:
Az állati eredetű termékek külkereskedelmének lehetőségei és korlátai az EU-csatlakozásig
1999. 7. Vissyné Takács Mara:
A dohány ágazat vertikális integrációja Magyarországon és az EU-ban
1999. 8. Dorgai László, Stauder Márta, Tóth Erzsébet, Varga Gyula:
Mezőgazdaságunk üzemi rendszere, kezelésének tennivalói a követelmények és az EU tapasztalatainak tükrében
1999. 9. Szabó Márton:
Vertikális koordináció és integráció az EU és Magyarország tejgazdaságában

1999. 10. Juhász Anikó:
Vertikális koordináció és integráció a zöldség-gyümölcs szektorban
1999. 11. Ráki Zoltán, Guba Mária:
Az AGENDA 2000-ben előirányozott szabályozás várható hatása a szarvasmarha-ágazatban
1999. 12. Dorgai László, Miskó Krisztina:
A vidékfejlesztés finanszírozása az Európai Unióban
1999. 13. Burgerné Gimes Anna, Kovács Csaba, Tóth Krisztina:
A mezőgazdasági üzemek gazdasági helyzete
1999. 14. Alvincz József, Harza Lajos, Illés Róbert, Szűcs István, Tanka Endre:
Változások a gazdálkodás földviszonyaiban - Egy mikrofelvétel tanulságai
1999. 15. Kartali János, Juhász Anikó, Gábor Judit, Stauder Márta, Wagner Hartmut, Szabó Márton, Orbánné Nagy Mária, Vissyné Takács Mara:
A magyar mezőgazdaság és élelmiszeripar EU-érettségének piaci és kereskedelmi vonatkozásai

2000

2000. 1. Udovecz Gábor (szerk.):
Jövedelemhiány és versenyképyszer a magyar mezőgazdaságban
2000. 2. Kissné Bársony Erzsébet:
Az öko-gazdálkodás szabályozási rendszerének EU-konform továbbfejlesztése az AGENDA 2000 tükrében
2000. 3. Tanka Endre:
A földhasznóbérlet korszerűsítési igényei és lehetőségei
2000. 4. Guba Mária, Janowszky Zsolt, Ráki Zoltán:
A magyar juhászat hatékonyság-növelési esélyei és a szabályozás EU-konform továbbfejlesztése
2000. 5. Gábor Judit, Wagner Hartmut:
Élelmiszer-gazdaságunk rövid távú piaci kilátásai
2000. 6. Laczkó András, Szőke Gyula:
Az Agenda 2000 hatása az EU és a magyar gabonapiaci szabályozásra
2000. 7. Kartali János:
A magyar agrárkültúrcokra ható világgazdasági tényezők (válságok, liberalizáció, nemzetközi egyezmények) alakulása
2000. 8. Stauder Márta:
Az élelmiszerek disztribúciós rendszerének fejlődése, különös tekintettel a kereskedelmi logisztikára
2000. 9. Popp József (szerk.):
Főbb mezőgazdasági ágazataink fejlesztési lehetőségei, különös tekintettel az EU-csatlakozásra
2000. 10. Popp József (szerk.):
Főbb agrárgazdasági ágazataink szabályozásának EU-konform továbbfejlesztése
2000. 11. Tóth Erzsébet:
Az átalakult mezőgazdasági szövetkezetek gazdálkodásának főbb jellemzői (1989-1998)

2000. 12. Szabó Márton:
Külföldi érdekeltségű vállalatok a magyar élelmiszeriparban és hatásuk az EU-csatlakozásra
2000. 13. Tóth Erzsébet (szerk.):
A mezőgazdasági foglalkoztatás és alternatív lehetőségei
2000. 14. Erdész Ferencné, Radócné Kocsis Teréz:
A zöldség-gyümölcs és a szőlő-bor ágazatok hatékonyságának növelése és szabályozásának EU-konform továbbfejlesztése
2000. 15. Alvincz József, Varga Tibor:
A családi gazdaságok helyzete és versenyképességük javításának lehetőségei

2001

2001. 1. Gábor Judit, Juhász Anikó, Kartali János, Kürthy Gyöngyi, Orbánné Nagy Mária:
A WTO egyezmény hatása a magyar agrárpolitika jelenére, jövőjére és teendőire
2001. 2. Hamza Eszter, Miskó Krisztina, Tóth Erzsébet:
Az agrárfoglalkoztatás jellemzői, különös tekintettel a nők munkkerő-piaci helyzetére (1990-2000)
2001. 3. Stauder Márta, Wagner Hartmut:
A takarmány termékpálya problémái
2001. 4. Juhász Anikó, Szabó Márton:
Az EU és Magyarország közötti agrárkereskedelem liberalizációjának hatásai
2001. 5. Erdész Ferencné, Laczkó András, Popp József (szerk.), Potori Norbert, Radócné Kocsis Teréz:
Az agrárszabályozási rendszer értékelése és továbbfejlesztése 2002-re
2001. 6. Kürthy Gyöngyi, Popp József (szerk.), Potori Norbert:
Az OECD tagországok mezőgazdaságának támogatottsága az új metodika alapján – különös tekintettel Magyarországra
2001. 7. Alvincz József (szerk.), Antal Katalin, Harza Lajos, Mészáros Sándor, Péter Krisztina, Spitalszky Márta, Varga Tibor:
A mezőgazdaság jövedelemhelyzete és az arra ható tényezők
2001. 8. Nyárs Levente:
A méhészeti ágazat helyzete és fejlesztési lehetőségei

2002

2002. 1. Orbánné Nagy Mária:
A magyar élelmiszergazdaság termelői és fogyasztói árai az Európai Unió árainak tükrében

Előkészületben:

2002. 2. Gábor Judit, Stauder Márta:
Az agrártermékek kereskedelmének új irányzatai, különös tekintettel az elektronikus kereskedelemre

A kiadványok korlátozott példányszámban megrendelhetők a következő telefonszámon: Kamarásné Hegedűs Nóra: 06-1-476-3064